1961

III-4-9-113-5 Ja G 1-85

Zakład je położeny

Ptači kwas 1961 zaso w ludowym razu

Jědnaće wustupow za dwanaće dnjow w městach a přewažnje wsach jenož Hornjeje Łužicy, to je wonkowne wotličenje lětušeho centralneho ptačokwasowanja. Kóždy budże rozumić, zo so za tym chowa njesměrnje wjele prócy a napinanja a wosebje zahoritosće za wěc, za čož słuša wšěm sobuskutkowacym a wobdźělenym njewobmjezowany dźak.

Lětuši Ptači kwas je so w cyłku poradźił. Tole smě so hnydom na spočatku zwěsćić. Wo tym njeswědči jenož fakt, zo přichwata na wšěch 5000 wopytarjow na předstajenja, ale w prěnim rjedźe reakcija publikuma na wobsah programa.

Tak je so powšitkownje witało, zo je ptačokwasny dom wotešoł wot někotre lěta praktikowaneje formy rewijowanja a so wróćił k programej ludoweho razu. W tutym nastupanju hodźeše so derje nawjazać na dobre tradicije z prěnich powójnskich lět, hdyž buchu Ptače kwasy z wot luda wuhotowanymi ludowymi swjedźenjemi luda a mjez Serbami popularne kaž žadne druhe.

Ptači kwas za njedźěćinu, to ma być z našim časom zwjazana wjesoła zabawa, njepoćežene zawjeselenje, duchowne wokřewjenje a z toho wšeho njenapinace nasrěbanje nowych mocow do dźěła a nadawkow, kiž wšědny dźeń nam wšitkim tak wšelakoro staja.

Zašle rewijne programy su w tym mnohe přeća wotewrjene a njedopjelnjene wostajili a wjele bóle něšto za wóčko hač za wutrobu byli. Lětuši Ptači kwas je so tohodla z wulkej napjatosću wočakował, a zwědawosć, kak to budże, bě powšitkowna.

Posudźujo po tym, kak je so program we wjetšinje žurlow přijimał, smě so bjeze wšeho twjerdźić, zo je w dalokej měrje wočakowanja spjelnił a přihladowarjam dał, štož jim na Ptačim kwasu přisteji. W Klětnom, hdźež so ptačokwasna hosćina scyła prěni raz zarjadowa, zbudźi wona samo zahority wothłós, w Pančicach, Kulowje, Slepom a druhdźe jara wutrobny.

Dobra bě mysl, wotběh programa wosebje přez jewišćowy wobraz stajić do wobłuka kwasneje hosćiny na rězańcy a w přihladowarju z tym zbudźić začišć njeposrědnišeho wobdźělenja. Z prěnim dźělom programa so tutón začišć hišće z tym spěchowaše, zo jedne poskićenje organisce do druheho přimaše. To płaći też za braškowe (kotrehož lětsa bohudźak zaso mějachmy) připowědźenja.

W dalšim pak so započaty stil złama, a započejo wot kabaretiskeho dźěła přez samostatny dźěl Ostravskich hač k šlagrowemu wukóncej ryzy čisłowy program jewješe. To bě poprawom škoda! Mamy za to, zo by cyłkowny efekt hišće wo chětro wjetši był, by-li so přez cyło dodźeržało wašnje poskićowanja kaž na spočatku. Při tym chcemy z dorazom wuzběhnyć, zo njebychmy na Ptačim kwasu ani kabaret ani serbske šlagry parować chcyli.

Ze sobuskutkowacych njech je na prěnim městnje — nic ze zdwórliwosće, ale po zasłužbje — cymbalowa skupina hórniskeje šule z Ostravy w ČSSR mjenowana. Štož bě tutón nic wjac hač pjatnatk ludźi sylny lajski ansambl do potencow na hudźbnym, spěwnym a rejwanskim polu sobupřiwjezł, zasłuži sej naše njedźělene připóznaće. Pomyslće, hdyž jim młoda, přewšu měru sympatiska solistka-spěwarka a rejwarka Gabriela Štěrbova nahle schorje, da nawoda delegacije Oldřich Maivald w Pančicach jenož njezaskoči (byrnjež šěsć lět hižo zjawnje njespěwał), ale zanjese wot Slepeho sem „Boleraz" a „Pod dubom" samo serbsce! Naši čěscy hosćo dachu ze swojimi poskićenjemi lětušemu programej wahu a profil, při čimž so jako folklorna skupina derje do koncepcije hodźachu.

Naš Statny ansambl — w zašłych lětach nimale samotny wuhotowar Ptačich kwasow — so lětsa přihotow na wulku premjeru dla jako cyłk wobdźělić njemóžeše. Njedźiwajcy toho pak steješe tola hišće nahladna skupina wosebje spěwarjow (w prěnim a poslednim dźělu) na jewišću a ani někotři rejwarjo njepobrachowachu. Zo pak wobraz wo podźělu sobuskutkowanja našeho ansambla njespokojacy, haj přesłapjacy wosta a ćežišćo so z tym přesuny, zależi wěsće w tym, zo stupi wón do srjedźišća programa poprawom jenož z někotrymi mało wustupami trójkow abo kwartetow (na spočatku „Što ma husler dźens być?" a pola šlagrow) a zo chór hewak mjenje bóle jenož „podmurjowaše" a kulisowaše. Jenička reja rejwanskeje skupiny „Reja radosće" (před dźesatkom lět zrodźena a nětko za mału skupinku wobdźělana, při čimž móhła so skupinam won dać, hdyž so njenahladne „třepotawki" wurisaja) tutón začišć zamazać njezamó a dujerska kapała scyła nic, dokelž sedźeše zwonka scenerije. Tola smy měnjenja, zo so trochu z mocami broji abo zo so rezerwy njewučerpaja, hdyž telko spěwarjow wjetši jas jewišćo jenož wobrubja. Dwaj abo tři ludowe spěwy maleho chóra, a hižo bychu so akcenty trochu přepołožili.

Kak wulce woblubowane ludowe pěsnje (tež- abo runje znate) na Ptačim kwasu su, bě spóznać z wustupow lajskich skupinkow, kaž Trjebinskich hercow, Worklečanskeje wučerskeje trójki, kwarteta wyšeje šule z Małeho Wjelkowa a Łazowskeje holčeje trójki, kiž žnjejachu wšudźe sylny přiklesk a sprawne připóznaće, nic naposledk za dobre wumělske wukony.

Štóž je program na pjatym abo dźesatym předstajenju widźał, jón porno premjerje w Budyšinje bjez mała spóznał njeby. W Pančicach abo Kulowje nikomu njeby na mysl přišło rjec,

Pawoł Šołta zanjese nowy „Walčik wo winje".

Crl 37 13.2.1961

Gabriela Štěrbova a Karel Dočkal běštaj rejwanski por, kiž so přihladowarjam zespodoba ze swojimi jednorymi drje, ale rjanymi ludowymi rejkami. Nimo toho wobaj też spěwaštaj. (Foće: Rabowsky)

zo kolektiw njeje zahraty a něštožkuli połojčne. Štož dyrbješe mjenujcy premjerny publikum do njedospołnosćow najwšelakorišeho razu sobu zesrěbać, bě tola wo tójšto wjac, hač je za premjery normalnje dowolene. Njesměmy pak sej dowolić, zo z tajkimi (njetrjebawšimi) njedostatkami woblubowanosć a mjeno Ptačeho kwasa ćerpi. Tutón brach hodźi so jenož z tym přewinyć, zo so přihoty systematisce a woprawdźe z časom započnu. Potom so na př. cyle prosće stać njemóže, zo so mjez dobrymi skečemi jewja „hłuche worjechi" (Džełowa moralka, Na bance), byrnjež dyrbi so elan kabaretistow jara připóznać, kotřiž mějachu tójšto ćežow na šiji, prjedy hač jich přinošk steješe.

Njeje trjeba, kóžde jednotliwe poskićenje pohódnoćić. Słowčko snano hišće wo jewišćowym wobrazu, kotryž je naćisnył naš młody wumětc Jan Buk. Kaž prajene, mamy za dobru mysl, zo je so wuhotowało tajke kwasnišćo, kajkež drje bě za našich prjedownikow typiske. Ale njeby wone móhło za nas trochu pisaniše być?

A něšto smy lětsa parowali: programowy zešiwk. Na njón smy so w zašłosći zwučili, ale nic jenož z tuteje přičiny bychmy sej jón zaso přeli.

Z lětušim programom je so położił fundamentowany a dobry zakład, na kotrymž so da w přichodze derje dale twarić. Předewšěm dawa wón wulke móžnosće, zo Ptači kwas zaso nabudźe wuznam jako masowe kulturne dźěło, (w najšěršim zmysle) wupłodźowacy a spěchowacy faktor.

A wo to dyrbi hić, Ptači kwas dłeje njewobmjezować na oficialny program, ale namakać formy, zo też tak mjenowany druhi dźěl so stanje z organiskim wobstatkom cyleho swjedźenja, zo bychmy so po serbsku zabawjeli cyły wječor (abo mjedla cyłu nóc), dokelž potom hakle budźe to woprawdźita hościna, kotraž nanajwjace wopytarjow spokoji.

C. Kola

cNo1.
13.2.61

ABC lětušeho Ptačeho kwasa

Ansambl z Budyšina, cymbalowa skupina Wysokeje šule za hórnistwo z Ostravy, kabaretna skupina SLDź a wšelake ludowumělske skupiny program Ptačeho kwasa cyłkownje wuhotuja.

Braška dyrbi na Ptačim kwasu być. Lětsa tu zaso je. Škoda, zo njepřinjese nowše žorty.

Cymbalowa skupina z ČSSR je wulka klasa. Wona program nimo měry wobohaća. Bjez njeje by jara snadnuški był.

Dyrbi da na kóždy pad być, zo so program wotměje na starej rězańcy? Wjesny klub by zawěsće lěpši a načisniši wobluk był!

Erich Franka diriguje dujerski orchestr. Wot njeho bychmy wočakowali, zo by na lěpšu jednotu mjez chórom a orchestrom kedźbował. Wot njeho je nowy walčik wo winje. Dobry w nim je tekst Pawoła Felkla.

Fatalne za wumělcow je, hdyž publikum mjez programom (wosebje na spočatku) ćicho być njemóže. To žałostnje myli.

Gabriela Štěrbová je solistka, kiž so wulkotnje spodoba ze swojim jasnym hłosom, ze swojej přirodnosću a ludowosću. Sława jej!

Hojački, předstajane zhromadnje wot našich čěskosłowakskich hosći a člonow ansambla, běchu za mnje žiwy wjeršk programa.

Idealne by było, hdy by cyły program měł wjeršk na kóncu. Ale jako čisłowy program so po mojim zdaću njehodźi do tajkeho kwasneho wobluka.

Kabaretna skupina předstaja skeče, z kotrychž su někotre kaž limonada. Derje předźěłana a pointowana je „Rozprawa wo NAW".

Ludowy charakter programa je přijomniši hač zašłe rewije. Ale stare nałožki a ludowe herbstwo njemělo so jenož přewzać, ale wobdźěłać do našeho časa (hlej też pod D).

Mudrować móže kóždy — ale lěpje činić . . . Wěm! Tohodla namjet: Kóždemu wumělcej dać jenož jónu abo dwójce wustupić. A za to program wotměnjeć ze wšelakorišimi poskićenjemi — to je recept přećiwo wostudźe!

Nowych pěsnjow je było mało w programje. Škoda, zo nowa „Ptačokwasna pólka" njeje jednoriša, zo by ju hnydom kóždy sobuspěwać móhł.

Organizowanje ptačokwasneho programa dyrbi so započeć znajmjeńša hižo poł lěta do toho. To by cyłkownemu programej jara tyło.

Programowy zešiwk słuša po prawom do kwasneho domu (hižo z něštołětneje tradicije). Kwasni hosćo přez to też lěpje kwasarjow spóznaja.

Quermanna bychmy w Serbach trjebali. A jeho humor też na Ptačim kwasu.

Rejwarska skupina ansambla so w programje lědma jewi. To je kaž naléćo bjez kwětkow. „Reja radosće" w starym wobdźěłanju je so lěpje spodobała.

Siegfried Šram spěwa šlagry. Wustupuje suwerenje. Škoda, zo je na premjerje zaso skepsał teksty a zo dujerska kapała so njemóže po formje připodobnić jeho modernemu wustupowanju.

Tukanja někotrych złowěšćerjow, zo Ptači kwas nohi zwróći, so dospołnje jako wopačne spekulacije wopokazachu.

Unikum na polu kabareta je Jurij Rječka. Za njeho bě w skečach mało přihódnych rólow.

Wučerjo po powołanju su woni tři z Worklec, kiž z přewodom gitary spěwaja jako skupina lajskich wumělcow ludowe pěsnje. Prima! Jenož — na jewišću snano trochu wjace wuraza.

Xkróć je so hižo prajiło, zo programy njedyrbjeli přesahować połdra hodźiny (wuwzaća postajeja prawidła). W ptačokwasnym programje lětsa mělo prawidło płaćić, dokelž w nim njeje wosebje wjele wotměnjenjow.

Ypsilon je předposledni pismik alfabeta. Předposledni dypk programa je předstajenje sobuskutkowacych. Hač so za to njemóhła raz namakać hinaša forma?

Zo so na kwasu po programje rejuje a pije, je stary loc. K rejam hraje rejwarski orchester ansambla. Noty serbskich šlagrow wšak sej hišće zdawna wšitke wobstarali njejsu. Přez to też njejsu zrozumili, zahorić kwasnych hosći do sobuspěwanja a do wjesołeje kwasneje mysle.

Ludwik Kola

Přisp. red.: Wo lětušim Ptačim kwasu, prawje prajene, wo jeho programje je so rozwiła wobšěrna diskusija, nic drje tak rozžahła, kaž w Sowjetskim zwjazku wo filmje „List, kiž so njewotesla", tola za naše poměry dosć horca. Wěcy by wěsće było, by-li so rozmołwa też zjawnje wjedła. Přewostajimy špalty našich nowin wšěm, kiž chcyli wo programje swoje měnjenje prajić a wosebje z dobrymi radami a pokiwami njelutować. Tuž přimajće so pjera!

Rd
31. 1. 61

Kajku towaršnostnu funkciju ma Ptači kwas měć?

Nd 39 / 15.2.61

Wjele so přeco diskutuje wo wuhotowanju programa Ptačeho kwasa, wo jeho skutkownosći atd. Sym měnjenja, zo dyrbjeli so najprjedy dojednać wo tym, kajki zmysł ma Ptači kwas scyła měć. Chcu w tutym nastawku spytać, někotre myslički k tutomu tematej wuwić.

Sym w lětach 1951 do 1955 skutkował w Morawskim ansamblu za ludowe spěwy a reje. W tutych lětach smy zarjadowali dźesatki wustupow a ludowych zabawow. Mjez wustupom a ludowej zabawu je wulki rozdźěl. Stej to dwě wosebitej zarjadowani, kotrejž njeje móžno, w jeju ryzej formje mjez sobu měšeć. Na wustup, předstajenje abo koncert přichadźeja ludźo poskać a hladać. Na zabawu přichadźeja samych sebje zabawjeć. W tym, zo s a m y c h sebje zabawjeja, tči tón rozdźěl. A to je tež sobu jedyn wažny element noweje socialistiskeje zabawy. Předstajenja, koncerty a estrady mamy. Ale nowu masowu socialistisku zabawu njejsmy hišće na spokojace wašnje wuwili. A tola je to wažne. Móžnosće za to su.

Sym přeswědčeny wo tym, zo měł Ptači kwas předewšěm pjelnić tutu druhu funkciju: nawučić a pomhać ludźom, so prawje wjele na nowe a ludowe wašnje zabawjeć. Jara so wjeselu — a w tym je po mojim zdaću najwjetši přinošk lětušeho Ptačeho kwasa — zo je so porno lońšemu zaměrił na ludowosć tutoho swjedźenja; zo je zwuraznił: kónc z banalnosću konwencnych wustupow, kotrež nimo toho, zo su drohe, na žane wašnje njezwisuje ze swojoraznym charakterom Ptačeho kwasa; zo je so zaměrił na ludowosć programa a so pasł přehnatych gestow a słowow. Mam zaćišć, zo je z tym podšmórnył: Ptači kwas njeje naležnosć sobuskutkowacych, ale wopytowarjow. Prěni króć to njeje móhł konsekwentnišo prajić. Po mojim zdaću budźe trěbne, tutu liniju stajnje jasnišo wuwiwać. A ja ze zahorjenjom přihłosuju tutej mysličce. Přihódnych składnosćow za zabawjacy program móžemy tola namakać wjac. Na Ptačim kwasu so chcemy potajkim wosebje zabawjeć na nowe a při tym ludowe wašnje. To je tola to, štož čłowjeka najbóle wjeseli, wjace hač tón najwšelakoriši program.

Kak smy to na přikład činili w Brnje. 1. meje mějachu Brnjanske ansamble składnosć, wot ranja do nocy rejować po pućach města. Wosebje na Naměsće Čerwjeneje armeje su juskali cymbalowe muziki a rejowarjo. A na Morawskim balu w rozhłosowym domje so wulka cymbalowa a dujerska kapała wotměnjowaštej dołho do nocy. Žadyn program tam njewabješe, za to pak wjelestronske móžnosće spěwanja a rejowanja. Tajke swjedźenje tež wulce pomhaja při rozšěrjenju ludoweho wuměłstwa. Tak móhł tež skutkować Ptači kwas.

Prajiće, zo za to nimaće bazy? My ju tež zwoprědka njemějachmy. Tutu bazu móžeja natwarić wosebje lajske skupiny ludowych pěsnjow a rejow, a Ptači kwas móhł być z wjerškom jich skutkowanja. Z tutoho stejišća byštej skutkowanje lajskich skupin a Ptači kwas byłoj jedyn dialektiski cyłk; jedno podpěruje a wobohaća to druhe.

W zmysle tutych namjetow so mi zdawa prawje, zo w přichodźe měł wuhotowanje Ptačeho kwasa přewzać Dom za serbske ludowe wuměłstwo (přetož hłowne nadawki Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu a Serbskeho ludoweho dźiwadła su druhe); zo mělo so na nim wobdźěleć spochi wjace lajskich wuměłcow a mjenje powołanskich a zo měł so skrótšować koncertny program a rozšěrjeć organizowana a přihotowana ludowa zabawa.

Zajimujće so za organizowanje ludowych swjedźenjow, přetož je wjele móžnosćow, při tym ludźom něšto nawučić, bjez toho, zo bychu to wobćežnje začuwali. Je wjele móžnosćow, jich sobu storhnyć a z tym na wjesołe wašnje kubłać. Dojědźće sej na někotre masowe swjedźenje na přikład do ČSSR — móžeće tam wjele za Ptači kwas dobyć!

Myslu, zo měło do přichoda płaćić: Žadyn Ptači kwas bjez masoweje pěsnje a reje!

Hdyž budu přichodne Ptače kwasy zaso z tajkimi přinoškami a wuwićom k lěpšemu kaž lětuši, budu na nje jězdźić nic jenož z cyłeje Łužicy, ale budu tež něšto wosebiteho w cyłej Němskej demokratiskej republice. Je to wo wjele ćešo, hač nazwučować dwuhodźinski program a po tym zarjadować konwenčnu zabawu. Při tym budźe tež kubłanska skutkownosć tajkich zarjadowanjow wo wjele wjetša.

Po mojim zdaću měł zmysł Ptačeho kwasa potajkim ležeć we wuwiwanju noweje serbskeje socialistiskeje zabawy. Myslu, zo je Ptači kwas k tomu kaž stworjeny.

To su moje myslički nastupajo towaršnostnu funkciju Ptačeho kwasa. Było by zwjeselace, by-li so w „Nowej dobje" wuwiła spomožna diskusija wo tutym wažnym temaće.

K. Gelnar

Přispomnjenje redakcije: Bjez wjele słowow: přimajće so pjera a napišće swoje mysle k tomu. Ptači kwas je nam wšěm naležnosć wutroby a kóždy konstruktiwny přinošk je witany.

Nd 39
15.2.1961

Kak z Ptačim kwasom dale?

Tuto prašenje njejima zawěsće jenož človjeka, kiž je so poln'e spokojeny wrócił před krótkim hakle z jednoho z ptačokwasnych zarjadowanjow, kotrychž mějachmy lětsa cylu seriju po Łužicy, ale wono nabywa bjezposrědnu aktualitu we wobłuku přihotow našeho V. Zwjazkoweho kongresa Domowiny. Njeńdźe tola při tutej problematice jenož prosće wo wěstu ličbu kulturnych zarjadowanjow abo jich wuspěch abo njewuspěch, dźe tola čim bóle wo to, zo mamy z našim tradicionalnym Ptačim kwasom srědk w rukach, kiž prawje nałožowany zamóže tworićelske kulturne potency w Serbach wužić a na wysoku dostojnu wumělsku formu wjesć, kaž lědma někajki druhi ludowy swjedźeń.

Naše z wulkimi kročelemi postupowace socialistiske wuwiće w Němskej demokratiskej republice a na tym bazujo ważny nadawk Domowiny, hišće šěršo wuwić kulturne dźěło mjez našimi dźěłaćerjemi jako srědk kubłanja socialistiskeho človjeka, wunuzuje sej runjewon tu naše jasne stejišćo.

Zaměr tu rozjimanych myslow wězo njemóže być, widźeć w ptačokwasnych zarjadowanjach pola nas jenički srědk za wulki krok doprědka w kulturnym dźěle — to njeby jeno było hrěšne wobmjezowanje možnosćow, ale też tworićelskeje iniciatiwy — tu dźe w prěnim rjedźe wo to, tutu jednu dobru wěc z mnohich druhich prawje „za wysoke bohate žně přihotować".

To bě też nošaca mysl zajimaweje rozmowy, na kotruž bě njedawno klub „Serbski dom", wudospolnjejo tak bóle a bóle swoju kulturno-politisku funkciju, přeprosył. Mjez wulkej ličbu wobdźělnikow bě cyły rjad też tajkich prominentnych serbskich kulturnych prócowarjow kaž Jurij Brězan, Handrij Cyž, Jan Bulank, moler Jan Buk, Gerat Hendrich a Franz Rajš. Hižo tole wobtwjerdźi, kak wulce zajimowace a kak politisce ważne je, namakać za — bych chcył rjec — nowe ptačokwasne hibanje prawje bórze kontruktiwny puć.

Rozmołwa wuwjercholi w sćěhowacym: Lětuši započaty puć formy a wobsaha Ptačeho kwasa je prawy. Je to zaklad, na kotrymž hodźi so bjez dwěla wuspěšnje dale twarić. Wulki plus programa 1961 je jeho zaso namakany ludowy raz, jeho jasny kulturnopolitiski směr a mnohe druhe fakta, kiž hódnoći też dokładnje w swojim nastawku „Zaklad je położeny" (Nd čo. 37), tow. Cyril Kola, wotrjadnik za kulturu w „Nowej dobje". Spóznaće wo tym, zo běštej forma a wobsah lětušeho ptačokwasneho programa jeho dobra sylna stronka, by pak było jednostronske, njebychmy-li zdobom zwjazali z tym žadanje, dać w přichodźe wšěm sobuskutkowacym a kulturne twórby rodźacym možnosć sobuskutkowanja, a to wosebje wonym, kiž to činja wonka na wsach a w zawodach. To njeměrka ničo druhe, hač sčinić Ptači kwas zaso sylnišo k wuznamnemu podawkej we Łužicy, na kotrymž stupja nimo našich powołanskich ludowych wumělcow, kaž Statny ansambl za serbsku ludowu kulturu a Serbske ludowe dźiwadło, wosebje naše najlěpše lajske kulturne skupiny ze wšěch župow Hornjeje a Delnjeje Łužicy sobu na jewišćo.

Pod ideju, zo spěwajo, hudźo, rejwajo a hrajo witamy z dobrej twórbu kulturneho herbstwa a z nowej z našich dnjow socialistisku našu domiznu, by zawěsće so wjele, wjele nowych žórłow wotewrěło a někotraž-kuli hrjebičko by zaso čilišo bórbolеć započała.

Po tuchwilnych, wězo hišće hrubych předstajenjach, bě so z organizatoriskeje stronki wěc dyrbjała tak přihotować, zo mamy w Budyšinje jedyn abo dwaj programaj ze skupinami z Hornjeje a Delnjeje Łužicy hromadźe. Na Ptačich kwasach w jednotliwych župach skutkuja pak potom w prěnim rjedźe župne mocy, podpěrane wot ludowych wumělcow, kiž su jako centralny zdonk programa na wšěch decentralnych zarjadowanjach wobdźěleni.

Tajke wožiwjenje kulturneho hibanja ma so wězo ze swojej dokładnej wobsahowej stronu a swojimi też trěbnymi organizatoriskimi stronami woprawdźe z časom na nohi stajić, t. r. hnydom po Zwjazkowym kongresu. Tajki zahi započatk nima wězo swoje dobro jenož za směr do nowoho ptačo-[illegible] programa — to bě jara wu-

(Kónc z 1. strony)

ćił z kulturneje strony wulce naše župne zlěty, socialistiske domchowanki a cyłu kopicu druhich wuznamnych politiskich podawkow w běhu lěta.

Wosebje zwjeselace je, zo wupraji so na rozmołwje w klubje „Serbski dom" na př. naš spisowaćel Jurij Brězan zwólniwy, ze swojim literarnym skutkowanjom nowu wěc podpěrać, a w tutym dobrym zmysle chcedźa to wězo też činić naši komponisća a tworjacy wumělcy. Hišće wo dalšim pozitiwu hodźi so tu tohorunja rozprawjeć, a to, zo ma ze wšeho započatka tuto hibanje być nawjedowane a kontrolowane z jedneje centralneje instancy. Za to so namjetowaše Dom za serbske ludowe wumělstwo, a jeho načolnik Gerat Hendrich da tomu hižo swoje „haj".

Nětko móže so jewić wězo tajki nahlad: Mamy w jednotliwych župach woprawdźe też wšě wuměnjenja, nic jenož za to, powšitkownje něšto na kulturnym polu činić, ale dźěłać pod dosć šěrokim a konkretnym aspektom. Je fakt, zo dyrbješe so Zwjazkowe předsydstwo Domowiny w poslednim času husćišo zaběrać z tym, zo je trjeba, zesylnić kulturno-politisku dźěławosć w našej organizaciji, dokelž tuchwilny staw njedźerži krok na př. z mócnym ekonomiskim wuwićom we wšodrustwowych wsach a we wutworjenju Łužicy na ważny industrijny centrum w našej republice. Při tym njeńdźe jenož wo problem „krok dźeržeć", ale kultura je faktor, kotryž w cyłym našim žiwjenju steji na wuznamnym městnje. A hdyž bě na př. rewizijna komisija wobwodneje organizacije Domowiny Choćebuz nuzowana, w swojej rozprawje na wobwodnej delegatnej konferency zašłu sobotu w Choćebuzu rozprawjeć, zo njejsu so na př. w zašłym lěće srědki za kulturu a kubłanje dowučerpali, móže wězo nastać zaćišć, zo su tohodla tam ze srědkami tak „lutowali", dokelž njemějachu składnosće, je w běhu lěta wudać.

Na samsnym dnju bě wječor w Choćebuzu přehladka kulturnych skupin. Programy tajkich kulturnych skupin kaž chóra z Prjawoza, rejwarskeje skupiny z Bórkow, wulkeho hołčeho chóra z Mosta, hudźbneje skupiny a rejwarskeje skupiny z Trjebina, rejwarskeje skupiny z Čorneho Cholmca, Wojerowskeje trójki, chóra ze Židźinoho a Bjezdowa, dujerskeje kapały z Brětnje a lajskeho dźiwadłoweho kružka ze Spal su dopokazali — a to dyrbi so zaso a zaso podšmórnyć —, zo smy njesměrnje bohaći na dobrych kulturnych tworićelskich mocach w Serbach, zo pak je my jako funkcionarojo zwjetša docyła prawje njeznajemy abo zo njezrozumimy, je wunošnje zasadźić a skutkownje dale wuwić, zo njezrozumimy, jich přikład přenjesć na wulku ličbu druhich skupin.

Tutón bohaty wuběr kulturnych skupin w Delnjej Łužicy — a dawno to hišće njeběchu wšě — dopokazuje sprěnja, zo nihdy njetrjechi twjerdźenje někotrych „jara mudrych" ludźi w Serbach, zo dźe na př. sylna industrializacija na kóšty wuspěšneho wuwiwanja serbskeje rěče a kultury, a zdruha so na tutym wječoru w Choćebuzu dopokaza, zo zamóžeja lajske kulturne skupiny też wuspěšnje rosć tam, hdźež njeje přeco dobry fachowy nawod abo dobry fachowy pokiw bjezposrědnje k ruce. Je tola fakt, zo maja sej někotre kulturne skupiny w Hornjej Łužicy w tym nastupanju lóšo, zo pomha jim skerje raz něchtó z SLA, SLDź abo druhich centralnych institucijow w Budyšinje.

Kajka radosć bě to, słyšeć wuběrne spěwarki hołčeho chóra z Mosta. Chór ze Židźinoho a Bjezdowow zestaja so w prěnim rjedźe z prodrustwowničow a dźěłaćerkow a mužow, kiž přińdu ze samsneho powołanja, načolnik chóra je traktorist w Běłym Cholmcu. Načolnik lajskeje dźiwadłoweje skupiny ze Spal powědaše, zo zeńdu so tydźensce na probje, zo zrěča sej dla toho sami ze zawodami změnowe dźěło a zo natwarja tuchwilu we wsy hišće dujersku kapału, byrnjež njeměli hišće praweho fachoweho nawodu. — Haj, smy njesměrnje bohaći na tworićelskich kulturnych mocach w Serbach. Za konkretny nadawk za wšěch [illegible] tohodla naš prě-

cRd

cRd 44

21. 2. 1961

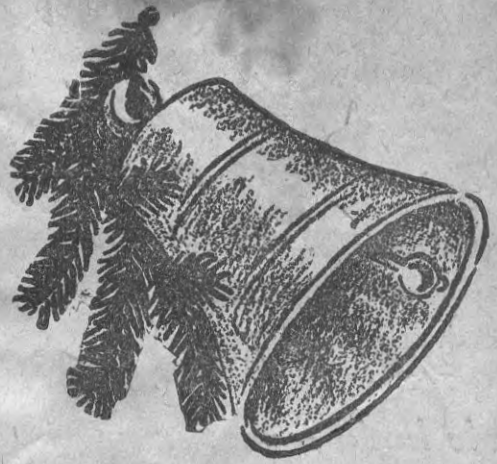

Strowe, wjesołe hody

a wjele zboža do noweho lěta

zwjazane z najlěpšimi přećemi za dalše wuspěšne zhromadne dźěło

přeja

Członojo Statneho ensembla serbskeje ludoweje kultury

PROLETARIUSZE WSZYSTKICH KRAJÓW, ŁĄCZCIE SIĘ!

TRYBUNA ROBOTNICZA

Nr 210 (5486)
5. IX. 1961 r.
WTOREK
6 stron
CENA 50 gr
NAKŁAD: 340.597 egz.

KATOWICE
SOSNOWIEC
CZĘSTOCHOWA
BYTOM
GLIWICE
RYBNIK

ORGAN KW POLSKIEJ ZJEDNOCZONEJ PARTII ROBOTNICZEJ

Pieśni i tańce łużyckie oczarowały Śląsk

(Obsługa własna)

Dziś, 5 września koncertem w Zgorzelcu pożegnają nasz kraj mili goście — Państwowy Zespół Serbo - Łużyckiej Kultury Ludowej z Budziszyna. Na czele 170-osobowego zespołu stoją: mgr Andrzej Czyż, Hubert Żur, red. naczelny wydawnictwa „Domowina", oraz dyrygenci, a zarazem kompozytorzy — Jan Bulank i Horst Nagel. Artyści przybyli na zaproszenie Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Tarnogórskiej, wystąpili czterokrotnie na Śląsku. Dwa ich koncerty uświetniły Dni Gwarków w Tarnowskich Górach, gdzie na Rynku zgromadziło się przeszło 10 tys. publiczności. Wielkie powodzenie miały także występy zespołu w Pałacu Młodzieży w Katowicach oraz w Wojewódzkim Parku Kultury w Chorzowie.

(Dokończenie na str. 2)

Pieśni i tańce łużyckie

(DOKOŃCZENIE ZE STR. 1)

Wczoraj w Domu Pracy Twórczej w Katowicach odbyło się spotkanie przedstawicieli zespołu z Budziszyna z dziennikarzami śląskimi. Goście informowali zebranych o trudnych warunkach, w jakich rozpoczęto odbudowę życia kulturalnego Serbo-Łużyczan, skazanych przez hitleryzm na zagładę. W roku 1937 uległ zniszczeniu cały ich dorobek piśmienniczy. Organizatorzy zespołu rozpoczynali swoją pracę od jeżdżenia po wsiach w poszukiwaniu pieśni łużyckich. W wyniszczeniu mniejszości serbołużyckiej świadczy choćby fakt, iż wojnę przeżyło zaledwie 7 nauczycieli, brak było zupełnie inteligencji. **„Dopiero socjalizm — powiedział kierownik zespołu — stworzył nam możliwość odbudowy rodzimej kultury i jej pielęgnowania. Nasza młodzież kształci się w uczelniach Lipska, Weimaru, Berlina, mamy już spory dorobek kulturalny o czym świadczy choćby ten zespół. Nasze kontakty z narodami słowiańskimi, niegdyś nielegalne, są dziś popierane przez rząd NRD. Przyjechaliśmy do was nie tylko jako Serbo-Łużyczanie, ale jako pełnoprawni obywatele Niemieckiej Republiki Demokratycznej, która troskliwą opieką otacza wszystkie nasze poczynania".**

W najbliższych numerach „TR" zamieścimy recenzję muzyczną z występu Państwowego Zespołu Serbo-Łużyckiej Kultury Ludowej z Budziszyna. (el)

Dziennik Zachodni

KATOWICE
SOSNOWIEC
CZĘSTOCHOWA
GLIWICE
CHORZÓW
BYTOM
ZABRZE
RYBNIK
BIELSKO
OPOLE

Nr 209 (5450) Rok XVII. Wtorek, 5 września 1961 r. Wyd. A Cena 50 gr

GOŚCIE z Łużyc

209

(mjm) KATOWICE 4. IX.

Na zaproszenie Komitetu Organizacyjnego „Dni Gwarków" w Tarnowskich Górach bawił na Śląsku Państwowy Zespół Serbsko - Łużyckiej Kultury Ludowej z NRD.

Koncerty Zespołu odbyły się w sobotę 2 bm. w Pałacu Młodzieży w Katowicach oraz w niedzielę na rynku w Tarnowskich Górach a następnie w Parku Kultury i Wypoczynku w Chorzowie. Ogółem obejrzało występy słowiańskiego zespołu z NRD około 15 tys. widzów.

W dniu wczorajszym w Klubie Pracy Twórczej w Katowicach odbyło się spotkanie kierownictwa Zespołu Łużyckiego z aktywem kulturalnym i dziennikarzami.

Wulke doživjenje

NC 89 16.4.1961

V. premjera našeho Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury na česć kongresa / Nowy program ludoweho wumělstwa zahorił / Překwapjenje: Prěni kosmiski lět člowjeka wobspěwany

Pjata premjera našeho Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury je so dołho wočakowała, lěta samo. Hdyž nowe načolnistwo SLA loni připowě, zo ma za swój přichodny hlowny nadawk, wudźělać na česć kongresa Domowiny nowy program, je to wša serbska zjawnosć z wulkej spokojnosću witała. Wosebje wšak też tohodla, dokelž měješe so zdobom woteńć wot dotalnych formalnych čisłowych programow a zrodźić něšto też po formje nowe, skutkowniše, živiše.

Wječor druheho dnja kongresa wčera sobotu z napjatosću a njesćerpnosću wočakowanu premjeru na žurlomaj hotela „Město Budyšin“ nětko dożiwichmy. Buchmy swědkojo kulturneho podawka, kiž słuša sobu do našich najwuznamnišich. To nic jenož z teje přičiny, zo so poskićenja z njewšědnej zahoritosću witachu, ale wjele bóle tohodla, z kajkimi srědkami so tutón wuspěch docpě. Bě to tola program ludoweho wumělstwa w najrjeńšim zmysle słowa. Naši komponisća Jan Rawp, Jan Bulank, Horst Nagel, Dieter Nowka a Helmut Fryča su nam pokłady stworili abo znowa wotkryli, zo směmy z tajkich bohatstwow zbožowni być. Lawreat Narodneho myta Jurij Brězan a młodźi awtorojo Jurij Krawža, Pawoł Völkel a druzy zbasnichu k tomu słowa, kotrež zwuraznjeja mysle a začuća ludźi našich dnjow. Najwjetša překwapjenka programa bě, zo naš ansambl hižo poskići nowu twórbu na prěni kosmiski lět člowjeka, sowjetskeho rjeka Jurja Gagarina. Tekst napisa Jurij Wuješ a hudźbu Jan Bulank.

Tak bu tuta 5. premjera wulke dożiwjenje za wšěch, za přihladowarjow kaž też za našich wumělcow ansambla, kotrymž so z tutym wuspěchom šćedriwje mytowaše wšo woporniwe napinanje a wša pilna próca zašłych měsacow a tydźenjow. Gratulujemy!

Naše wobrazy pokazuja wurězki z noweho programa. Horjeka z lěwa widźiće por z reje „Kukurica a rěpa". — Horni prawy wobraz předstaja wustup dujerskeho kwarteta před wulkej „Swjedźenskej scenu", delnjołužiskej reju po hudźbje Dietera Nowki. — Srjedźa so skića napohlad na turbulentnosć a pisanosć w scenje „Łapanje kokota", delnjołužiskeho ludoweho nałožka, kotryž staj schoreografowałoj Bernhard Wosien a Izolda Weiden. — Z přewodom akordeonow zaspěwa trójka w módrych košlach Swobodneje němskeje młodźiny bojownisku pěseń młodych twarcow socializma. — Naši solisća ze Statneho ansambla samozrozumliwje w

Wulke jewišćo hotela „Město Budyšin“ so pisanješe z našimi rjanymi narodnymi drastami, kotrež so kaž z młodym nalěćom napřemo jaskrawjachu. Mudra a wušikna ruka režisera, lawreata Myta Ćišinskeho Rudolfa Vedrala z Prahi, wjedźeše sobuskutkowacych tak, zo bě na jewišću spochi žiwjenje a hibanje a zo so program stajnje stopnjowaše. Tu so nawočnje dopokaza, zo je tež při tajkich programach režiser njeparujomny. Prof. Bernhard Wosien z Nürnberga je schoreografował někotre reje, kotrež na wóčko a tež na wutrobu nimo měry skutkuja. Twórby serbskeho klasiskeho wuměłstwa w programje tohorunja njepobrachuja. Tak zasłyšachmy někotre dźěła našeho mištra Bjarnata Krawca na wopominanje jeho lětušich stotych posmjertnych narodnin. Tež Korla Awgust Kocor je zastupjeny, při čimž je sej kolektiw wuměłcow najwjetšu zasłužbu dobył z tym, zo je nam spřistupnił skóněnu polonezu ze „Serbskeho kwasa“, twórbu, kotraž je na njezrozumliwe wašnje runje sto lět zasypana była.

Nd 16.4.1961.

Naše wobrazy pokazuja wurězki z noweho programa. Horjeka z lěwa widźiće por z reje „Kukurica a rěpa“. — Horni prawy wobraz předstaja wustup dujerskeho kwarteta před wulkej „Swjedźenskej scenu“, delnjołužiskej reju po hudźbje Dietera Nowki. — Srjedźa so skića napohlad na turbulentnosć a pisanosć w scenje „Łapanje kokota“, delnjołužiskeho ludoweho nałožka, kotryž staj schoreografowałoj Bernhard Wosien a Izolda Weiden. — Z přewodom akordeonow zaspěwa trójka w módrych košlach Swobodneje němskeje młodźiny bojownisku pěseń młodych twarcow socializma. — Naši solisća ze Statneho ansambla samozrozumliwje w programje njefalowachu. Na foće z prawa Irmgard Rječcyna a Pawoł Šołta w kantaće „Stara a nowa hola“ po słowach Jurja Brězana a hudźbje Jana Bulanka.

(Fota: W. Rabovsky)

Wulke jewišćo hotela „Město Budyšin" so pisanješe z našimi rjanymi

Toś ten spěw z finala oratorija „Nalěśe", komponowany wot Karla Awgusta Kocora w lěśe 1861, nam źěnsa — sto lět pozdźej — šym wjasołšej a rědnjej zaklincy ako tencas našym prědownikam, kenž su byli pśez kněžecu klasu socialnje a kulturnje potłocowane. Źěnsa jo naš mały serbski lud prědny raz w žywjenju rownopšawny, ma wše možnosći, se lichotnje wuwijaś a woplěwaś swojo progresiwne kulturne derbstwo a na njo natwarjaś nowe socialistiske kulturne žywjenje, kenž jo njerozdźělnje zwězane z našym wšednym politiskim a gospodarskim źěłom.

Našo źěnsajšne kulturne statkowanje se pokažo pśedewšym a nejlěpjej w tom, až mamy źěnsa naš Statny ansambl za serbsku ludowu kulturu a dalšne spěwne, rejowarske a źiwadłowe kupki w cełej našej dwojorěcnej Łužycy. Wjeliki źěl z nich źěnsa pocera z progresiwnego derbstwa našych prědownikow a jo zwěžo z nowym statkowanim w našej Němskej demokratiskej republice, w prědnej wopšawźitej wośćojskej Serbow. Akle njedawno na V. Zwězkowem kongresu Domowiny dožywili rědnej kulturnej programa našych lajskich kupkow. Woni su pśichwatali z Gorneje Łužyce, z Budyšyna, Kamjeńca a Radworja; ze srjeźneje Łužyce, ze Źidźino a Bjezdowa, Brětneje a Carnego Chołmca; z Dolneje Łužyce, z Mosta, Chośebuza a Borkowow. Woni wše su nam pokazali chłošćeńki serbskeje kultury, su nas ze swojim pilnym a dobrym źěłom rozwjaselili, za to jim słuša wša naša cesć a źěkownosć.

Wše te kšasne kulturne wustupy našych lajskich kupkow pak njejsu dawno mogali rozwězaś napnětosć wšych delegatow na pětu premjeru našogo Statnego ansambla za serbsku ludowu kulturu, kotaraž jo se potom wotměła na kongresowej sobośe.

Wjelgin mało, jo skoro nic njejsmy wašni zaspěwała spěw „Schyliła jo se jarobinka". Rowno tak su pśiglědowarje a how wosebnje Slepjańske byli pśechwapjone wo spěwoma „Pśecej ty chojźiš tym drugim źowćam" a „Och, rozmilona lubka moja". Pśiklask drje jo nejlěpjej dopokazał, až jo se ansambl zadobył do wutšobow wšych pśiglědowarjow.

Naš ansambl pak njejo nam jano pokazał kwětki starego kulturnego derbstwa, ale jo nam pśedstajał nowe socialistiske kulturne žywjenje, kaž jo wšednje nadejźomy w našych wjaskach. Małe rejowe graśe „Majs abo rěpa" abo rejowy duet „Wuběźowanje brigadow" nam to nejlěpjej dopokazaštej. W tyma rejoma našo nowe, cestodosć komplikowane źěło w rolnikarstwje poznajomy. Za co

NC 17
29.4.61

NC Lt. 13 / Nr 17 29.4.1961

w Budyšynje smy zacuwali, co možo lud na politiskem, kulturnem a gospodarskem poli dojśpiś, gaž možo se lichotnje wuwijaś. Wjele zawězkow, kolektiwnych a jadnotliwych wo tom znanje, až Serby sobu pomagaju našu republiku skšušiś a ze statkami se našej republice źěkuju za wšu podpěru.

Naše kulturne kupki su nam pokazali kšasny pisany strusk kulturnych podawanjow z kotarymž su nas wšych rozwjaselili. Smy tam na prědnem kongresowem dnju w „Kjaglarni" a w žurli hotela „Město Budyšyn"

K našym wobrazam: Gorjejcy wobraz nalěwo pokazujo nam reju „Majs abo rěpa"? Wobraz na pšawo, dujarski kwartet „Serbske ludowe melodije". Wobraz w srjeźi pokazujo wurězk ze sceny „Łapanje kokota". Wobraz dołojce, chor a orchester zaspěwatej a zagrajotej spěw „Ten młody naš lud". Wobraz na pšawo pokažo nam Irmgard Rječcynu a Pawoła Šołtu w kantaśe „Stara a nowa gola". (Fota: W. Rabowski)

Na Li 13 / Na 17
29.4. 1961

znali, co bužo nam naš ansambl we dwěma goźinoma programa pokazaś. Zacuwali pak smy, aż bužo program jadna psechwapjeńka, jadna chłośćeńka za wšych psiglědowarjow. Glicku by w žurli słyšali padnuś, taka śichota jo kněžyła, ako jo se program zachopił. Na jawišću stojachu spěwarki w rědnych pyšnych dolnoserbskich drastwach, na jawišćo psichwatachu rejowarki a rejowarje a zgromadnje z orchestrom, spěwarjami a rejowarjami se nam pokaza dolnoserbski nałog „Łapanje kokota". Smy w toś tej scenje wiźeli reju a spěw jěcharjow, reju a spěw žonow a reju krala a kralowki. Ako dolnoserbow nas to wosebnje wjaseli, smy ga how wiźeli na jawišću jaden hyšći žěnsa pla nas žywy nałog. Skoro som měnjenja, aż jo won na jawišću žywjejše a wjasołšy ako psi wopšawźitem „Łapanju kokota".

Dalej jo nas ansambl psechwapił z do tych měst njewiźoneju Slepjańskeju suitu, w kotarejž jo nam źowćowa spěwna kupka po Slepjańskej dej se prodrustwownik rozsuźiś? Dłujke lěta jo jano wusewał rěpu a něnto na njogo psiźo žołty, za picowanje lěpšy majs. Se wě, aż jo se won za „kšasnu" rostlinu majsa rozsuźił. Rowno tak smy w chwalospěwje na „carne złoto" w kantaśe „Stara a nowa gola" wiźeli a słyšali, kak se naša Łužyca wuwija k srjeźišću wugla a energije. Njejo možno, how rozpisowaś ceły program. Jano pak možomy groniś, aż běšo cełkowny program jaden kšasny kongresowy strus, kenž jo nam ansambl darił.

Njepśestawajucy psiklask jo na końcu programa był dopokaz, aż jo se wjedujucemu kolektiwoju ansambla poraźiło, zestajaś program, kenž jo se wšym lubił. How smy teke wiźeli, aż su nawjedujuce wumělce zrosli do pšawego kolektiwa z wumělcami cełkownego ansambla.

„Dalej tak!" možomy janož hyšći groniś a wocakujomy Was z wjasełosću na wustupach w Dolnej Łužycy.

P. Š.

NC 29.4.1961

Wšěch je program jimał

Směmy swěru prajić, zo je 5. premjera našeho Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury na česć Zwjazkoweho kongresa Domowiny zbudźiła tajki wothłós kaž do toho žana. To drje też dopokazuje, kak najšěršim kruham je dźěławosć a wuwiće SLA należnosć wutroby, kotruž kedźbliwje a z wulkim zajimom sćěhuja. Wozjewimy dźensa někotre dalše hłosy k nowej premjerje, kotrež mamy wot delegatow kongresa abo kotrež mjez tym pisomnje do redakcije dóńdźechu.

WULKE DOŽIWJENJE

„Premjera Statnego ansambla serbskeje ludoweje kultury na wjacoru drugego dnja V. Zwězkowego kongresa Domowiny běšo za mnjo wjelikne dožywjenje. Njewomucne procowanje a wjelgin pilne zwucowanje jo wjadło k dotul drje njeznatemu wjeraškoju we tworjenju a zwuraznjowanju serbskeje ludoweje kultury. Wjaselim se wosebnje, až jo se ned na zachopjeńk programa stajiło wopléwanje kšasneje dolnoserbskeje kultury. W cełku běšo to wusoki wumělski wuraz socialistiskego realizma, kenž zagorijo a pśeznanijo. Z takim serbskim wumělstwom wusokeje kwality reprezentujo ansambl chwalobnje našo zgromadne wojowanje wo kulturne a glucne wobogaśenje našogo nowego žywjenja."

J. Frencl, wučer

NOWY DUCH A RYTMUS

„W programje su zastupjene starše kaž też nowe twórby serbskeje kultury. Wuzběhnyć ma so wosebje, zo bě cyłe předstajenje žiwjenja bliske. Wosebity začišć pak zawostaji cyłkownosć programa, štož je wuskutk organiskeho zhromadneho skutkowanja chóra, rejwarskeje skupiny a orchestra.

Při Slepjanskej drasće bychu někotre małe polěpšenja trěbne byli, zo by so wobraz žiwiši a čisćiši jewił. W cyłku widźane wšak móže so rjec, zo je w našim ansamblu nowy duch a rytmus pytnyć, kotryž ma swoje korjenje w kolektiwnym dźěle. Hdyž so kolektiwne dźěło dale polěpši, potom też nowe wuspěchi njewuwostanu."

Hendrich Mačko, Matej Wobuza

ZMYSŁ REJE NJEBĚ SPÓZNAĆ

„Program je so mi lubił, hačrunjež bě jara napinacy. Po mojim zdaću bychu mjez někotrymi poskićenjemi trochu wodychowace přestawčki być móhli, zo móhł so človjek trochu wočerstwić. Zwjeselace pak je, zo je so ansambl noweje formy wustupowanja přimnył a zo na tajke wašnje socialistisku a ludowu kulturu ludej spřistupnja. W reji ‚Kukurica a rěpa' njebě spóznać zmysł. Mnozy hódachu personifikacije a tak nastachu najwšelakoriše pomjenowanja figury, kotraž dyrbješe kukuricu předstajeć."

Studentka R. Meltkec

RJENJE KAŽ SLEPJANKI

„Ja mam tónle program za najrjeńši ze wšěch dotalnych, kiž sym wot našeho ansambla widźała. Wosebje mje zwjesela, zo je ludowa kultura našich Slepjanskich stron z tajkej wěrnosću a originalnosću zastupjena, zo je to pozběhowace. K tym šěsć spěwarkam chcu rjec, zo wone tak rjenje po slepjansku spěwaja, zo to też naše Slepjanki njebychu lěpje dokonjeli."

Hana Slabinowa
prodrustwowniča

„Schilila se jarobinka ..." spěwa holći sekstet po ryzy Slepjansku, štož spěwarkam wunjese wulke připóznaće.

Prěni raz też bě, zo dirigowachu tři chór a orchestr. Jedyn z nich bě naš młody hudźbnik Jan Bulank. (Foće: Rabowsky)

Naš ansambl je rostł

Prěni wothłós na 5. premjeru SLA

Zahoriće witachu wšitcy delegaća a mnozy hosćo w přepjelnjenej žurli hotela „Město Budyšin“ dołhowočakowany nowy program našeho Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury. Nětko smě so rjec, zo bu to wulke kulturne dožiwjenje, kotrež so zahoriće přijimaše. 5. premjera našeho Statneho ansambla zbudźi tuž nimo měry sylny wothłós, z kotrehož dźensa prěni podamy.

89 / 17.4.61

Delegat V. Zwjazkoweho kongresa Domowiny br. Józef Škoda z Hlinowca praji dźeń po premjerje „Program bě jara dobry. Wosebje lubješe so mi, zo je tu naš ansambl z nowym stilom wustupił, štož dotal hišće widźeli njejsmy. Jewišćo njebě prózne, dźěše wšitko derje zasobu, wot započatka hač do kónca běchu wuměłcy w programje žiwi a z jich wočow sapaše radosć nad žiwjenjom. To je nas wšěch jara zahoriło. Přihladowarstwo dopokaza to z přikleskom. Bych wšitkim radźił, sej tutón program wobhladać, tak ruče kaž so móžnosć poskići. Naš ansambl je rostł.“

Serbski wučer br. Kajl z Bukec, kiž bě tohorunja z delegatom na našim kongresu, praji tole: „Hižo mnohe kulturne programy sym w zašłosći widźał, ale štož je nam poskićił naš ansambl, to běše wjace hač kwěćel kwětkow, to běše sapacy optimistiski woheń do kćějaceho socialistiskeho přichoda, do socialistiskeho naléća.

Naši wuměłcy, spěwarjo, rejwarjo, hudźbnicy, dirigenća a wšitcy ze sobuskutkowacych, pokazachu nam w žiwosći a rjanosći wunošk kolektiwnosće, harmoniske skutkowanje. Tu bě widźeć, słyšeć, začuć słónčny přichod našeho serbskeho luda we wulkim kolektiwje socializma. Na programje smy zahoritosć do dźěła dóstali, kotraž je wuchadźała z tutoho rjaneho programa. Tuta harmonija w cyłym programje m eše woprawdźity narodny ludowy charakter.“

Ze Slepjanskich stron běštej sotře L. Mrózkec a R. Lajkowa. Wonej tole měnještej:

„Wutroby Serbow juskachu, jako wuhladachu přemóžacy wobraz serbskich narodnych drastow na jewišću. Namaj je so jara derje lubiło, zo běchu wšitko serbske narodne drasty ze swojej rjanosću zastupjenje. Přez harmoniju rejwarskeje skupiny a chóra dósta program wosebity wuraz. Z tym zo so tež chór žiwje pohibowaše, sahaše jene do druheho. Smój z wočomaj kaž wušomaj do so srěbałoj rjanosć našeje serbskeje kultury.“

19.4.61
„Nationalzeitung“

cNd 89
17.4.1961

Aus der REPUBLIK

Sorbischer Brauttanz an 40 Abenden

Bautzen. Mit einer neuen Programmfolge stellte sich in einer Veranstaltung zu Ehren des V. Bundeskongresses der Domowina in Bautzen das Staatliche Ensemble für sorbische Volkskultur vor. Unter der neuen künstlerischen Leitung des Komponisten und Dirigenten Jan Bulank gestaltete das aus 170 Mitgliedern bestehende Ensemble ein Programm, das auf der Ende April beginnenden Republik-Tournee in mehr als 40 Veranstaltungen dargeboten werden soll.

Das vielseitige Programm, das aus 28 Liedern und Tänzen besteht, vermittelt ein getreues Spiegelbild vom Leben und den Bräuchen des sorbischen Volkes. Eingerahmt von festlichen Polonäsen zeigen die verschiedenen Volkskunstkreise der Ober- und Niederlausitz unter anderem Brauttanz und Hochzeitsreigen, führen ihre Musikgruppen mit Dudelsack, Klarinette und Geige sowie ihre farbenprächtigen reizvollen Trachten vor. Die meisten Texte für die Chöre und einige Rezitationen stammen von Nationalpreisträger Jurij Brezan.

Čehodla nic bóle měšane?

Hišće někotre měnjenja wo nowym programje ansambla

Na V. Zwjazkowym kongresu Domowiny wobdźěli so też sotra Elsbet Neckerojc ze Sušowa (Delnja Łužica). Delegaća ju jako přikładnu Domowinjanku wuzwolichu do prezidija kongresa. Smy sotru Neckerojc prosyli, nam prajić swoje měnjenje wo nowej premjerje našeho Statneho ansambla. Sotra Neckerojc rjekny:

„Bě to rjany program. Mje je wosebje wjeseliło, zo naš ansambl tajki wobšěrny dźěł Delnjej Łužicy wěnuje. To budże so wěsće wšěm našim ludźom spodobać. — Trochu je mje myliło, zo su lapy tak jenobarbne. Čehodla wone njejsu bóle měšane? Da je človjek njeby za tak wupytane měł."

Arnošt Lohr, 68lětny delegat z Trjebjeńcy, praji nam tole: „To, štož je naš ansambl ze swojim programom pokazał, je něšto dospołne swojorazne, něšto, štož dotal hišće njewidźachmy. Mi je so lubiło. Sym zahority přećel Kocoroweho „Naléća" a tuž rad słucham na programy z jeho twórbami. Derje je też młody dirigent Jan Bulank swoju wěc sčinił. Poskićenja ze Slepeho běchu wosebje originalne, znaju je a bě mi, jako bych je zaso słyšał tak kaž před połsta létami. Tehdy słyšach tajke spěwy spěwane wot Slepjankow. Holcy ansambla spěwachu tute tak derje seklowane a ćahane. Druhi raz zaso tak! Kóžde léto tajki rjany nowy program."

Přećel serbskeje hudźby, Jurij Šěrak z Lejna, bě měnjenja: „Hdyž so za tym prašeće, što je so mi najlěpje lubiło, dyrbju sprawnje rjec, zo je so mi wšo jara spodobało. Wosebje mje překwapi Slepjanska swita; wona bě swojorazna, ludowa. Bě to tak podobne, kaž maja to Słowakojo. Mjez dudakami a hłósami spěwarjow bě dobra harmonija. Spěwarki wosebje derje wurjekowachu. Škoda bě, zo njejsu so někotre wěcki wospjetowali, hdyž sej to publikum žadaše. Wosebje lubješe so mi też hłós G. Wóskeho w spěwje Krabata. Hłós bě tak połny. Z rejow so mi lubješe poslednja scena ‚Polonezy'."

Nci 98

26.4. 1961

J. Rječcyna zanjese „Njewjesćinski spěw" z Kocoroweho „Serbskeho kwasa" (Foto: Rabowski)

Staatliches Ensemble für sorbische Volkskultur begeisterte Domowina-Kongreß

Es wird kaum ein unbestechlicheres und zugleich sachkundigeres Publikum für die Premiere des neuen Programms des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur geben als die 700 Delegierten, die aus Anlaß des V. Bundeskongresses der Domowina dieser Tage aus allen Teilen der Ober- und Niederlausitz in Bautzen zusammengekommen waren. Der begeisterte Beifall, den sie immer wieder den Leistungen der 170 Mitglieder des Ensembles spendeten, zeigt überzeugender als eine rein fachliche Analyse: Der Stillstand, die Stagnation der Ensemblearbeit in der letzten Zeit ist unter der neuen Gesamtleitung von Čišinski-Preisträger Handrij Ziesch weitgehend überwunden, es geht wieder bergauf.

Neue künstlerische Handschrift

Das kam am deutlichsten in der sogenannten Schleifersuite zum Ausdruck, in der die neue Handschrift von Handrij Ziesch wohl am unmittelbarsten zu spüren ist. Das alte Volkslied „Es stürzte die Eberesche" (von der Mädchensingegruppe in der offenen Schleifer Singart dargeboten), das „Mutter mach die Betten" (Mädchensinggruppe mit Dudelsackbegleitung) oder Lied und Tanz „Ach, du mein allerliebstes Mädchen" (Tanzgruppe, Chor und kleines Orchester), sind Beispiele echter Volkskunst, einer Folklore im besten Sinne des Wortes, fernab von jeder Künstelei und Effekthascherei, wie sie in einigen anderen Darbietungen noch immer zu spüren war. Dies spiegelte sich sehr deutlich in den Gesichtern der Zuhörer und Zuschauer wider, in deren inneren Mitgehen zu lesen war: Das sind – in künstlerischer Gestaltung und, man kann bei der Schleifer Suite fast sagen, in Vollendung dargeboten – tatsächlich die Lieder, die Tänze, die in der Muskauer Heide etwa auch heute noch zu Hause sind. In ihnen erhält auch der deutsche Zuschauer und Zuhörer ein unverfälschtes Bild echter sorbischer Volkskunst. Selbst der Dudelsack, der lange Jahre mit der Tarakawa (klarinettenähnliches Instrument) und der „wendischen Geige" (nur 3 Saiten) integrierender Bestandteil jeder Hochzeits- und Tanzmusik in der Schleifer Gegend war, steht dem Ensemble jetzt in einem speziell für diesen Zweck angefertigten Nachbau zur Verfügung (in der gesamten Oberlausitz sind noch zwei Originalinstrumente dieser Art erhalten).

Beispiel echter Ensemblekunst

Wenn ich so ausführlich über diesen zeitlich relativ kleinen Teil des Programms berichte, dann deshalb, weil in der „Schleifer Suite" ein Beispiel echter Ensemblevolkskunst gegeben wird, das als nachahmenswert und erstrebenswert für viele andere Ensembles und Volkskunstgruppen gelten kann. Doch wir wollen darüber nicht die übrigen beachtlichen Leistungen vergessen:

Da erleben wir das große Hahnenrupfen, das wohl bekannteste der niedersorbischen Volksfeste (dargeboten von der Tanzgruppe, dem Chor – 72 Mitglieder – und dem Orchester des Ensembles). In hartem Wettstreit wird dabei der geschickteste Reiter des Dorfes ermittelt und anschließend mit dem Siegerkranze und dem Recht der Brautwahl geehrt. Auf der Bühne spielt sich dies in einem Wirbel von Farben und Tönen ab. Eine slawische Dorfszene, wie sie leibt und lebt, mit viel Temperament, die Mädels und Burschen in ihren niedersorbischen Trachten, stilecht und gottlob nicht zugunsten einer oft mißverstandenen Bühnenwirksamkeit verballhornisiert.

Unvergeßlich das kraftvolle Abschlußbild, die Schlußpolonäse aus „Sorbische Hochzeit" (1847) des sorbischen Dichters Handrij Zejler und des sorbischen Komponisten K. A. Kocor (nach der Choreographie von B. Wosien). Orchester, Chor und Tanzgruppe fließen hier förmlich zusammen, vereinigen ihre Kräfte und symbolisieren so die gewaltige Macht und gleichberechtigtes Leben zu zerstören, erfolgreich Paroli bieten wird.

Sorbischer Volkstanz

Lob der sorbischen Musik

Noch ein Wort zur Musik. Auch diese Premiere des Ensembles für sorbische Volkskultur hat wieder einmal mehr die bedeutende Rolle des Komponisten K. A. Kocor (1822–1904) im Musikleben des sorbischen Volkes deutlich werden lassen. Seine Werke (neben „Sorbische Hochzeit" und zahlreichen Volksliedern, vor allem „Der Frühling" – 1861 –) stehen an Klangreichtum und auch in jeder anderen technischen wie künstlerischen Beziehung würdig neben denen Tonsetzer längst ihrer Bedeutung entsprechend bekannt und geehrt sind, wird K. A. Kocor bisher außer in seiner engeren Heimat recht wenig aufgeführt. Es wäre eine dankenswerte Aufgabe für unser Musikleben, K. A. Kocor endlich den Platz in den Programmen einzuräumen, der seiner Leistung gebührt.

Bleibt zu erwähnen, daß das Staatliche Ensemble für sorbische Volkskultur mit diesem Programm seine Tournee durch die DDR am 21. April in Leipzig begann und bis Mitte Juli 42mal damit auftreten wird. In Dresden ist es übrigens am 8. Mai auf

ScrV

23.4.1961

Sym na kóncu swojich zawěsće nic dospołnych wuwjedźenjow wo nastaću a 10lětnym wuwiću a dźěle Instituta za serbski ludospyt. Sym so dźeržał faktow, dokelž běch přeswědčeny, zo su tute fakty, kotrež so w kóždej jednotliwosći hodźa přepruwować, najlěpše swědki wulkeje pomocy a podpěry knježerstwa našeho socialistiskeho stata, kotremuž chcemy na dnju tohole swjatočneho spominanja slubić, zo budźemy jemu z našim wědomostnym dźěłom służić a jón před kóždym njepřećelskim nadběhom na polu wědomosće a — budźe-li trjeba — też druhdźe ze wšěmi swojimi mocami škitać. Eksistenca a krasne rozwiće instituta a serbskeje wědomosće su móžne, dokelž su Serbja w Němskej demokratiskej republice pod wjednistwom marksistisko-leninistiskeje strony dźěłaćerskeje klasy prěni króć we swojich stawiznach swoju woprawdźitu wótčinu namakali.

Franc Rajš

Pjata premjera Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury

Premjery našeho Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury smy hižo přeco hódnoćili jako wjerški w serbskim kulturnym žiwjenju. Ćim bóle płaći to za 5. premjeru, kotraž wokřewi a zahori na 2. dnju V. Zwjazkoweho kongresa Domowiny delegatow a mnohich hosći a zbudźi pola wšitkich nimoměry žiwy wothłós a připóznaće, dokelž rozeznawa so tola w mnohim wot wšěch dotalnych programow.

Nowy program ansambla wjedźe nas po Serbach wot Delnjeje Łužicy přez srjedźnu do Hornjeje Łužicy, takrjec pod napismom „Błóta — hola — pola". Dožiwjamy w třoch pisanych wobrazach Delnich Serbow na swjedźenju wokoło znateho ludoweho nałožka „Łapanja kokota", serbskich holanow, skromnych a wjesołych, kaž dyrbjachu w zašłosći wojować wo wšědny chlěb a dźensa z hórnikami sobu twarja hoberske kombinaty w něhdźe tak chuduškej holi, a sebjewědomych serbskich ratarjow, kiž so zhromadnje prócuja wo najlěpše wunoški swojeho dźěła a so zhromadnje raduja.

Kóždy jednotliwy wobraz programa zjednoćuje w sebi po krutej koncepciji, drje na swojorazne a wotměnjace wašnje, našu folkloru, stare kulturne tradicije (ludowy nałožk, ludowy spěw, samo po Slepjanskim wotewrjene spěwanje a ludowu reju; bajkowu postawu Krabata) a we wumělskim wurazu a wšej pisanosći naše dźensniše žiwjenje połne radosće a optimizma (natwar industrijowych gigan-

Rozhlad 5/1961 Sl. XI

Rozhlad ČO 5/196.

rjemi drje so dźěl serbskich w němskim přełožku poskićuje), měješe ansambl na swojich prěnich předstajenjach zwonka Łužicy tohorunja wulkotne wuspěchi.

We wotběhu programa přima jedyn wustup organisce do druheho, bjez jednotliwych „čisłow“, spěšnje wotměnjeja so spěwne a hudźbne poskićenja, reje a też recitacije a samo rejowanskej hrě a rejowanska scena, pisanosć barbow našich krasnych narodnych drastow. Też tuto žiwjenje a hibanje na jewišću, tutón „tempo“, kiž přihladowarja wot spočatka hač do kónca sylnje jima, rozeznawa tutón program wot prjedyšich. W tutym padźe dosć ćežki nadawk režije je bjez dwěla z wulkej wušiknosću a wumělskej doslědnosću spjelnił lawreat Myta Ćišinskeho Rudolf Vedral z Prahi, kotrehož znajemy hižo z wuznamneje inscenacije „Stareje Jančoweje“.

Dostojny jewišćowy wobraz stwori lawreat Narodneho myta Měrćin Nowak-Njechorński a da takle cyłemu předstajenju hódnotnu wonkownu formu. Tuto načasne wuhotowanje wotpowěduje dospołnje cyłkownej koncepciji a ilustruje na swoje wašnje nazornje konkretny wobsah jednotliwych tšoch wobrazow programa. Też wón powyši ideologisku skutkownosć wosebje na tych wopytarjow, kiž njestuduja ćišćany program abo njerozumja teksty.

Tutón program staješe wysoke žadanja na chor, rejwarsku skupinu, orchester a jednotliwych solistow kaž też na dirigentow; a też tu bě na premjernym předstajenju kolektiwow: lawreat Myta Ćišinskeho Jan Bulank, nawoda chora Horst Nagel a kapałnik Oswin Jäpel.

Chor je bjez dwěla chětro postupił we swojim wumělskim niwowje a zmištrowa też najćeše twórby. Wosebje zahori skupinka spěwarkow ze „Slepjanskej suitu“, přewodźena wot dudow, huslow a klarinetow. Jara zwjeselace je też, zo chorisća njewostachu jeničce na swojim městnje, ale dokonjeja nětko też so zhromadnje z rejowarjemi po jewišću hibać. Wosebite připóznaće mjez solistami sej zasłuža Irmgard Rječcyna z „Njewjesćinskim spěwom“ z K. A. Kocoroweho „Serbskeho kwasa“, basist Gerhard Woski jako „Krabat“ a Pawoł Šołta w Bulankowej kantaće „Stara a nowa hola“. Teksty nowych, hišće njeznatych spěwow pak njeběchu derje rozumić, štož jich skutkownosć wosłabi. Dyrbjało so přemyslić, kak rěčnotechniske kubłanje choristow polěpšeć, a nowe teksty bychu so też měłe wozjewić w našich nowinach abo časopisach, hdyž nic někotre snadź hižo w ćišćanych programach.

Nowe swojorazne choreografije wot prof. B. Wosiena a J. Weidena na zakładźe hudźby J. Rawpa, D. Nowki a H. Fryče — a rejow je w programje poměrnje wjele — žadaja sej wulku eksaktnosć, mnoho napinanja a jara spěšne tempo wot rejwanskeje skupiny

Rozhlad 5/1961 21. XL.

Zu Ehren Bjarnat Krawc-Schneiders

Bundesvorstand der Domowina ehrte den großen sorbischen Komponisten zum 100. Geburtstag

In festlicher Form würdigte der Bundesvorstand der Domowina die hundertjährige Wiederkehr des Geburtstages des großen sorbischen Komponisten Bjarnat Krawc-Schneider. Bjarnat Krawc wurde am 5. Februar 1861 als Sohn eines musikfreudigen Dorfschullehrers in Milstrich bei Kamenz geboren. Nachdem er in Dresden, wo er seit 1883 ansässig war, bei dem anglo-amerikanischen Luftangriff am 13. Februar 1945 seinen materiellen Besitz verloren hatte, nahm er auf Einladung tschechischer Freunde 1946 seinen Wohnsitz in Varnsdorf (ČSSR). Dort starb er am 25. November 1948. Zwischen Beginn und Ende seines Lebens liegt ein so reiches und vielfältiges musikalisches Schaffen, daß man Bjarnat Krawc mit Recht als die Seele des sorbischen Musiklebens seiner Zeit bezeichnen kann.

Der Bundesvorstand der Domowina ehrte ihn 1947 durch Verleihung des Titels „Nationalkünstler des sorbischen Volkes" und beschloß, aus Anlaß seines 100. Geburtstages das Jahr 1961 als „Bjarnat-Krawc-Jahr" durch musikalische Veranstaltungen im zweisprachigen Gebiet und andere Vorhaben zu begehen.

Das eigentliche Kernstück seines reichen musikalischen Vermächtnisses sind die zahlreichen Bearbeitungen sorbischer und deutscher Volksliedmelodien. Eine ansehnliche Anzahl ethnographischer und musikfolkloristischer Untersuchungen weisen Krawc-Schneider als gründlichen Kenner volkstümlicher Spezialgebiete aus. Stets bemühte er sich energievoll darum, seinen künstlerischen Auffassungen auch in der Praxis, als Musikpädagoge und Chorleiter, breite Geltung zu verschaffen. Er entwickelte nicht nur den von ihm 1922 gegründeten, aus 14 Chören bestehenden Verband der sorbischen Gesangvereine zu wahrhaft volkstümlicher Wirksamkeit, sondern er war als Komponist, Chordirigent, Musik- und Gesangspädagoge auch eine hervorragende Persönlichkeit des Dresdener Musik- und Kulturlebens. Nach K. A. Kocor-Katzer (1822—1904) war er der bedeutendste sorbische Komponist, der in dem berühmten tschechischen Meister Bedřich Smetana sein künstlerisches Vorbild sah und verehrte.

In ausgezeichneter Wiedergabe brachten zwei Prager Künstler, Jarmila Vrchotová-Pátivá (Sopran) und Prof. Dr. Ladislav Vrchota (Klavier), ferner das Streichquartett Prof. Willibald Roth, 1. Kapellmeister der Staatskapelle Dresden, sowie der gemischte Chor und das verstärkte Orchester des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur in Bautzen unter Leitung von Jan Bulank 19 Kompositionen Krawc-Schneiders zum Vortrag, deren Auswahl einen Einblick in den weiten Schaffensbereich des Meisters gab.

Alle Mitwirkenden ließen dem begeistert Beifall spendenden Publikum die Darbietungen zu einem außergewöhnlich künstlerischen Erlebnis werden. *Erich Lodni*

SZ 19. 5. 1961

SZ 18.5.1961

Bjarnat-Krawc-Schneider-Ehrung

Ein festliches Konzert anläßlich des 100. Geburtstages des sorbischen Musikers

Der Bundesvorstand der Domowina veranstaltete in der vergangenen Woche im Bautzner Keglerheim ein Festkonzert, das dem sorbischen Komponisten Bjarnat Krawc-Schneider gewidmet war. Der 1. Sekretär und Amtierende Vorsitzende, Bernhard Noack, hielt die Festansprache. Er schilderte den Meister als einen volksverbundenen Komponisten und Theoretiker des volkskünstlerischen Musikschaffens, der stets energievoll darum bemüht war, seinen künstlerischen Auffassungen auch in der Praxis breiteste Gestaltung zu verschaffen. Dem herkömmlichen Männergesangvereins- und Liedertafelwesen mit ihrer reaktionären deutschnationalen Orientierung stellte Krawc-Schneider die Pflege des frischen, lebensvollen Volksliedes gegenüber. Auch berühmte Dresdner Chorvereinigungen, wie der Dresdner Chorsängerbund, der Dresdner Volksliederchor und der Schneidersche Frauenchor, danken seinem Wirken als Leiter ihren weitreichenden künstlerischen Ruf.

1922 gründete Krawc-Schneider den aus 14 Chören bestehenden Verband der Sorbischen Gesangvereine, mit dessen Wirken im folgenden Jahrzehnt der Aufschwung einer Art kulturellen Massenbewegung und viel Höhepunkte des sorbischen Musiklebens verbunden waren. Den Kunstsinn und die Musizierfreudigkeit des werktätigen Volkes zu entwickeln, erachtete Bjarnat Krawc-Schneider als dringliches Anliegen. Viele seiner Werke sind deshalb einem Schwierigkeitsgrad angepaßt, der einer gediegenen Hausmusikpflege entgegenkam.

Im Faschismus erkannte der Komponist klar des sorbischen aber auch des deutschen Volkes Feind, und so nimmt es bei seiner aufrechten antifaschistischen Haltung nicht wunder, daß der Siebzigjährige bald unter der Verfolgung der Nazis leiden mußte. 1943/44 schrieb er sein Oratorium „Krieg und Frieden", in dem er die faschistische Barbarei rückhaltlos verurteilte, gleichzeitig aber sein festes Vertrauen in eine friedliche Zukunft der Menschheit dokumentierte. Bjarnat Krawc-Schneider starb am 25. November 1948 in Varnsdorf.

Berühmte Gäste und der Chor und das Orchester des Staatlichen Ensembles für Sorbische Volkskultur, Bautzen, waren die Interpreten der Werke des Komponisten. Aus Prag kamen das Künstlerehepaar Jarmila Vrchotora-Patora (Sopran) und Professor Dr. Ladislav Vrchota (Klavier). Die Künstlerin sang sehr ausdrucksvolle Lieder, die, oftmals gut durchkomponiert, den formell gewohnten Rahmen sprengten und zu kleinen Szenen wurden. Als stark und ausdruckstief empfand man auch den 3. und 4. Satz des c-Moll-Streichquartetts, für das sich verdienstvollerweise das Willibald-Roth-Quartett der Staatskapelle Dresden vorbildlich einsetzte.

Jan Bulank ist der neue künstlerische Leiter des sorbischen Volkskunstensembles. Der junge, hochtalentierte Musiker ist ein ausgezeichneter Chorfachmann. Die A-capella-Chöre hatten Format, waren zwar vom Kompositorischen her besonders stark, wurden aber auch makellos gesungen. Überhaupt ist der Chor des Ensembles ausgezeichnet. Da alle Stimmgattungen sehr gut besetzt sind, verfügt er über ein enormes Klangvermögen.

Etwas schwieriger ist es beim Orchester. Hier muß Jan Bulank noch tüchtig arbeiten; denn sowohl der Streicher- wie auch der Holzbläserklang kann noch verbessert werden. Allerdings muß zu Ehren des Orchesters gesagt werden, daß es die schwierigste und auch undankbarste Aufgabe zu lösen hatte.

Die zahlreichen Gäste, unter ihnen der Sekretär der Bezirksleitung unserer Partei Genosse Oswin Forker sowie Vertreter des Rates des Bezirks und des Kulturministeriums, spendeten den verdienten Interpreten Krawc-Schneiderscher Werke herzlichen Beifall. Werner Poike

ND 109 / 12.5.61

Hódny wěčneho wopomnjeća

Swjedźeński koncert na česć mištra Bjarnata Krawca

K česći 100. posmjertnych narodnin serbskeho hudźbnika a komponista mištra Bjarnata Krawca zarjadowa naša narodna organizacija zawčerawšim w Budyskej „Kehelerni" swjedźeński koncert, na kotrymž so dźowka mištra, knjeni Rawpowa z Warnsdorfa, knjeni dr. Šotolova z ministerstwa kultury ČSSR, knjez dr. Vojtěch, kulturny atašej pósłanstwa ČSSR w našej republice, knjez Mašin, předsyda městneho narodneho wuběrka Warnsdorfa, knjez Köhler z ministerstwa kultury NDR, knjez prof. Mikławš Krječmar z Prahi a mnozy druzy čestni hosćo wobdźělichu.

Nimale štyri sta přitomnym zahra na spočatku swjedźenskeho koncerta orchester Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu Krawcowu 2. sadźbu ze synfoniskeho cykla „Ze serbskeje zemje". W swjedźenskej narěči hódnoćeše 1. sekretar Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny, tow. B. Nowak, zakładne rysy jeho skutkowanja, kak wón towaršnostny nadawk wumělsce a kulturnje skutkowaceho človjeka napřeco serbskemu kaž też němskemu ludej spjelni. **„Hdźežkuli w tutym bohatym zawostajenstwje też hladaš, wšudźe je w kompozicijach Bjarnata Krawca njewusaknite žórło jeho inspiracije spóznać: ludowa hudźba."**

Wo njezapomnitosći Krawcoweho namrěwstwa swědčachu nimo spěwow za chóry a capella też spěwy za sopran a klawěr, kotrež na jara dokonjane wašnje zanjese knjeni Jarmila Vrchotová-Pátová z Prahi, přewodźana na klawérje wot prof. dr. Ladislava Vrchoty z Prahi, a wurězkaj ze smyčkoweho kwarteta c-moll, kotrež zahra smyčkowy kwartet knjeza prof. Willibalda Rothy, 1. koncertneho mištra Drježdźanskeje statneje kapały.

crd Nr. 109
12.5.1961

cVol 110
13.5.1961

Čerpaše z njewusaknitego žórła

Ze swjedźeńskeje nareče B. Nowaka

W dostojnej formje 100. róčnicu narodnin człowjeka a wumělca kaž Bjarnata Krawca swjećić, njemóže nam być jenož přičina, na njeho z česćownosću spominać. Wuznamny jubilej kaž tónle zawjazuje wjele bóle k wuswětlenju a hódnoćenju tworićelskeho zawostajenstwa, kotrež je z mjenom hudźbnika wysokeje rjadownje, ze žiwjenskim dźěłom jednoho z najwuznamnišich serbskich patriotow zwjazane. To ćim bóle, hdyž kritiske rozestajenja z wudobytkami byrgarskeje doby njewopřija jenož přepytowanje wšeho pozitiwneho a hódnotneho, ale zdobom też jeho přiswojenje a pokročowanje. Leninska mysl, zo je „proletariska kultura . . . zakonite dalewuwiće woneje sumy spóznaćow, kotrež je sej człowjestwo pod kwaklu kapitalistiskeje towaršnosće, towaršnosće kublerjow a zastojnikow zdźěłało", bu też w Němskej demokratiskej republice dawno z krutym principom, kotrež korjeni objektiwnje w žiwjenskich wuměnjenjach socialistiskeje towaršnosće.

Kaž přewažny dźěl tych, kiž su wumělstwu, wosebje hudźbje, trajne hódnoty dali, pochadźa też Bjarnat Krawc z dźěławeho luda. Wot młodych lět hižo zetkawaše so wón, syn jednoreho Jitrowskeho wjesneho wučerja, z klasowymi předsudkami, kotrymž ničo druhe hač swoju nadarjenosć a swoju njewučerpajomnu dźěłowu wolu napřeco stajić njemóžeše.

Jako „wendischer Brummochse" wot Budyskich měšćanskich hólčiskow wusměšowany, dyrbješe wón hižo w studijnych létach na Krajnostawskim wučerskim seminarje w Budyšinje jako wědomy Serb wobstać.

Wot wšeho spočatka widźeše so Bjarnat Krawc wulkemu socialnemu zakładnemu prašenju swojeho časa a z toho wuchadźacej problematice napřeco stać: Wón bě žiwy a skutkowaše w dobje, kotrejež socialno-ekonomiske a towaršnostne tendency wuwića w najwyšim a poslednim stadiju kapitalizma, w imperializmje a fašizmje, wuwiercnolachu.

Bjarnata Krawca widźimy džensa najjasnišo a najnjeposrědnišo w jeho kompozitoriskich twórbach. Opusowa ličba 88 zapřija lědma połojcu jeho wumělskeho zawostajenstwa, kotrehož mnohosć saha wot dźěćaceho spěwa, ludoweje pěsnje, wobdźělanjow reji, wumělskich chórow a koncertantneho wumělskeho spěwa přez komornu hudźbu — kaž instrumentalne solo a duety a smyčkowe koncerty — hač k sinfoniskim dźěłam a oratorijej. Hdźežkuli w tutym bohatym zawostajenstwje też hladaš, wšudźe je w kompozicijach Bjarnata Krawca njewusaknite žórło jeho inspiracije spóznać: ludowa hudźba.

Na dwoje wašnje jewi so Krawcowy poměr k ludowej pěsni a reji: we wobdźělanjach a originalnych kompozicijach. Wulka sywa wobdźělanjow serbskich a němskich ludowych melodijow móže za jadro jeho wumělskeho zawostajenstwa, zdobom pak też za wurazny dopokaz jeho wumělskeho nastajenja płaćić.

Bjarnat Krawc pak bě wjele wjace hač jenož z ludom zwjazany komponist a teoretikar ludowumělskeho hudźbneho tworjenja. Wón so energisce stajnje też wo to prócowaše, swoje wumělske nahlady w praksy też najšěršo přewjesć. Tohodla wón wšě swoje kmanosće jako hudźbny pedagog a chórowy nawoda praktiskemu kulturnemu dźěłu wěnowaše. Hižo pola šulskich dźěći započa wón zmysł a lubosć k ludowej pěsni a přirodnu radosć nad spěwanjom scyła zbudźić a ze swojej wulkej wědu jako pedagog spěwa k prawnemu spěwanju pohnuć.

Léta 1922 založi Bjarnat Krawc ze 14 chórow wobstejacy zwjazk serbskich spěwnych towarstwow, z kotrehož skutkowanjom bě w sćěhowacym lětdźesatku wěsty rozróst kulturneho masoweho hibanja a mnoho wjerškow serbskeho hudźbneho žiwjenja zwjazanych.

Bjarnata Krawca dyrbimy z prawom měć za zastupnika woneho pogresiwneho byrgarsko-klasiskeho humanizma, kotrehož najlěpše tradicije historisce nuznje do socialistiskeho humanizma wjedu. Mnohim wuznamnym spisowaćelam a wumělcam, kaž na přikład Romainej Rollandej, Heinrichej Mannej a druhim, kiž widźachu w Sowjetskim zwjazku, hačrunjež intuitiwnje, wuwiće noweje, wot socialneho a narodneho potłóčowanja wuswobodźeneje człowjeskosće, steješe Bjarnat Krawc jara blisko. Jeho sprawnu zmyslenosć a jeho pozitiwny poměr k wudobytkam sowjetskeje kulturneje politiki wobswědči fakt, zo je Bjarnat Krawc w lěće 1927 wo sowjetskej ekspoziciji za Frankfurtsku wustajeńcu „Hudźba w žiwjenju ludu", připóznaće spisał: „My móžemy tu wuknyć, kak so tam (w Sowjetskim zwjazku) lud w šulach, zjednoćenstwach, institucijach a rjemjeslniskich drustwach hudźbnje kubła."

Bjarnat Krawc pak wupraji też jako wumělc swoje konsekwentne stejišćo přećiwo fašizmej. W létomaj 1943 a 1944 pisaše wón swój oratorij „Wójna a měr" (tekst wot Michała Nawki), w kotrymž wón wójnu a z tym fašistiske barbarstwo raznje zasudźi, zdobom pak też swoju krutu dowěru do měrliweho přichoda człowjestwa a do žiwjenskeje wole serbskeho luda dokumentowaše.

Bjarnat Krawc bě hudźbnik, „kotremuž bě ludowa pěseń žórło wšeje hudźby." prof. L a u x

„Bjarnat Krawc je mišter a tworićel noweje serbskeje ludoweje pěsnje. Wón pak njeje jenož nowe melodije tworił, ale też stare spěwy woživił z tym, zo je je do noweje hudźbneje formy zdrasćił . . . Zahoritosć, z kotrejž su so Krawcowe pěsnje w zašłych létach w serbskej hudźbje přijeli, pokazuje, zo bě to prawy puć." dr. P. N e d o

---

Žiwjenje a skutkowanje Bjarnata Krawca bě žiwjenje wumělca a kulturneho prócowarja w rozsudnej dobje němskich stawiznow, w imperializmje. Jeho cyłe skutkowanje jako serbski patriot, humanist, demokrat a antifašist měješe doprědkarski antiimperialistiski charakter.

Tworjenje Bjarnata Krawca rozeznawa so wot knježaceje byrgarskeje kultury tehdyšeho časa z tym, zo nima we sebi dekadency, ale korjeni we wumělskim ludowym tworjenju. W „boju dweju kulturow" (Lenin) steješe Bjarnat Krawc na stronje luda. B. Krawc bě wuznamny propagator serbskeje a němskeje ludoweje kultury. Ze słowom a skutkom wukonješe přikładne praktiske kulturne dźěło, na kotrehož dobre tradicije nawjazać, mělo być nadawk kulturnych skupin socialistiskeho ludoweho wumělstwa.

cVol
čo 110
13. 5. 1961

Nci čo 110

13.5.1961

Wumělcaj z ČSSR a z NDR wuhotowachu we wšelakich wsach Krawcowe koncerty. Hrajachu z Krawcowych składbow komornu a ludowu hudźbu. Knjeni Jarmila Vrchotová-Pátová spěwaše, přewodźana na klawěrje wot prof. dr. Ladislava Vrchoty z Prahi, pěsnje za sopran a klawěr, kaž na přikład „Postrow domowinje", „Lubozna meja, witaj" a „Přeće zaprěća" (wobrazaj horjeka).

Prof. Willibald Roth a prof. dr. Vrchota zahraštaj „Serbsku reju" (husle a klawěr). Wurězkaj z Bjarnata Krawcoweho smyčkoweho kwarteta c-moll hudźeše prof. W. Roth, 1. koncertny mišter Drježdźanskeje statneje kapały ze swojim smyčkowym kwartetom. (Fota: Hajna)

Hudźba Bjarnata Krawca zaklinča

Znata němska kulturna prócowarka Eva Büttnerowa, skutkowaca nětko hižo dołhe lěta płódnje w Kamjencu, je nam pósłała dopis, w kotrymž so zahoriće wupraja wo koncertomaj na česć 100. posmjertnych narodnin našeho wulkeho hudźbneho mištra Bjarnata Krawca. Kn. Büttnerowa, kiž je so z Bj. Krawcom w Drježdźanach zeznała, piše:

Narodna organizacija Serbow, Domowina, je k wopomnjenju serbskeho komponista Bjarnata Krawca (rodźeneho 5. 2. 1861 w Jitku, wokrjes Kamjenc) přewjedła někotre koncerty, kiž w swojej pisanosći a ze swojej wumělskej hódnotu wšitke wočakowanja přetrjechichu.

W Pančičan/Kukowskej wyšej šuli Ćišinskeho wotmě so komorny koncert, kotryž wustojny husler-mišter, I. koncertny mišter Drježdźanskeje statneje kapały prof. W. Roth z wjesołej serbskej reju zahaji. Na programje steješe też Krawcowy smyčkowy kwartet c-moll, poskićeny wot kwarteta Drježdźanskeje statneje kapały pod prof. Rothu.

Profesor Ladislav Vrchota z Prahi zawjeseli připosłucharjow ze štyrjomi jednorymi, luboznymi klawěrnymi kusami. mištra Krawca, při kotrychž je so komponist złožował na ludowe pěsnje.

Překwapjenje a hłowny dźěl koncerta běchu pěsnje, kotrež zanošowaše wuběrna profesorka spěwa na Praskej hudźbnej akademiji, kn. Jarmila Vrchotová-Pátová. Ze swojim krasnym sopranom, kotryž ma błyšćatu wyšinu kaž też mjechku połnu hłubokosć a kotryž wšěm dynamiskim wotšćinam hač do pianissima posłucha, přednjese wumělca z hłowy 11 spěwow. Z kóždym jednotliwym wona začućowy swět komponista Krawca dowučerpa.

„Přeće zaprěća“ a „Różow zrudoba“ na teksty Ćišinskeho stej stysknišwje chutnej. „Žadosć“ dycha rozžahłosć, runje tak kaž „Zastaničko“. Wjesołeho a žortneho zetkamy Bjarnata Krawca w „Dešću“ a we „Witce na witku“. Z dramatiskej mocu je „Wosud“ (na słowa J. Skale) skomponowany, kotryž spěwarka runje kaž doraznu „Namołwu“ (na słowa Michała Nawki) k hłubokemu začišćej zwjedže. Z wulkej lubosću zaspěwa kn. Vrchotová-Pátová też „Lubozna meja, witaj“ a „Postrow domowinje“. Wšitke spěwne přednoški mištersce přewodźeše prof. Vrchota na křidle.

Dwaj dnjej pozdźišo so koncert w Budyšinje na swjedźenskim posedźenju Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny wospjetowaše. Bu to wulki kulturny podawk. Na tutym koncerće so někotre z naspomnjenych pěsnjow wuwostajichu a za to wot Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury štyri chóry zasunychu, kotrež Bjarnata Krawca, kiž je poł lětstotka w Drježdźanach chóry nawjedował a za nje komponował, cyle w jeho elemenće pokazachu. Zo wón też za orchestry wjetše formy wobknježeše, pokazaštej dwě sadźe z jeho sinfoniskeho cykla „Ze serbskeje zemje“. Młody laureat Myta Ćišinskeho, Jan Bulank, jej po jeje charakteristiskim wobsahu („Na Mikławšku“ a „W Kaponicy“) žiwje interpretowaše. A zesylnjeny orchester Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury twórbje też połnje skutkować daše. Wopytowarjo wšitke poskićenja z njewšědnje wutrobitym přikleskom přijimachu.

Z prawom dyrbi so w našich dwuréčnych stronach přeco zaso wuzběhnyć, zo ma so Bjarnata Krawcowe žiwjenske dźěło, kiž korjeni w serbskej kaž w němskej ludowej kulturje a kiž też w němskim hudźbnym žiwjenju wuznamnu rólu hraje, jako drohotne dźědźistwo serbskeho kaž němskeho kulturneho namrěwstwa swěru hajić.

Wulkotne dožiwjenje buchu Krawcowe wječorki, na kotrychž čěskosłowakskaj wumělcaj prof. dr. Ladislav Vrchota a jeho mandźelska kn. Jarmila Vrchotová-Pátová interpretowaštaj Krawcowe klawěrne a spěwne twórby.

Nd
NN 126
2. 6. 1961

Interview mit Festivalgästen

Welche Eindrücke haben Sie bisher von den 3. Arbeiterfestspielen gewonnen? Diese Frage stellten wir gestern nachmittag Lenka Scholze, Solistin im Chor des Staatlichen Ensembles für Sorbische Volkskultur.

„Ich wünsche mir nur, daß wir mit unserem Auftritt hier denselben Erfolg haben wie in Gardelegen. Wir freuen uns immer, wenn wir vor einer internationalen Zuschauerkulisse Proben unserer sorbischen Volkskunst zum besten geben können. Denn gerade hier können wir Sorben dem Publikum zeigen, was für große kulturelle Entwicklungsmöglichkeiten uns als nationale Minderheit in der DDR eröffnet wurden.

So begrüße ich auch das Memorandum der Sowjetregierung an die USA über den Abschluß eines Friedensvertrages aus vollstem Herzen. Es ist noch nicht allzu lange her, da wurden wir Sorben mit „Pollacken oder Wend'schen" tituliert und als Menschen zweiter Klasse behandelt.

Heute gibt es in Westdeutschland schon wieder solche chauvinistischen Tendenzen, wie die Wiedereroberung der ehemaligen Ostgebiete mit Waffengewalt oder die Diskriminierung der jüdischen Bevölkerung. Deshalb ist es höchste Zeit, daß ein Friedensvertrag abgeschlossen und den Militaristen und Revanchisten in Westdeutschland das Handwerk gelegt wird."

Aufn.: Käpermann

Bei einem Bummel durch unsere Elbestadt trafen wir Mitglieder des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskunst. Natürlich wollten sie auch Schnappschüsse von der Stadt der 3. Arbeiterfestspiele einfangen. Wir wünschen ihnen nur „gut Licht" dazu.

Aufn.: Käpermann

Volksstimme Magdeburg

13. u. 14. 6. 1961

FF Juni 1961

Hain und Wälder widerklingen

Das Lied des Krabat – eine sorbische Sagengestalt, die den Armen half, den Reichen zu trotzen – sang G. Wosky

Szene aus dem Tanz des Hahnenkönigspaars aus „Das Hahnenrupfen" – nach einem alten sorbischen Brauch

Nach der Choreografie von Izolda Weiden tanzten Solisten einen „Brigadewettstreit" Fotos: F. Kastler

„Ach, sorbisches Volk, wie bist du doch reich, und du selbst weißt es nicht einmal." Diese Worte schrieb vor 80 Jahren der sorbische Dichter Juro Surowin. Es sind Worte der Begeisterung für die tiefsinnige, unverfälschte und gefühlvolle sorbische Volkskultur. Es sind aber zugleich Worte der bitteren Anklage gegen die herrschenden politischen Kreise der damaligen Zeit, die jede nationalkulturelle Regung des sorbischen Volkes zu ersticken versuchten und ihm seine kulturellen Eigenheiten absprachen.

Welch Unterschied zu heute! Wir waren Zeugen eines kulturellen Ereignisses der sorbischen nationalen Minderheit, eines Höhepunktes in ihrer Geschichte. Anläßlich des V. Bundeskongresses der Domowina absolvierte das Staatliche Ensemble für sorbische Volkskultur in Bautzen seine fünfte Premiere.

Die Künstler des Ensembles haben in mühevoller kollektiver Arbeit, oft gegen veraltete konservative Anschauungen kämpfend, einen neuen Strauß echter und zugleich moderner sorbischer Volkskunst gebunden. Begeistert wurde er von den Delegierten des Kongresses empfangen. Die jungen sorbischen Komponisten Jan Raup, Jan Bulank, Horst Nagel, Dieter Nowka und Helmut Fritsche haben den alten, immer wirksamen Schätzen der sorbischen Volkskunst neue hinzugefügt, die dieses Programm des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur auf eine neue, höhere Qualität gehoben haben. Diesen Erfolg verdanken wir nicht nur der neuen kollektiven Leitung des Ensembles, dessen Direktor Ćišinski-Preisträger Handrij Cyž ist, sondern vor allem auch der konsequenten marxistisch-leninistischen Nationalitätenpolitik unseres Arbeiter - und-Bauern-Staates.

Jurij Koch

Hören Sie die sorbischen Sendungen des Senders Cottbus

sonntags 12.10—14.00
dienstags 12.10—13.00
sonnabends 18.00—18.20

Chorsängerin Natascha Schulz lauscht den Klängen des Dudelsacks, der von Karl Tillich gespielt wird

GG 15.6.1961

GF 15.6.1961

Hain und Wälder widerklingen

Das Lied des Krabat – eine sorbische Sagengestalt, die den Armen half, den Reichen zu trotzen – sang G. Wosky

Szene aus dem Tanz des Hahnenkönigspaars aus „Das Hahnenrupfen" – nach einem alten sorbischen Brauch

Nach der Choreografie von Izolda Weiden tanzten Solisten einen „Brigadewettstreit". Fotos: E. Kastlan

142

16.6.1961

Volksstimme Magdeburg 14.6.1961

Sorben sangen und tanzten

„Wir singen und tanzen für Sie." Unter diesem Motto stand die Festveranstaltung des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur im überfüllten Maxim-Gorki-Saal. Mit einem Hymnus auf den erwachenden Frühsommertag begann das Programm. In ihren farbenprächtigen Volkstrachten zeigte das Ensemble Tänze, die die slawischen Sitten und Gebräuche widerspiegeln. Besonderen Beifall auf offener Szene bekamen die Tänzer beim „großen Hahnenrupfen", dem bekanntesten niedersorbischen Volksfest. Im ehrlichen Wettstreit wird hier der geschickteste Reiter des Dorfes ermittelt, der Beste wird mit dem Recht der Brautwahl geehrt.

Großen Anklang fand der Dudelsackpfeifer und die Mädchensinggruppe mit dem Lied „Mutter mach die Betten".

In den weiteren Liedern erfuhren wir, welche Sitten in der Muskauer Heide vorherrschen. Besonders die Dudelsackmusik darf bei einer sorbischen Hochzeit nicht fehlen. Mädchen und Burschen sangen der aus ihren Reihen scheidenden Braut vertraute Weisen. Auch die Kumpel des Kombinats „Schwarze Pumpe" feierten diese Hochzeit mit und vereinigten sich zu einem großen Chor und sangen die Kantate „Alte und neue Heide", ein Loblied auf das schwarze Gold.

Mit lebhaftem Beifall wurde das Baßsolo mit Chor „Lied des Krabat" belohnt. (Krabat, einer der Ärmsten der Armen, erlernte das Zauberhandwerk, um mit Hilfe übernatürlicher Kräfte den Armen helfen und den Reichen und Mächtigen trotzen zu können.) Immer wieder ernteten die Tänzer auf offener Szene herzlichen Beifall, so u. a. auch beim kleinen Tanzspiel „Mais oder Rübe".

Die Schlußpolonäse bringt noch einmal zum Ausdruck, daß an dem millionenfach vereinten Willen der friedliebenden Menschen alle die Kräfte scheitern werden, die dieses befreite und glückliche Leben stören wollen.

Vk Ulrich Deike

3. Arbeiterfestspiele

Festspielatmosphäre

Sorbisches Ensemble umjubelt

Für Gardelegen bedeutete das Auftreten des Staatlichen Ensembles für Sorbische Volkskultur ein Erlebnis ganz besonderer Art. Das Volkshaus hatte eine derartige Überfülle noch nicht gesehen. Unter den Gästen befanden sich westdeutsche Besucher und Angehörige der sowjetischen Streitkräfte. Die Lieder und Tänze des Ensembles lösten einen Beifall aus, der vor allem zum Schluß beinahe orkanartigen Charakter trug. Ein Gast aus Westdeutschland faßte seine Eindrücke in die Worte zusammen: „Daß Laienkünstler derartige Leistungen vollbringen, hätte ich nie für möglich gehalten. Wie bin ich froh, daß ich trotz vielfacher Warnungen zu den 3. Arbeiterfestspielen gefahren bin und ich diesen Abend erleben konnte!"

*

Bunte Trachten, frohe Tänze bei den Darbietungen des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur.

17.6.1961

Wir dürfen optimistisch sein

Ein Rückblick auf das Festspielprogramm der letzten Tage

ND 166
18.6.1961

Das Programm der 3. Arbeiterfestspiele sah für das Wochenende noch einmal einen Höhepunkt mit Volksfesten in allen Festspielarten, verbunden mit Auftritten mehrerer westdeutscher Ensembles, dem Literaturfestival der FDJ, dem Flora- und Jolanthe-Fest und dem Tanzfest in Wernigerode, vor. Veranstaltungen, die bei einem vorläufigen Überblick über dieses nun schon eine Woche andauernde kulturelle Ereignis noch nicht berücksichtigt werden können.

Dennoch darf man als Kriterium der diesjährigen Arbeiterfestspiele schon jetzt bezeichnen, daß die Fragen der Produktion und die nationale Politik sehr eng mit dem Fest der Kultur verbunden waren. Dem „Fest der Neuerer" des Bezirkes Magdeburg folgte am Donnerstag ein Gespräch mit Gewerkschaftsfunktionären aus der ganzen Republik, um die Erfahrungen der Magdeburger allen zu vermitteln. Feste der Neuerer werden künftig zu den Arbeiterfestspielen gehören wie das repräsentative Festprogramm des FDGB, das hoffentlich im nächsten Jahr in Erfurt ein höheres künstlerisches Niveau aufweisen wird als das diesjährige.

Die Begegnungen mit westdeutschen Gewerkschaftern standen im Zeichen des sowjetischen Memorandums zum Friedensvertrag mit beiden deutschen Staaten. Unsere Gäste haben durch eigene Anschauung erfahren, daß unser Kampf um die Erhaltung des Friedens und den Sieg des Sozialismus in der DDR zur Entfaltung vieler schöpferischer Talente und damit zu einer breiten kulturellen Betätigung geführt hat. Sie vergleichen vor allem die Arbeiterfestspiele bei uns mit den Ruhrfestspielen in Recklinghausen und stellen fest, daß nur unsere Festspiele den Namen „Arbeiterfestspiele" verdienen. Gleichzeitig nehmen die westdeutschen Gäste die Überzeugung mit nach Hause, daß eine breite Volksbewegung die Bonner Regierung zwingen kann, einen Friedensvertrag abzuschließen, der auch den westdeutschen Arbeitern den Weg ebnet, sich die Schätze der Kultur anzueignen.

In der abgelaufenen Woche haben zwei wichtige Konferenzen stattgefunden. Die Arbeitertheaterkonferenz beschäftigte sich mit einigen Problemen, die durch das schnelle Wachstum — gegenwärtig bestehen 128 Ensembles — entstanden sind. Die Konferenz erkannte als notwendig, die bestehenden Gruppen — vor allem des Laienmusiktheaters — weiter zu qualifizieren. Auf Grund dieser Einsichten wurde auch im Gegensatz zu einem Vorschlag des Zentralhauses für Volkskunst für richtig befunden, die Zusammenarbeit zwischen Laien- und Berufskünstlern zu wahren und zu intensivieren. Für die Arbeit der Ensembles gibt es kein Schema. Jedoch neigte die Mehrheit der Teilnehmer zu der Empfehlung, mit Stoffen aus dem Leben der Arbeiter und Bauern zu beginnen und erst später zu klassischen Werken überzugehen.

Denselben Gedanken sprach auf einem Treffen von Schriftstellern mit Arbeitern des VEB Elektromotorenwerke Wernigerode die Schriftstellerin Marta Nawrath aus, nachdem der Dramatische Zirkel sich mit der Szene „Das wäre ja gelacht" (aus dem Leben einer Brigade) zum erstenmal seinen Arbeitskollegen vorgestellt hatte: Zuerst sich selbst spielen, und dann erst zum Kostüm greifen. An der Begegnung nahmen die Schriftsteller Eduard Klein, Johanna Braun, Inge Borde, Hanna-Heide Kraze, Johannes Tralow, Karl Mundstock, Horst Blume, Jan Koplowitz, Olaf Badstübner, Walter Gorrish, Eduard Zak, Horst Selbiger, Walter Radetz und Fritz A. Körber teil. Sie gaben in freundschaftlichen Aussprachen den Arbeitern Hinweise für die Verbesserung ihres Theaterspiels und für die Führung der Brigadetagebücher.

Um die Brigadetagebücher ging es auch in einer der Arbeitsgruppen, die sich auf der Konferenz schreibender Arbeiter gebildet hatten. Die Schriftstellerin Regina Hastedt berichtete, daß in den Steinkohlenbrigaden, denen sie seit langem freundschaftlich verbunden ist, gestritten wird, ob es richtig sei, persönliche Dinge wie die Ehescheidung eines Brigademitgliedes oder Verfehlungen in das Tagebuch einzutragen, und immer noch, ob das Buch von einem einzelnen oder dem Kollektiv zu führen ist. Zuvor hatte in der Vollsitzung der Zirkel schreibender Arbeiter aus dem BKW Deuben richtig Funktion und Aufgaben der Zirkel dargelegt und damit der Konferenz wesentliche Anregungen vermittelt. (Während diese Zeilen geschrieben werden, dauert die Konferenz noch an, so daß hier über Ergebnisse noch nicht berichtet werden kann.)

Besondere Aufmerksamkeit verdienen die Festtage des Amateurfilms in Schönebeck. 93 von 200 eingesandten Filmen wurden im nationalen Wettbewerb der Jury vorgestellt. Am Wettbewerb beteiligten sich Filmstudios der sozialistischen Betriebe und des Kulturbundes. Für einen Filmball, der am Sonnabend Einwohner Schönebecks mit den Filmamateuren und Künstlern aller DEFA-Studios zusammenführen sollte, war die Preisverteilung vorgesehen. In einem großen Finale werden dann am heutigen Sonntag die besten Wettbewerbsfilme noch einmal aufgeführt.

Mit den Leistungen der Arbeitertheater — und das wurde auf dieser Konferenz festgestellt — können wir zufrieden sein. Hingegen ist das künstlerische Niveau der Volkskunstensembles — von wenigen Ausnahmen abgesehen — im Vergleich zu den vorjährigen Festspielen nicht gestiegen, ja sogar in einigen Fällen gesunken. Die Mängel im zentralen Festprogramm wurden bereits angedeutet.

Die Bezirksprogramme erreichten nicht immer die künstlerische Höhe, die auf Grund der vorhandenen Kräfte im Bezirk möglich gewesen wäre. Das mag zum Teil an der Auswahl der Gruppen gelegen haben; ist aber auch daraus zu erklären, daß die ausgewählten Gruppen nicht immer die erforderliche Unterstützung der Gewerkschaft in ihrem Bezirk erhielten.

Die staatlichen Ensembles — soweit sie sich auf das übliche Nummernprogramm stützen — waren erfolgreich (vor allem die beiden Ensembles unserer bewaffneten Kräfte). Das Staatliche Dorfensemble versuchte sich diesmal an einem durchgehenden Handlungsprogramm. Es scheiterte jedoch am unzulänglichen Libretto und an einfallsloser Choreographie. Auch das Staatliche Sorbische Ensemble, dessen Auftreten einen Leistungsanstieg erkennen ließ, ragte nicht über das hinaus, was wir allgemein bereits erreicht haben. Die Arbeit der Volkskunstensembles bedarf nach den Arbeiterfestspielen einer gründlichen Untersuchung.

Der internationale Charakter der Festspiele wird nicht nur durch die Anwesenheit ausländischer Besucher unterstrichen, sondern auch durch das Auftreten von Ensembles aus den Volksrepubliken Polen und Ungarn und aus der Schweiz. Das weltbekannte Londoner Kammerorchester „Philomusica" hinterließ nachhaltigen Eindruck. Alle Ensembles ernteten herzlichen Beifall, das berühmte polnische Mazowsze-Ensemble wurde erwartungsgemäß stürmisch gefeiert.

Dieser kurze Überblick wäre unvollständig, wollte man nicht auf die hohe Besucherzahl hinweisen, welche die Kunstausstellung des FDGB bisher erreicht hat. Inzwischen hat als 10 000. Besucher der Arbeiter Paul Kuse aus dem Dieselmotorenwerk Schönebeck die FDGB-Kunstausstellung gesehen.

Die Eintragungen in das Gästebuch verraten, daß Verständnis und Urteilsvermögen gewachsen sind. Auch das ist ein Ergebnis der auf dem V. Parteitag beschlossenen und mit der Bitterfelder Konferenz praktisch eingeschlagenen Kulturpolitik unserer Partei. Seitdem ist das Bündnis zwischen Berufs- und Laienkünstlern erstarkt, und die Erfolge, die bei den 3. Arbeiterfestspielen sichtbar wurden, berechtigen uns trotz mancher kritischer Einwände, optimistisch zu sein.

K. H. H.

We wulkich přihotach

Hižo někotre lěta so na wulkim swjedźenju ludoweho wuměłstwa w Llangollen we Waliziskej tež wobdźěleja serbske skupiny. Ničo njeswědči lěpje wo tym, zo su tam naši ludowi wuměłcy jara rady widźani hosćo, hač to, zo buchu lětsa znowa na „Internacional musical Fidstedfod" přeprošeni a zo tuž tež lětsa tam Serbja njebudźeja pobrachować.

Naša narodna organizacija Domowina, kotraž na dobro dorozumjenja mjez ludami ze zastupnikami waliziskeje ludnosće wudźeržuje wuske přećelske styki, je tónkróć dwě z našich najzasłužbnišich skupin ludoweho wuměłstwa z čestnym nadawkom počesćiła, serbsku kulturu w Llangollen zastupować: serbski wučerski chór župy Kamjenc a rejwansku skupinu Čorny Chołmc. To staj kolektiwaj, kotrajž staj wosebje zasłužbnaj z tym, zo staj ze zaměrnej dźěławosću dobry wuměłski schodźeńk docpěłoj.

Na „International musical Fidstedfod" we waliziskim městačku Llangollen so kóžde lěto zetkawaja skupiny ludoweho wuměłstwa z cyłeho swěta, a je jasne, zo so tam sćelu z kóždeho kraja najlěpše. Hdyž maja naši tuž we wubědźowanju čestnje wobstać, rěka to za nich, nanajdokładnišo so přihotować a tak derje kaž móžno wuhotowani na zajězd hić. Tohodla su so wobdźělnicy-wučerjo z Kamjenskeho wokrjesa a rejwarjo z Čorneho Chołmca podali na wěsty čas do Serbskeje rěčneje šule do Minakała, zo bychu so tam w koncentrowanym dźěle wudospołnjeli.

Štyrnaće koleginow a kolegow z chóra wokomiknje w Minakale přebywa, a jako w tutych dnjach wonka pobychmy, nadeńdźechmy jich runje při intensiwnym zwučowanju. Přeco zaso Helmut Fryča, chórowy nawoda ze Statneho ansambla a tu zastupnik wuměłskeho nawody „jeńdźelskeje" skupiny, laureata Myta Ćišinskeho Jana Bulanka, da tenory a basy kónc z ludoweje pěsnje „Zady našej pjecy . . ." wospjetować, hladajo dokładnje na wurjekowanje, na prawe zasadźenje a na najlěpšu hłósnu intensitu. Prosymy Helmuta Friču potom, nam něšto dokładniše rjec, kak so přihoty wotměwaja. Wón rjekny: „Nam nětkle dźe wo to, zo by so chór wuměłsce tak daloko skwalifikował, zo móhł w Jendźelskej derje wobstać. We wurisanju změjemy dwaj spěwaj. Kubłanje je tu tajke, zo mamy dopołdnja chórowe próby a popołdnju kubłanje hłosa a samostudij. Dyrbju rjec, zo je sobudźěło wšěch jara dobre. Wězo zaběramy so swědomiće tež z přihotami našeho zajězdoweho programa, dokelž tola so jenož na wubědźowanju njewobdźělimy, ale ze skupinku ludoweje hudźby a rejwanskej skupinu tež dalše wustupy přewjedźemy".

Rejwansku skupinu nadeńdźemy na žurli wjesneho hosćenca. Dawaja so po připołdnišej přestawce wočerstwjeni runje zaso do noweho dźěła. Jan Domaška, asistent baletneje mišterki ze Statneho ansambla„ próbuje z hólcami a holcami „Stup dale . . ." a filuje při tym na choreografiskej stronce kaž tež na wuwjedźenju kročelow. Porěčimy tónčas z Hanku Fascynej, kotraž je zamołwita za rejwansku skupinu, hdyž ma techniski nawod nimo J. Domaški hišće Wórša Magdeburgowa.

Hanka Fascyna rozprawja, zo tež woni so na wubědźowanju wobdźěla z dwěmaj rejomaj a to ze „Stup dale . . ." a z jednej nowej, kotruž stwori Jan Domaška. Do zajězdoweho programa přiwozmu pak hišće dalšu ludowu reju. Dźeń je wupjelnjeny z napinawym dźěłom, přetož trening sej wot kóždeho wjele žada, byrnjež Čornochołmčenjo přez dołholětne systematiske skutkowanje hižo dobre wuměnjenja měli. Ale njedźiwajcy na to při gymnastice, přiswojenju techniskich zamóžnosćow, při zwučowanju kročelow a rejow bjez potu njeńdźe. Ale tež tu su wšitcy zahoriće při wěcy, wědźo wo čo dźe.

Po wječorach maja spěwarjo a rejwarjo wšelakore zhromadne zarjadowanja, kotrež pak so zdobom organisce pletu do cyłkownych přihotow. Tak su před někotrymi dnjemi słyšeli zajimawy přednošk wo Jendźelskej. A my so z tym přeswědčenjom wotsalamy, zo so wšitcy chutnje prócuja wo swoje najlěpše wudospołnjenje, zo bychu serbsku kulturu a Němsku demokratisku republiku we wukraju derje reprezentowali.

C. K.

Nd Nr. 141 20.6.1961

NZ
21. 7. 1961

Něchtóžkuli, kiž njebě sej dokładnje program swjedźenja přečital, so popołdnju jara dźiwaše, a so prašeše, dokal so ludźo z hromadami walachu. Wotmołwa: Na wulkej łuce, wobdatej wot wysokich brězow, so ludźo zesydachu a měrjachu swoje wóčka na jewišćo, kotrež běchu sylni hólcy z ansambla za serbsku ludowu kulturu dopołdnja chětř natwarili. Wopytowarjo mócnje poskićenjam serbskich wumělcow přikleskowachu a też potom swěrnje wutrachu, jako chcychu wětr a dešće lózysce dalespěwanje a rejwanje znjemóžnić. Njedźiwajo na wětr a dešće bu swjedźeń při Olbje porjadna wěcka, wosebje wězo tohodla, dokelž běchu wjesny klub, Domowinjenjo a młodźina jón pilnje a swědomiće přihotowali.

(Fota: H. Jenka, tekst: S. K.)

Poradźeny swjedźeń při brjohach Olby

(nd) Wjesce Zubornička a Stróža, na kromje Budyskeho wokrjesa ležacej, běštej sej kónc zašłeho tydźenja swjedźensku drastu woblekłoj. Němske a serbske chorhoje a pisane girlandy přewodźachu ludźi k jězorej — Olba jemu rěkaju — dokal bě wjesny klub młodych a starych z bliska a daloka na přibrjóžny swjedźeń wołał, kotryž běchu Domowinjenjo skupinow Stróža a Zubornička a młodostni ze Zubornički a Lemišowa z wjele prócu přihotowali. Mnoho ludźi přeprošenje sćěhowaše a tak někotre tysacy njedźiwajo na so z časami do swjedźeńskeje atmosfery měšace kapki dešća ze zajimom sej program wobhladachu.

Najpilniši swjedźenjowarjo běchu dźěći, kotrež so hižo sobotu popołdnju na karuselach wjerćeć a na čumpjelach čumpać započachu. Wječor jich dorostli wotměnichu, kotřiž smědźachu wolić mjez filmowym předstajenjom „Dokal djaboł njemóže" pod hołym njebjom abo mjez rejemi a módowej přehladku w hosćencu.

Na druhi dźeń witachu hercy kapały „Adria" z temperamentom wopytowarjow, kotřiž běchu na rańše piwko přichwatali. Nimale ze samsnej zahoritosću dachu so młodostni do kolesarskeho wubědźowanja kołowokoło Olby. Jenož słónco bě mučne a schowa so za mróčelemi a dowoli samo, zo so popołdnju, runje jako pacholjo a holiča Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu ludźi zawjeselichu, dešćowaše. Chłódne wjedro pak njeje zamóhło, młodych a starych wotdźeržeć wot toho, so hač dosrjedź nocy pod hołym njebjom w rejce wjerćeć abo so dać na čołmach, z lampionami pyšenych, po jězoru wozyć.

NZ
Nr 167
20. 7. 1961

Das aktuelle Gespräch
KULTURSCHAU

Gerda Schöngale

Wir besuchten

Handrij Ziesch

Direktor des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur

Wie der Bundesvorstand der Domowina, Bund der Lausitzer Sorben, am 22. Januar 1960 in der „Nowa doba" in dem Kommuniqué über die zweitägige 12. Sitzung des Bundesvorstandes mitteilte, wurde der bisherige Sekretär für das Sachgebiet Kultur beim Bundesvorstand der Domowina, Handrij Ziesch, mit Wirkung vom 1. Februar 1960 zum Leiter des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur in Bautzen gewählt. Der bis dahin amtierende Direktor des Ensembles, Nationalpreisträger Jurij Winar, war nach wie vor der künstlerische Leiter. Diese Zweiteilung der Leitung des Ensembles in die Tätigkeitsgebiete einer Gesamt- und einer künstlerischen Leitung, die übrigens bei den anderen Volkskunstensembles der DDR und der benachbarten Länder schon immer besteht, erfolgte nun auch beim Staatlichen Ensemble für sorbische Volkskultur.

Der Siebenjahrplan stellt auch dem sorbischen Ensemble große Aufgaben in der kulturellen Betreuung der Bevölkerung und beim Aufbau eines sozialistischen Kulturlebens. Jurij Winar, dessen bleibendes Verdienst die Gründung und der Aufbau des Ensembles ist, konnte sich nach der Entlastung von verwaltungsmäßigen und technischen Aufgaben viel stärker als vorher auf seine künstlerischen Aufgaben konzentrieren. Er schied dann am 1. September 1960 freiwillig aus dem Ensemble aus und übernahm mit dem 1. Januar 1961 die Leitung der Volkskunstschule, Hauptstelle Bautzen, mit den Außenstellen Bischofswerda, Kamenz und Löbau. Die Volkskunstschule – Nachfolgerin der früheren Volksmusikschule – pflegt drei Hauptfachrichtungen für Erwachsene und Jugendliche, nämlich musikbildende Kunst, darstellende Kunst und Volkskunst, so daß Jurij Winar als Direktor dieser Institution ein vielseitiges und dankbares Aufgabengebiet hat.

*

Der jetzige Direktor des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur, Handrij Ziesch, ist 36 Jahre alt*). Er wurde am 7. März 1925 in Ostro als Sohn eines sorbischen Lehrers geboren, besuchte von 1931 bis 1935 die dortige Volksschule und dann von 1935 bis 1941 die Oberschule in Bautzen. 1941 begann er eine landwirtschaftliche Lehrzeit, die er mit der Facharbeiterprüfung beendete. Von 1943 bis 1945 war Handrij Ziesch zum Militär eingezogen. Nach Kriegsende besuchte er 1945 die Oberschule im ehemaligen Böhmisch-Leipa in der ČSSR. Nachdem er 1946 einen Lehrgang am Sorbischen Lehrerbildungsinstitut in Radibor absolviert hatte, wurde er als Lehrer in der sorbischen Gemeinde Nebelschütz eingesetzt. Hier leistete Handrij Ziesch eine rege gesellschaftliche Tätigkeit. Sein Verdienst ist u. a. die Bildung eines ausgezeichneten Volkschores in Nebelschütz.

Bei der Eröffnung der Sorbischen Oberschule in Bautzen 1948 wurde Handrij Ziesch dort Internatsleiter. Besonders verdient machte er sich in dieser Zeit um den Aufbau der bekannten ersten sorbischen Kulturbrigade, deren Leiter er auch war. 1953 bis 1954 besuchte er die Zentralschule des ZK der SED in Erfurt, wo er eine weitere Qualifizierung als Kulturfunktionär erfuhr. 1954 wurde er als Sekretär für das Sachgebiet Kultur in den Bundesvorstand der Domowina gewählt. Bei den Wahlen für die Volkskammer und die Bezirkstage am 16. November 1958 wurde Handrij Ziesch als Vertreter des Deutschen Kulturbundes in den Bezirkstag Dresden gewählt. Er ist auch Mitglied des Rates des Bezirkes und Mitglied der Kulturkommission der Bezirksleitung Dresden der SED.

Für seine verdienstvolle Arbeit wurde Handrij Ziesch 1952 und 1958 mit der Medaille „Für ausgezeichnete Leistungen" sowie mit der Pestalozzimedaille für zehnjährige Tätigkeit in der Schule ausgezeichnet. Am 9. Oktober 1959 erhielt er als Mitglied eines Kollektives, das sich um die Entwicklung des sorbischen Kulturlebens besonders verdient gemacht hatte, den Čišinski - Preis II. Klasse verliehen.

*

Wir überfielen Handrij Ziesch nicht sofort mit der Bitte um ein Interview, sondern respektierten seinen Wunsch, sich erst einmal mit seinem neuen Aufgabenbereich vertraut zu machen. Nachdem er nun eineinhalb Jahre die Leitung des Ensembles in den Händen hat, unterhielten wir uns mit ihm über die vergangene und künftige Tätigkeit des Ensembles.

Frage: Würden Sie uns kurz Ihre grundsätzliche Auffassung über Ihre Tätigkeit als verantwortlicher Leiter des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur sagen?

Antwort: Die Beschlüsse der Bitterfelder Konferenz und der 14. Bundesvorstandssitzung der Domowina, die sich mit Fragen der sorbischen Kultur befaßte, sind für mich Verpflichtung, die Arbeit des sorbischen Ensembles dieser Aufgabenstellung anzupassen. Im künstlerischen Schaffen des Ensembles gilt es, das kulturelle Erbe zu pflegen und ebenso die Entwicklung einer sozialistischen sorbischen Kultur anzustreben. Es ist eine immer wieder begeisternde Aufgabe für das Ensemble, aus dem reichen Born der sorbischen Volkskunst zu schöpfen, diese zu neuer Entfaltung zu bringen und damit gleichzeitig auch dem sorbischen volkskünstlerischen Schaffen neuen Auftrieb zu geben.

Frage: Welche Veranstaltungen führte das Ensemble im ersten Halbjahr 1961 durch, d. h. bevor es am 15. Juli in die Sommerferien ging?

Antwort: Wenn wir chronologisch verfahren, dann müssen wir beim „Ptači kwas", dem sorbischen Volksfest der Vogelhochzeit beginnen, das alljährlich im Januar begangen wird. Wir wirkten an elf Vogelhochzeitsveranstaltungen im zweisprachigen Gebiet mit. Das Programm erhielt diesmal durch die Mitwirkung der Cymbalgruppe aus Ostrawa eine besondere Note. Ferner gestalteten wir gemeinsam mit dem Sorbischen Volkstheater über 30 abendliche Veranstaltungen, bei denen ein vielseitiges Programm verschiedener Kunstgattungen mit Schauspiel, Musik, Lied und Tanz geboten wurde. Hier wurde aus der Not eines nicht abend-

*) Weitere Angaben über Handrij Ziesch siehe: Handrij Ziesch, Kandidat für den Bezirkstag Dresden: „Bautzener Kulturschau", 11/1958. Čišinski-Preis 1959: „Bautzener Kulturschau", 12/1959.

Trotzdem die Mitglieder des Ensembles viel unterwegs sind, leisten sie auch noch auf anderen Gebieten gesellschaftliche Arbeit. So halfen sie im Jahre 1960 nicht weniger als 5000 Stunden bei der Ernte in den vollgenossenschaftlichen Dörfern. Choristen, Tänzer und Orchestermitglieder sind außerhalb ihrer beruflichen Pflichten bei der Anleitung von Laienkunstgruppen tätig.

Frage: Wie setzt sich zur Zeit der engere künstlerische Mitarbeiterstab des Ensembles zusammen? Gibt es hier auch, wie z. B. beim Theater, wesentliche Veränderungen?

Antwort: Leider ja! Unser Kapellmeister Oswin Jäpel, der seit 1953 das Orchester leitet, wird am 18. September 65 Jahre alt und gibt aus diesem Grunde seine Tätigkeit beim Ensemble auf. Die musikalische Leitung des Dresdener Konzertorchesters, die er seit 1951 ausübt, behält er weiter. Wir mußten uns nach einem Nachfolger umsehen und haben als neuen Kapellmeister Herrn Max Langner aus Bitterfeld engagiert. Im übrigen ist nach wie vor Jan Bulang künstlerischer Leiter und gleichzeitig Chorleiter. Zweiter Chorleiter ist Horst Nagel. Als Chorpädagoge ist Helmut Fritsche tätig. Als Ballettmeisterin fungiert Isolde Weiden.

Frage: Kollege Ziesch, die Mitglieder im einzelnen und das Ensemble als Ganzes wollen ja fachlich nicht stehen bleiben. Was für jeden Werktätigen in Produktion und Verwaltung gilt – sich ständig weiterzuentwickeln –, hat doch ebenso Gültigkeit für die Künstler. Wie sieht es denn im sorbischen Ensemble, das ja seine Kräfte aus allen Kreisen des sorbischen Volkes holt, vor allem aus der Landbevölkerung, mit der Ausbildung und Qualifizierung aus?

Antwort: Die zielbewußte Berufsausbildung der Ensemble-Mitglieder liegt mir natürlich sehr am Herzen. Nur durch eine konkrete berufliche Zielsetzung für jeden einzelnen kann das Ensemble seine vielfältigen und sich stetig steigernden künstlerischen und gesellschaftschaftlichen Aufgaben erfüllen. Die Kollegen sind dann auch in der Lage, dem sorbischen Volkskunstschaffen auf dem Lande und in den Betrieben Anleitung und Hilfe zu geben. So haben jetzt bereits 30 Sänger die Chorsängerprüfung abgelegt. Weitere folgen. Die Tänzer und Tänzerinnen bereiten sich auf ihre Prüfung vor. Ein Chormitglied wird zur Musikhochschule delegiert, um als Chorleiter ausgebildet zu werden. Einige Kollegen haben ein Abendstudium an der Musikhochschule Dresden aufgenommen.

*

Wir wünschen dem Staatlichen Ensemble für sorbische Volkskultur und seinem neuen Leiter für die Erfüllung der vielfältigen künstlerischen und kulturpolitischen Aufgaben gutes Gelingen.

Kulturne powěsće z wólbnych přihotow

Też w našej Łužicy so konferency wolerskich zastupnikow z krótkimi kulturnymi programami wobrubjeja.

Radwor. *Tamniši člonojo „Meje“ poskićichu zašłu póndźelu wječor swój program hakle wosrjedź zeńdźenja, dokelž bě wjetšina z nich hač do pózdnjeho wječora stała na mlóćawje abo při njej. A člonka dźiwadłoweje skupiny recitowaše.*

Wětrow. *Zašłu wutoru zahaji tuhdyše wuradźowanje skupinka Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury ze spěwami a recitacijemi.*

Malešecy. *Za dobru wuradźowansku atmosferu zašłu wutoru wječor postara so kolektiw ludowohudźbneje šule pod nawodom J. Winarja a někotři wumělcy Budyskeho měšćanskeho dźiwadła.*

Přikładni ansamblowcy

Doba přihotowanja na ludowe wólby njesteji jeničce w znamjenju politiskich wujasnjowanjow a rozestajenjow, ekonomiskich zawjazkow dźěłaćerjow a produstwownikow, kiž skruću naše mócnarstwo dźěłaćerjow a ratarjow, ale w krutej jednoće politiki, ekonomije a kultury. Mnozy lajscy a powołanscy wumělcy su so zwólniwi wuprajili, zapřimnyć na swoje wašnje nanajskutkownišo do tež swojeho wólbneho boja a mnozy hižo z brónju kultury wojuja za přeswědčace dobyće dnja 17. septembra. Do najaktiwnišich tutych směmy ličić mnohich člonow Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury.

Pisachmy hižo, kak we wšelkich župach serbscy ludowi wumělcy wólbne zarjadowanja porjeńšowachu, zahorjejo a pozbudźujo, namołwjejo a napominajo dźěławych ze srědkami kultury.

Cyle maluške prašeńčko hižo dosahaše, zo bychmy zhonili w ansamblu wo jich wobšěrnym a też napinacym wólbnym dźěle. Statny ansambl serbskeje ludoweje kultury, dźěleny po potrěbnosći do mjeńšich skupin, je za 11 dnjow na dźesać wólbnych zarjadowanjach we wšelakich wjeskach a městach Łužicy (w Budyšinje, Bukecach a Kinspórku, Pančicach, Kamjencu a Krakecach) wustupił. K tomu přińdźe hišće ličba wustupow smyčkoweho kwarteta. Nimo tutych „mjeńšich“ zarjadowanjow wuhotowachu wšitcy člonojo w samsnej dobje dwaj wulkej programaj w Błótach. Do swojeho pjećdnjowskeho přebywanja w Pólskej dojědu sej hišće do Dobruše a do Přirodneho parka blisko Budyšina a po nawróće spěwaja a rejuja w Trattendorfje, Janšojcach a druhdźe.

Z Budyskeho wokrjesa předleža pak dalše powěsće wo přilubjenjach a spjelnjenych slubjenjach na česć ludowych wólbow. Někotři člonojo Serbskeho ludoweho dźiwadła pomhachu, Radworska „Meja“ wustupi najebać nic lochkeho žnjoweho dźěła.

W přichodnych dnjach pokaza so Budyska serbska kabaretna skupina, kiž je w zašłym času swoju bróń wótřiła.

Někotři młodostni su sej w njedawnym času w Lutobču wutworili rejwarsku skupinu. Też woni bychu rady pomhali, ale . . . Sekretariat Budyskeje župy je wokrjesnej radźe też wo tutej skupinje rozprawjał a jeje zwólniwosć posrědkował. Nichtó pak po nju njepřińdźe, čakaja a snano so njedočakaja. To je čiste negowanje zwólniwosće dźěławych, kiž chcedźa podpěrować naš wólbny bój. Tomu njemělo so přihladować, wosebje nic tohodla, dokelž je tola znate, zo ani wšudźe kulturne programy njespokojichu.

Swědki pilnosće pólskeho luda

Sym hižo dokładnje wo pućowanju Statneho ansambla
serbsku ludowu kulturu a wo jeho wustupach w hórni-
im centrje Ludoweje republiki Pólskeje w Tarnowskich
órach, Katowicach, Chorzowje kaž tež w Zgorzelecu roz-
awjał. Mam pak hišće rjad rjanych wobrazow, na ko-
ychž so tak prawje wotbłyšćuje, što smy tam widźeli
otre rjane dožiwjeńki móžachmy sej z tutoho pućowanja
bu domoj wzać. Su to wobrazy z wustupow našich wu-
ělcow, wobrazy, na kotrychž je widźeć, kak pilnje pólscy
žołaćerjo a ratarjo w swojej domiznje socializm twarja.

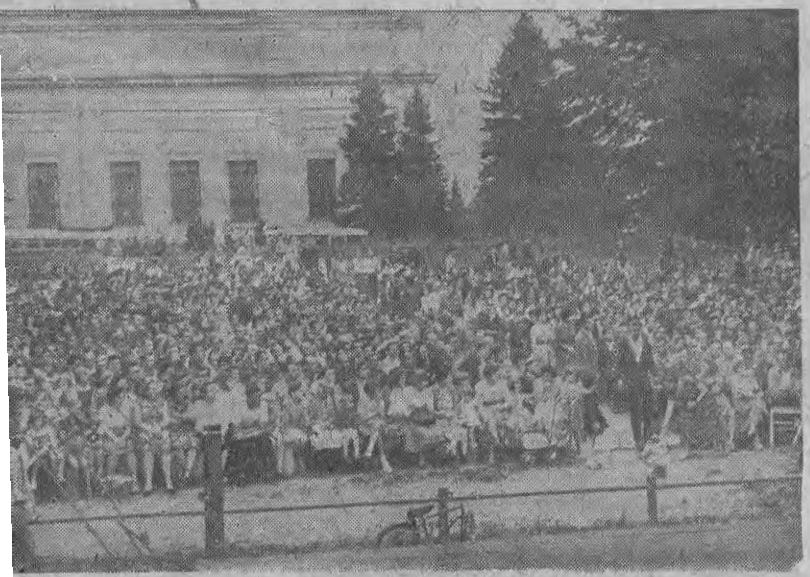

Dokoławokoło jewišća před radnicu w Tarnowskich Górach bě wjele přihladowarjow, hdyž naši wumělcy ansambla wustupichu. To bě njedźelu připoldnju tak kaž tež póndźelu wječor. Rjenje za kóždeho, kiž je składnosć wužił, so zeznajomić z drohotnymi kubłami serbskeje kultury. Wustupy ansambla w Tarnowskich Górach kaž tež w druhich městach buchu manifestacije přećelstwa našeju narodow. Deleka na jewišću hólcy a holcy ansambla w serbskej narodnej drasće a horjeka nad wšěm zmawowachu statne chorhoje Ludoweje republiki Pólskeje.

cfcl Lm. 15 | 219
18. 9. 1961

*

Lědma běchu busy do Zgorzeleca přijěli, so hižo kopica přihladowarjow před jewišćom pod hołym njebjom blisko kulturneho doma, natwarjenym w dobrowólnym dźěle, tłóčeše (wobraz horjeka nalěwo). Hižo hodźinu do wustupa bě městno před jewišćom na poł polne, a hdyž so program zahaji, bě wšo hač na poslednju ławku wobsadźene. Škoda, zo je njewjedro potom kazyło wustup.

*

Wrocław, město, kotrež běchu fašisća hišće pjeć minutow do dwanaćich dospołnje zničili. Wosebje centrum je jara ćerpjeł. Pólski lud pak sej wšo zaso tak natwari — wosebje w centrje města — kaž to něhdy bě. Na druhim wobrazu nalěwo widźimy nowonatwarjenu operu we Wrocławju.

*

Nadrobnje sym hižo rjany park w Chorzowje wopisował, hdźež namakamy też tutón rjany, w dobrowólnym dźěle natwarjeny kumštny jězor z kumštnej kupu. Park, kotryž hišće cyle dotwarjeny njeje, je so w zašłych lětach wuwił na wočerstwjenske srjedźišćo za Chorzowskich dźěławych (třeći wobraz nalěwo).

Młodźinski palast w Katowicach — w jeho rjanej wulke j žurli wotmě so prěni wustup našeho ansambla — sym sej nutřka wot horjeka hač dele dokładnje wobhladał. Tu maš wulku biblioteku, sportowe rumnosće, t dźěłaja kružki za artistiku, ale też štož nastupa wědomosć a techniku kaž fizikaliske rumnosće atd., wšo t namaka młodostny tu w tutym młodźinskim palasće, zo by móhł swoje zajimy spjelnić. Předsyda Statnej rady Ludoweje republiki Pólskeje, Alexander Zawadski, bě iniciator za twar młodźinskeho palasta w Katowicach.

CrO 18.9.61

Nimo mnoho nowych bydlenjow natwarichu sej prodrustwownicy w Broszwawicach sobu jako prěnje tajki nowy agronomiski centrum. Předsyda prodrustwa Zakrzowsky k tomu zwurazni: „Hdyž też hišće na započatku našeho socialistiskeho wuwića w ratarstwje stejimy, smy sej tola jako prěnje tutón agronomiski centrum wutwarili. Zaruči nam to spěšniše wuwiće, hdyž najmoderniše agrobiologiske a techniske dopóznaća w našim dźěle nałožujemy."

Wjele mějachu sej direktor dolomitoweje twornje Josef Zych (na wobrazu cyle nalěwo), techniski nawodnik Roman Zajac (cyle naprawo) z direktorom Wětrowskeje šamotownje Manfredom Zwahrom rjec, hdyž też produkcija dolomita so njerunała produkciji šamoty. Pólscy hosćiceljo mějachu mnoho dobrych pokiwow na polu socialistiskeho nawjedowanja na składźe, tow. Zwahr pak móžeše mnoho dobrych pokiwow z dźěła socialistiskich brigadow podać. Ale też wo wubědźowanju jednotliwych socialistiskich kolektiwow Wětrowskeje šamotownje na česć V. Zwjazkoweho kongresa Domowiny je wón rozprawjał. Tu na wobrazu wobhladaja sej runje jednu z jamow, w kotrejž so dolomit łama.

(Fota a tekst: Pjech)

cNol. 18. 9. 61

Ansambl je zahorił

Swětło a sćiny na Janšojskim domizniskim swjedźenju

Hižo loni sym była z hosćom serbsko-němskeho ludoweho swjedźenja Gubinsko-Baršćanskeje župy w Janšojcach a bě so mi na nim derje spodobało. Tohodla je mje też lětsa zaso wabiło, sej dojěć do Janšojc na domizniski swjedźeń.

Wjele ludźi so na předwječoru zhromadźi w Konsumowym hosćencu, zo bychu dožiwili premjeru noweho filma DEFA „Dowol bjez tebje", na kotrejž bě też přitomna delegacija znatych filmowcow. Janšojčanam a hosćom z wokolnych wsow so tute zarjadowanje wulce spodobaše.

Wjeršk domizniskeho swjedźenja bě njedźelu popołdnju. Poprawom mějach trochu stracha před kulturnym programom, běch tola w poslednich přihotowanskich dnjach zhoniła, zo jewjachu so wšelake zadźěwki a zo běchu někotre kulturne skupiny wotprajili. Ale wšitke wobmyslenja běchu njetrjebawše.

Kaž hižo loni tak so też lětsa hłowny dźěl swjedźenja započa z tradicionalnym serbskim ludowym nałožkom „Łapanje kokota". Wósom Janšojskich pachołow jěchajo wojowaše wo titul dobyćerja. K tomu hudźachu Bórkowscy hercy. Młode holcy w pyšnych narodnych drastach potom třom prěnim přepodachu wěncy a někotre druhe myta.

Swjedźenski ćah bě trochu snadny a docyła njewotpowědowaše hesłu swjedźenja: „Wuhotuj swoju wjes, swoju domiznu rjeńšu!" Też naše nowe socialistiske žiwjenje so na swjedźenskich wozach njewotbłyšćowaše. W tym nastupanju su zamołwići zaprajili, a za klětu dyrbi so něštožkuli změnić.

Br. Fryco Nakońc, sekretar Choćebuskeho wobwodneho předsydstwa Domowiny, w swojej swjedźenskej narěči zwurazni, zo su Serbja a Němcy ruku w ruce dźěłajo docpěli wulke wuspěchi při natwarje socializma. Wo naprawach našeho knježerstwa 12. awgusta wón rjekny, zo su nam wone wuchowali měr.

Žedźenje za měrom tołmačachu w swojich serbskich a němskich pěsnjach, basnjach a rejach mali ludowi wumělcy z Mosta. Wosebity přiklesk žnjeješe serbski spěw „Do swěta my pojědźemy". Nimo druhich wustupi też młoda instrumentalna skupina z Turja, kiž nam zahra dwě serbskej a dwě němskej melodiji.

Z napjatosću čakachu ludźo na wustup Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu z Budyšina. Hižo rjane delnjołužiske drasty spěwarkow napjelnichu publikum z wěstym optimizmom. A hdyž zaklinčachu prěnje zwuki, nastajachu wšitcy wuši a zabychu bjez mała dychać, tak krasnje so to zanošowaše we wječornej ćišinje. Wjesele smějachu so wobliča přihladowarjow, hdyž wustupichu rejwarjo a rejwarki ansambla. Wulka škoda je, zo bě wustup, runje tak kaž w Bórkowach, w tak njepřihódnym času, přetož mnozy dyrbjachu woteńć, dokelž doma skót wołaše k picowanju. Ale ći, kiž su poskitk našeho ansambla pod nawjedowanjom Horsta Nagla widźeli, su byli zahorjeni.

Hdyž chcemy hišće raz wróćo pohladać na cyły přeběh ludoweho swjedźenja w Janšojcach, potom móžemy rjec, zo je so wón w cyłku poradźił a był wuspěšny. Wšelake słabosće so jewjachu w organizaciji. Też wjace wopytowarjow smy poprawom wočakowali. Wupyšenje swjedźenskeje wjeski njebě spokojace. Nadźijamy so, zo so w přichodnym lěće też Janšojski wjesny klub na kulturnym programje zjewi, a zo so hižo w zymskim času na to přihotuje. Čehodla njejsu wustupili připowědźene chóry z Janšojc, Drějc a Tureja? Ale hdyž so ze spóznatych zmylkow a brachow lětušeho swjedźenja wuknje, potom so na přichodnu dźěławosć cyle wěsće derje wuskutkuje.

M. Pawlowa

cfd 221
20.9.61

SZ 221
15.9.61

Die Kunst kann nur im Frieden blühen und gedeihen. Sie selbst jedoch kann und muß mit ihren Mitteln zur Erhaltung des Friedens beitragen. Jeder Künstler muß daher ein unbeugsamer Gegner des Krieges sein und all sein Wirken und Können dem Kampf für einen dauerhaften Frieden in der Welt weihen.

Deshalb begrüße ich alle Maßnahmen unserer Regierung, die uns, unsere Arbeit und unser Werk vor einem neuen grausamen Krieg schützen; deshalb bemühe ich mich ständig, in meiner Arbeit einen bescheidenen Beitrag zum Sieg des Friedens zu geben; deshalb stimme auch ich am Sonntag offen für den Frieden!

Jan Bulang, Künstlerischer Leiter des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur

Kandidaća za nowe wokrjesne sejmiki su so w zašłych dnjach swojim wolerjam předstajili. We Wětrowje wotmě so zašły tydźeń konferenca wolerskich zastupnikow za wólbny wokrjes Prěčecy.

Spěwarki a spěwarjo skupiny ansambla za serbsku ludowu kulturu zahajichu konferencu z bojowymi a ludowymi spěwami (wobraz deleka). Jednohłósnje wuprajichu wolerscy zastupnicy kandidatam za Budyski wokrjesny sejmik, mjez nimi su tajcy aktiwni Serbja kaž diplomowy ratar Měrćin Škoda, hórnik Walter Nowotny a wučer Jurij Pjetaš, swoju dowěru. Młodźi pioněrojo přepodachu kandidatam rjane kwěćele (wobraz horjeka): Kandidat Jurij Pjetaš přijimuje zbožopřeće Młodeho pioněra. (Foće: K. Hajna)

Na Budyskej rozmołwje mjez filmowcami a Budyskimi přećelemi kultury w hosćencu Kehelernja wobdźělichu so tež spěwarki a spěwarjo Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury. Poskićichu přitomnym hosćom wěnčk serbskich a němskich pěsnjow.

ND # 204 1.9.61

Přećel pola prećela z hosćom

NCI JA 211 9.9.1961

Zašłu wutoru wróćichu so wumělcy našeho Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu z Tarnowskich Gór, hórniskeho centra ludoweje Pólskeje, hdźež běchu na přeprošenje wokrjesneje rady přebywali a z našimi serbskimi rejemi a spěwami wobohaćili kulturny program tradicionalnych swjedźenskich dnjow hórnikow, kotrež so tu w Tarnowskich Górach hižo lětstotki swjeća.

Prěnja přestawka w Ludowej republice Pólskej. Namolwić na wuchodźowanje nikoho njetrjebachu. Busy hišće njestejachu a hižo kóždy wuskoči, dokelž k tomu hižo horcota w busu nuzowaše.

Na rjane dožiwjenki so rady dopomnju, a tuž nětko tež zrozumju, čehodla so hólcy a holcy serbskeho ansambla na tutu turneju tak wjeselachu. Woni wšak su tež hižo dwójcy w Tarnowskich Górach pobyli. A wěsće tež spominachu na dźakowny publikum, kaž tež na pólsku hosćićelsku přećelnosć. To bě tež přičina mojeje wćipnosće, što drje nam dny w Tarnowskich Górach přinjesu. A ja chcu z cyłej wěrnosću rjec: Mje je pólski človjek ze swojej woprawdźitej, jara přikładnej hosćićelnosću překwapił hač bě to w Tarnowskich Górach samych, w statnym kuble we Wilkowicach, kotrež z direktorom Wětrowskeje šamotownje hromadźe wopytachmoj, dokelž nas pólske ratarstwo zajimowaše, abo w Chorzowje, haj, móžu rjec wšudźe, hdźež přebywachmy. Wulkotny publikum a človjek, kotryž ći ničo njezataji, kajke ćeže ma při natwarje socializma přewinyć.

Ale hišće něšto, štož je pola mnje wulki zaćišć zawostajiło: wšudźe so twari. Dopomnju so hišće derje na šěrjace blady w našej republice, zo maš tam w Pólskej wulke zahony, kotrež so njewobdźěłaja. Myslu, zo je tu na městnje, k tomu skrótka něšto rjec.

Pola njesu bohate žně

Ja móžach so přeswědčić, zo su to woprawdźe blady. Mi bě so hižo do wotjězby prajiło: njehladaj jenož na wokna a na zawěški za nimi, ale hladaj na to, kak pólski človjek dźěła, kak so wón prócuje, načinjenu škodu z druheje swětoweje wójny tak spěšnje kaž móžno přewinyć. Ja žane polo kaž też žanu łuku widźeć njemóžach, kiž so njewobdźěła. Nawopak, pola su čiste a njesu bohate žně a lědma jedyn snopik bě hišće wonka, a na pastwach pasechu so wulke stadła howjadow.

Na něšto chcu hišće skedźbnić, štož je mi wosebje horjeka pola Opola napadło. W kóždej wjesce nadeńdźeš mnoho nowych natwarjenych domskich a mnoho započatych. Wězo wšu škodu też pólski lud hišće přewinył njeje, a tuž hišće wjele nadawkow na njón čaka. Wěmy tola wšitcy, zo su fašisća hač pjeć minutow po dwanaćich taktiku spaleneje zemje praktikowali a to wosebje też w Pólskej. Pólskim dźěławym móže so wopodstatnić, zo su wjele, haj woprawdźe wjele docpěli. To su mi też wšitcy naši wumělcy ansambla wobkrućili, kotřiž su wšak tutu čaru hižo dwójce jěli a potajkim też wědźa, što je so w tutymaj dwěmaj lětomaj wšo přeměniło. Ze wšelakimi nadrobnosćemi wšako budu so hišće zaběrać.

ho wumělstwa, na př. spěw z kanludnosći předstajił. Wjace tysac l. - dźi sćěhowaše tu w Tarnowskich Górach program a wobdźiwaše naše rjane serbske narodne drasty. Ja mějach składnosć, stać mjez přihladowarjemi a tuž móžach wjace króć wusłyšeć „krasno“, woprawdźe krasno.

Wulku zahoritosć pola přihladowarjow zbudźichu twórby serbskeho wumělstwa, na př. spěw 2 kantaty „Stara a nowa hola“, přednjeseny wot Irmgard Rječcyneje a Pawoła Šołty, kaž też reja „Kukurica a rěpa“. Ale też wubědźowanje brigadnikow a delnjoserbske spěwy a reje, kotrež so pólskej rěči najbóle bliža, dóstachu sylny přiklesk. To bě wšudźe tak. Zahorite a dźakowne přihladowarstwo. Program je so kóždemu přihladowarjej lubił, a kaž Lydia Pikza ze Chorzowa zwurazni, budźe sej wona program hišće raz w Chorzowje wobhladać. „Mi je so jara lubiło“ a ja myslu k tomu ničo přidać njetrjebam, chiba to, zo sym mnoho tajkich přispomnjenjow słyšał.

Wjetšina přihladowarjow młodostni

To mi někotryžkuli z našich čitarjow snano wěrić njebudźe, a tola to tak bě. Na prěnich wustupach w Katowicach kaž też w Tarnowskich Górach mi to hišće tak napadnyło njeje, kaž potom njedźelu wječor w Chorzowje, na rjanym jewišću srjedź wulkeho kulturneho parka. Jewišćo, w kotrymž je někak 4000 městnow, bě přepjelnjene, a dokoławokoło so hišće mnoho stow přihladowarjow tłóčeše. A hdyž sej potom přihladowarstwo dokładnišo wobhladach, to zwěsćich, zo běchu zwjetša młodostni, runje zaso tak kaž w Tarnowskich Gorach. Pola nas to lědma nadeńdźeš, a tohodla też wosebje na to kedźbowach, hač snano w přestawce woteńdu; ale smorže, stajnje nowi chodźachu.

Po programje potom z jednym z přihladowarjow poréčach. Wězo wón najprjedy z hłowu třaseše, dokelž serbšćinu njerozumješe, a mi poča pót z čoła kapać, dokelž bratr Hubert Žur, kotryž pólsku rěč wobknježi a kiž bě z ansamblom jako tołmačer a připowědźer sobujěł, w bliskosći njebě. Jara so zwjeselich, hdyž jedyn ze staršich namjetowaše: poréčmy tola němsce, potom to snano lěpje póńdźe. Wón rjekny, zo je to tu stajnje tak a zo so pólska młodźina jara za tajke kulturne zarjadowanja zajimuje. Wón sam na př. dźěła na 20 km zdalenym statnym kuble w Koźlu jako kowar a na tute zarjadowanje do Chorzowa je z 20 druhimi młódšimi a staršimi ludźimi přijěł. A kak móhło to hinak być? Jako so jeho wopraša ch, kak je so jemu program lubił, dóstach wot wšitkich, też wot dokoławokoło stejacych přihladowarjow „wulkotnje, wosebje waše reje, to je žiwjenje a hibanje na jewišću a k tomu hišće waše barbne drasty. Nochcu přehnać“, wón přispomni, „to bě rjana pisana sinfonija“. A hdyž ja potom přispomnich, zo je naš serbski ansambl hižo druhi króć tu a zo wězo zaso přińdźe, hdyž přeprošeparka. Jewišćo, w kotrymž je někak 4000 městnow, bě přepjelnjene, a dokoławokoło so hišće mnoho stow přihladowarjow tłóčeše. A hdyž sej potom přihladowarstwo dokładnišo wobhladach, to zwěsćich, zo běchu zwjetša młodostni, runje zaso tak kaž w Tarnowskich Gorach. Pola nas to lědma nadeńdźeš, a tohodla też wosebje na to kedźbowach, hač snano w přestawce woteńdu; ale smorže, stajnje nowi chodźachu.

Po programje potom z jednym z přihladowarjow poréčach. Wězo wón najprjedy z hłowu třaseše, dokelž serbšćinu njerozumješe, a mi poča pót z čoła kapać, dokelž bratr Hubert Žur, kotryž pólsku rěč wobknježi a kiž bě z ansamblom jako tołmačer a připowědźer sobujěł, w bliskosći njebě. Jara so zwjeselich, hdyž jedyn ze staršich namjetowaše: poréčmy tola němsce, potom to snano lěpje póńdźe. Wón rjekny, zo je to tu stajnje tak a zo so pólska młodźina jara za tajke kulturne zarjadowanja zajimuje. Wón sam na př. dźěła na 20 km zdalenym statnym kuble w Koźlu jako kowar a na tute zarjadowanje do Chorzowa je z 20 druhimi młódšimi a staršimi ludźimi přijěł. A kak móhło to hinak być? Jako so jeho wopraša ch, kak je so jemu program lubił, dóstach wot wšitkich, też wot dokoławokoło stejacych přihladowarjow „wulkotnje, wosebje waše reje, to je žiwjenje a hibanje na jewišću a k tomu hišće waše barbne drasty. Nochcu přehnać“, wón přispomni, „to bě rjana pisana sinfonija“. A hdyž ja potom přispomnich, zo je naš serbski ansambl hižo druhi króć tu a zo wězo zaso přińdźe, hdyž přeproše-

Něhdźe 25000 widźachu naš ansambl

Snano pak nětko něšto praju k jednotliwym wustupam našeho Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu. Słowa direktora našeho ansambla Handrija Cyža dóstachu połnu płaćiwosć, kotryž pjatk wječor na přijeću předsydźe wokrjesneje rady Tarnowskich Gór, towaršej Kiermaszekej a prěnjemu sekretarej wokrjesneho wjednistwa pólskeje dźěłaćerskeje strony towaršej Stefanej Gołębiowskemu wotmołwi: „Chcemy z našimi serbskimi rejemi a spěwami wjazać rjany kwěćel a tak pomhać wobohaćić swjedźenske dny hórnikow a runać puć k lěpšemu dorozumjenju našich ludow."

Na wšěch předstajenjach, hač w Tarnowskich Górach, w Chorzowje, w Katowicach abo w Zgorzelcu, pólski lud witaše nas jako reprezentantow serbskeho a němskeho luda, zwuraznjejo tak zhromadnosć w našim boju wo wuchowanje měra.

Njedźelu dopołdnja bě. Na naměsće před radnicu w Tarnowskich Górach bě njesměrna tołkańca. Hórniske kapały intonowachu hórniske spěwy, a ja sej njemóžach pomhać, z jednym z hercow porěčeć. Mějach wězo wulke zbožo, dokelž najskerje najstaršeho kapałnika scyła namakach, 80 lět stareho hórnika Emila Manowskeho z Orzegowa, wokrjes Katowice. W krótkej přestawce so rozmołwjachmoj a wón mi powědaše, zo je hižo jako 14lětny hólčec hudźił. Nětko diriguje hižo lětdźesatki 36 muži sylnu hórnisku kapału z Orzegowa. Kaž mi potom dale powědaše, je był 45 lět z hórnikom a hišće dźensa nosy hórniski woblek z tradicionalnym hórniskim kłobukom z čerwjenymi pěrjemi. Wón je, kaž rjekny, hižo loni naš serbski ansambl widźał a tuž je tež wćipny był, što naši hercy a wuměłcy lětsa poskića. Prjedy hač naju krótku rozmołwu skónčichmoj, mje hišće skedźbni na to, zo budu po wustupje ansambla wšě hórniske kapały do jedneje kapały zjednoćene hromadźe hudźić. A hudźbnicy, kotřiž wokoło naju stejachu, k tomu přihłosowachu: „Haj, to budźe wulka wěc, kotruž sej na kóždy pad wobhladamy. 500 hórnikow w jednej kapale, to wšědnje njewidźiš".

1000 lět Pólska 1000 lět Tarnowskie Góry

Připołdnju potom, hdyž bě so swjedźenski ćah skónčił, w kotrymž so 1000lětne wuwiće pólskeho luda předstaješe, w kotrymž tež prěni pólski kral Jan Sobieski z mandźelskej a dwěmaj princesnomaj njepobrachowaše, je wustupił naš ansambl ze swojim nam wšěm znatym programom, z kotrymž je so na česć V. Zwjazkowe-

Tysac lět Pólska, tysac lět Tarnowskie Gory, to bě hłowne hesło, pod kotrymž so lětuši tradicionalny swjedźeń hórnikow w Tarnowskich Górach wotmě. Tuž bě tež swjedźenska atmosfera lětsa wosebita, štoi so tež w swjedźenskim ćahu wotbłyšćowaše. Tysaclětne wuwiće pólskeho luda wot časa załoženja prěnjeho pólskeho kralestwo předstaješe so w swjedźenskim ćahu. Na wobrazu prěni pólski kral z mandźelskej a princesnomaj.

cNci 9.9.61

500 hórnikow z wjacorych kapałow nastupi njedźelu připołdnju w jednej kapale na naměsće Tarnowskich Gór a intonowaše hórniske spěwy. (Tekst a Fota: Pj.)

nje dóstanje, won wotmołwi: „Potom też ja a wšitcy druzy z našeje wjeski zaso tu budźemy.“

Wšo w dobrowólnym dźěle

Naspomnich hižo, zo je naš ansambl na jewišću wulkeho ludoweho parka wustupił. Snano skrótka něšto k tomu. 650 hektarow so rozpřestrěwa, a w nim maš nimo hwězdarnje, rjaneho jewišća też někak poldra kilometra dołhi kumštny jězor. Kumštny tohodla, dokelž tam něhdy ani haćika njebě. Srjedź jězora su sej Chorzowscy natwarili mału kupu, na kotrejž je nosćenc a kotraž je dokoławokoło z barbnymi lampami wobswětlena.

Wšo to su sej wobydlerjo w dobrowólnym dźěle nadźěłali. A kaž so mi w rozmołwje praji, park hišće hotowy njeje. Loni na př. su jězor dotwarili, ale wokoło jězora so hišće štomiki nasadźa, tak zo so park hišće wo wjele powjetši. To je kulturne srjedźišćo Chorzowa, a ja móžu přispomnić, zo je to woprawdźe rjane kulturne srjedźišćo.

Program wabješe sam za sebje

Póndźelu wječor wustupi naš Statny ansambl za serbsku ludowu kulturu hišće raz w hórniskim centrje Tarnowskich Górach. A kaž so to tak praji, „dobry program wabi sam za sebje“. Tak bě to też tu. Bjez přehnaća: dwójce telko ludźi kaž njedźelu připołdnju so před jewišćom tłóčachu, a žadyn z přihladowarjow njeje prjedy domoj šoł, doniž njebě poslednja štučka wuklinčała. Za wumělcow našeho ansambla je to wuraz, zo su woni ze spěwami a rejemi za polsku ludnosć to prawe trjechili.

Rjane běchu dny w Tarnowskich Górach. Wězo też jara napinace. Njedźiwajcy na to pak čakaše na dompuću hišće wustup w Zgorzelcu. Hižo po puću, hdyž słónco na tři busow smudźeše a pót kóždemu z čoła kapaše, so tu a tam stonaše, kak budźe drje to dźensa wječor, po nimale dźesać hodźinskej jězbje?

Hdyž pak so potom w Zgorzelcu za busami črjódy do nowonatwarjeneho jewišća pola wulkeho kulturneho domu walachu, nichtó wjace mučnosć njezačuwaše. Hudźe a spěwy wuwabichu stajnje sylniši přiklesk a hdyž njewjedro nuzowaše program skónčić, podźakowachu so pólscy přihladowarjo našim hólcam rejwarskeje skupiny, našemu chórej kaž też hercam ze sylnym přikleskom. Jenohłósnje měnjachu naši wumělcy: škoda, nětko runje tak derje dźěše ...

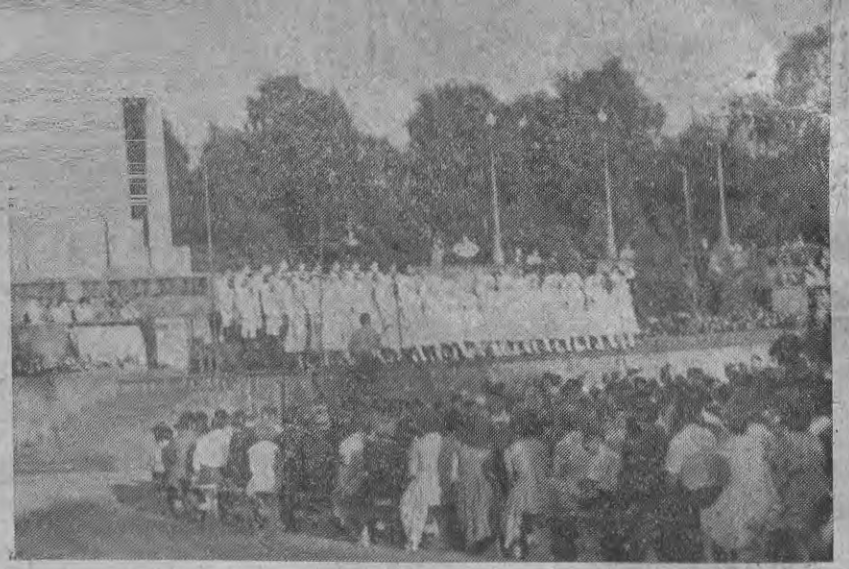

Tute jewišćo we wulkim Chorzowskim parku su sej Chorzowscy w dobrowólnym dźěle natwarili. Něhdźe 4000 přihladowarjow z dalšeje a blišeje wokoliny nochcyše wustup našeho ansambla skomdźić a jewišćo bě hač na poslednje městno wobsadźene. Kołowokoło so hišće wjele stow přihladowarjow tłóčeše.

Krok po kroku do socializma

Hižo doma běch sej předewzał, tutu składnosć wužić a wopytać pólskich ratarjow, dźěłaćerjow industrije, zo bych rozprawjeć móhł, kak woni dźěłaja a w swojej domiznje socializm twarja.

Tohodla sej hromadźe z direktorom Wětrowskeje šamotownje Manfredom Zwahrom, hižo pjatk na přijeću z předsydu wokrjesneje rady, towaršom Kiermaszekom, wujednach wopyt statneho kubła, prodrustwa kaž też industrijneho zawoda, kotryž ma podobnu produkciju kaž Wětrowska šamotownja. Sobotu dopołdnja potom přewodźeše naju wotrjadnik za priwatne ratarstwo wokrjesneje rady towarš Ignac Ferda do specializowaneho statneho kubła za produkciju žita elity a superelity we Wylkowicach a do prodrustwa 1. mje

Hižo po puću poda nam towarš Ferda skrótka přehlad wo wuwiću wokrjesa Tarnowskie Góry. Mjez druhim maja woni cyły rjad statnych kubłow, kotrež su zwjetša specializowane.

Statne kubło we Wylkowicach na př. je kubło, kotrež so, kaž hižo přispomnich, z produkciju symjenja elity zaběra. Něhdźe 612 hektarow maja woni pod pluhom, a direktor Wincent Idzik naju po kuble přewodźeše, hdźež sej hródźe a mašinski park dokładnje wobhladachmoj.

Bjeze wšeho móžu rjec: Pólscy ratarjo su wulki krok doprědka sčinili a maja jara dobre wunoški. 260 howjadow maja, z nich je 180 kruwow, z kotrychž je 70 do stadłoweje knihi zapisanych. 3500 kg

žcia jara hordźi być. Kaž pak mi jedyn z dejerjow praji, woni hišće z tym spokojom njejsu, tohodla nałožuja nětko skupinske picowanje, zo bychu hišće mlokowe wukony stopnjować móhli. Woprawdźe, běch jara překwapjeny wo rjanym skoće, kotryž mějachu w hródźi stejo.

Też žito bě lětsa jara derje sypało. Tak wumłóćichu na přikład na hektar 27 hač do 28 dwójnych centnarjow žita, a też pola běrnow wočakuja lěpše žně hač loni. 1960 su 220 dt na hektar nazběrali. Dźěło na polach woloža jim technika. 7 traktorow a pjeć kombajnow zawěsća jim mechanizowany dźěłowy wotběh. Wězo njeměka to, zo wjace z konjemi njedźěłaja. Na 100 ha maja hišće tři konje, a kaž

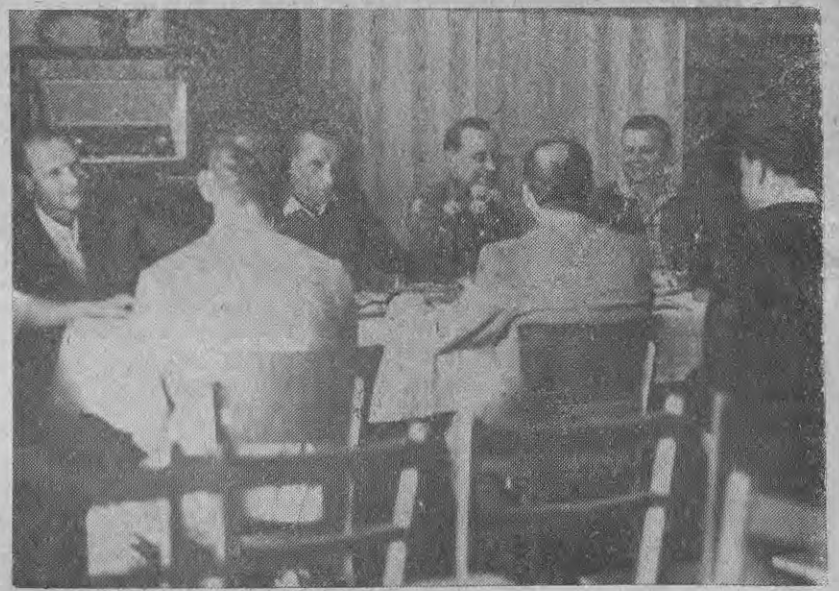

Też na ratarskim polu je so w Pólskej mnoho přeměniło. Smój so hromadźe z direktorom Wětrowskeje šamotownje Manfredom Zwahrom přeswědčiłoj, kajki krok su pólscy ratarjo doprědka sčinili. Ale też něšto druhe smój začułoj: pólsku hospodliwosć. Tu na wobrazu zhromadna rozmołwa w statnym kuble Wylkowice. Srjedźa na wobrazu direktor kubła Idzik Wincent, cyle naprawo direktor Wětrowskeje šamotownje towarš Zwahr.

Nr 211 9.9.1961

W stražliwosći njepopušćimy

Po tym zo běchmy sej wšo tak daloko wobhladali, přeprosy nas direktor Idzik do kulturneje rumnosće, hdźež so naša bjesada pokročowaše.

Při škleńcy pólskeje wódki so jara derje bachta a jazyk so lošo wjerći, to bórze začuwach. Tuž so też dźensa wjace njedźiwam, kak spěšnje so čas miny. Woni so jara wjeselachu, zo běchmy přišli, dokelž swjećachu runje na tutym dnju žnjenski swjedźeń. Wjele prašenjow mějachu pólscy hosćićeljo na naju, prašenja, kak so pola nas ratarstwo dale wuwiwa, kak naše prodrustwa dźěłaja. Bě to rozmołwa, kotraž je namaj dopokazała, z kajkim zajimom pólscy ratarjo wuwiće w našej republice sćěhuja.

Też njezatajichu namaj swoje mysle, štož nastupa wobej němskej stataj. Z jich słowow bě wusłyšeć, zo njemóžeja zrozumić, kak móže wječornoněmski lud militaristiskemu wuwiću přihladować, dźiwajo na to, kajki strach z toho za wšě ludy w Ewropje wuchadźa. My w našej stražliwosći njepopušćimy, nam woni sobu na puć dachu, a budźemy so dale prócować, naše ratarstwo tak spěšnje kaž móžno na najwjetši schodźeńk přinjesć.

Wjele w prodrustwje twarja

Po tym podachmy so hromadźe do prodrustwa w Broszwawicach. Wone je so wuwiło ze zhromadneho zjednoćenstwa, prěnjeho schodźeńka socialistiskeho wuwića w ratarstwje. 21 člonow dźěła w prodrustwje a woni móžachu dotal na měsac 1500 złotych wupłaćić, při čimž su sej dobre wuměnjenja stworili, kónc lěta hišće kóždemu sobustawej šwarnu sumu přepodać, kaž to předsyda powědaše. Wjele so tam w prodrustwje twari, wo tym móžachmy so přeswědčić. Tohodla su sej jako prěnje blidarnju wuhotowali, w kotrejž so na přwšě wokna a durje za nowe twarjenje dźěłaja. Mój zaćišć, kotryž sej wot tam sobu domoj wzach, je, pólski ratar dźe krok po kroku puć do socializma a prócuje so wo stajnje wyše wuspěchi.

Póndźelu dopołdnja wopytachmoj hromadźe z direktorom Wětrowskeje šamotownje, z towaršom Manfredom Zwahrom, wulku dolomitowu tworniu. Tow. Zwahr bě tu w swojim elemenće, wšako bě wón też z tym wotpohladom sobujěł, jedyn zawod wopytać a sej swoje nazhonjenja socialistiskeho nawodźenja z pólskimi inženerami a technikarjemi wuměnić. Na wšě naše prašenja wotmołwichu direktor zawoda, Jozef Zych, ekonomiski direktor, Gottfried Wanjor a techniski nawoda Roman Zając. Też hišće jewjace so słabosće w swojim dźěle woni njezatajichu. Tak na př. woni z wutworjenjom socialistiskich brigadow hakle započnu, a tuž je też zrozumliwe, zo mějachu wjele prašenjow na naju, dokelž móžemy tola hižo na štyrilětnu praksu wróćo hladać. Móžu bjeze wšeho rjec, zo smój našim pólskim přećelam wo brigadnym dźěle mnoho dobrych pokiwow dać móhłoj, ale też dosć dobrych pokiwow socialistiskeje dźěłoweje organizacije, wosebje kak jako nawodniski kolektiw z dźěłaćerjemi hromadźe dźěłać a z nimi wuradźować, što móhło so tu abo tam hišće w dźěłowym procesu polěpšić, tak stworić wšě wuměnjenja za stopnjowanje dźěłoweje produktiwity.

Přińdźće zaso

Tute słowa dóstachmy wot pólskich přećelow, wšudźe hdźež běchmy, sobu na dompuć. Što móže bóle zwjeselić hač słowčka: „My so wam wutrobnje dźakujemy“. Wone stejachu też w srjedźišću zhromadneje bjesady póndźelu wječor w rjanej šuli za lěsnistwo pola Tarnowskich Gór, něhdyšeho hroda hrabje Henkels a Donnersmark, jedneho z něhdyšich klukarjow pólskeho a němskeho luda. Přińdźće zaso, my budźemy was witać jako našich přećelow.

„Haj, hišće před lětami mějach wotežki w rukomaj, nětko pak wodźu traktor přez naše wulke zahony“, chce drje Jiri Rüdiger, traktorist w prodrustwje „1. meja“ smějo so zwuraznić.

Krótko do wotjězda běštaj předsyda wokrjesneje rady z Tarnowskich Gór, tow. Kiermaszek, a prěni sekretar wokrjesneho nawodnistwa Pólskeje dźěłaćerskeje strony towarš, Stefan Golebiowski, hišće raz přišloj a wuprajiloj wšěm člonam serbskeho ansambla dźak a připóznaće za jara derje poradźene kulturne předstajenja.

Oswin Jäpel 65 lět

W našim hudźbnym žiwjenju njeje mjeno Oswin Jäpel njeznate. Znaja tola tysacy Serbow tohole muža z mnohich wustupow a koncertow našeho Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu, w kotrymž je wón wjele lět spomožuje jako kapałnik skutkował.

Dnja 18. septembra rodźeny jubilar je z lěta 1923 kapałnik. Swój prěni angažemant dósta w Rezidencnym dźiwadle w Drježdźanach. Po tym dźěše do Centralneho dźiwadła w Magdeburgu. W tym času wón też wuspěšnje jako pianist koncertowaše, a dwójce w Budyskim měšćanskim dźiwadle jako kapałnik dźěłaše, z čimž so jeho mjeno nanajwušo z nowšimi stawiznami tuhdyšeho hudźbneho žiwjenja zwjaza. Na założenju orchestra Budyskeho měšćanskeho dźiwadła dnja 1. oktobra 1935 bě wón wuznamnje wobdźělany.

L. 1951 powołachu O. Jäpela za hudźbneho nawodu Drježdźanskeho koncertneho orchestra, kotryž wón nětko 10 lět nawjeduje a z kotrymž njeje jenož w Drježdźanach wustupował, ale po cyłej republice, z prěnimi solistami kaž też z chorom a baletom Drježdźanskeje Statneje opery.

Nimo swojich zamołwitych hudźbnych a towaršnostnych nadawkow w Drježdźanach je Oswin Jäpel z l. 1953 też jako wustojny kapałnik Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu njesprócniwje skutkował a sej w tutej wósomlětnej dźěławosći wulke zasłužby dobył. Z koncertom w oktobru chce so Oswin Jäpel při składnosći swojich 65. narodnim z mjenowanym orchestrom wot Statneho ansambla rozžohnować.

Njeje jednore, njesprócniwu pilnosć tohole z wulkej muzikalnosću nadarjeneho muža dospołnje hódnoćić, kotryž druhdy wob dźeń hač do sydom koncertow w towaršnostnym zasadźenju diriguje. Mnohe dźakne a připóznawace dopisy wuznamnych wosobinow kaž też organizacijow swědča wo jeho aktiwnej čiłosći. K jeho 65. narodninam přejemy jemu we wutrobnej dźakownosći wjele zboža kaž też dalšich wuspěchow.

G. A.

crci 219
18. 9. 61

Skupina SLA w Madźarskej

Štwórtk, 21 septembra, rano w tšoch je so skupina Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu — tšinaće spěwarkow a spěwarjow, tšinaće rejwarkow a rejwarjow a pjeć z orchestra — do Madźarskeje ludoweje republiki na turneju podała. Su wotjěli z busom z Budyšina, a w Děčinje stupichu na česku zemju. Štwórtk do pjatka přenocowachu w Bratislawje pola Sluka, słowakskeho ludoweho ansambla, z kotrymž zwjazuje našich wumělcow hłuboke přećelstwo. Wot tam pućowachu potom dale do stolicy Madźarskeje ludoweje republiki, do Budapesta. Dokładny plan wustupow w Madźarskej njeje hišće znaty. Cyłkowny nawod ansambla ma lawreat Čišinskeho myta, tow. Handrij Cyž a wumělski nawod lawreat Čišinskeho myta, Jan Bulank. Towarš Jan Žur, zasłužbny wučer luda, načolnik NPCI, sekcija Serbske šule, přewodźuje wumělcow na wuprawje. 1. oktobra wróća so wumělcy z Madźarskeje ludoweje republiki. Woni pozastanu w ČSSR, hdźež w Ostravje wustupja 2. oktobra. Dźeń pozdźišo jich zaso do Budyšina witamy. H. M.

crci 224
23. 9. 1961

Weichheit des musikalischen Pastells waren die Streicher bemüht. Mit edler Tongebung erfreuten die Hörner. Eindruckstief kamen die schmerzkündenden Motive durch das schwere Blech, strahlend an Schönheit wurde der zweite langsame Satz Andante con moto in achtunggebietender Aussage gestaltet. Ergreifend wirkte der wehmütige Ausklang.

Mit anhaltenden, herzlichen Ovationen feierten die zweisprachigen Konzertbesucher Solisten, Orchester und vor allem den abschiednehmenden Dirigenten Oswin Jäpel.

—bach

Kulturna pomoc nĕnto w statku

Kulturnokubłański žeń na RSWŠ

W prědnem połłĕše su se w Chošebuzu nĕkotare raze zmakali Domowinske funkcionary a psistajone serbskich institucijow ze zastupnikami Statnego ansambla za serbsku ludowu kulturu, Serbskego ludowego žiwadła a Doma za serbske ludowe wumĕłstwo z Budyšyna a su zgromadnje wobradowali wo tom, kak mogali w Dolnej Łužycy rozwiś wjasołe kulturne žywjenje a wuwiś socialistisku serbsku kulturu. Wšykne kulturne institucije z Budyšyna su nam w Dolnej Łužycy pomoc psílubili, kotaraž jo se pozdźej gromaże z wobwodnym sekretariatom dokradnjej sformulowała. Bu wujadnane, až se lĕtosa wot septembra sem kuždy mjasec raz psewjeźo na RSWŠ Chošebuz kulturno-kubłański žeń, žož budu cłonki ansambla dawaś nawjedowanje zastupnikam serbskich kulturnych kupkow. Wotpołudnja budu žĕłaś z kulturneju kupku RSWŠ Chošebuz a wjacor z rejowarskimi kupkami a chorami z wjaskow.

Prědny taki kulturno-kubłański žeń jo se psewjadł srjodu, dnja 20. septembra 1961. Rĕdna kopicka nawjednikow rejowarskich kupkow a rejowarjow ako teke dirigentow wejsnych chorow jo se k wjacoroju w Rozšyrjonej serbskej wušej šuli w Chošebuzu zgromaźiła. Cłonk wobwodnego sekretariata Domowiny, bratš G. Hantška, jo wšyknych psibytnych wutšobnje na prědny kulturnokubłański žeń wuwitał a jo pokazał na ważnosć togo schojźowanja. Comy kulturne žĕło w Dolnej Łužycy psinjasć na wušy schojźeńk a z tym pomagaś psigotowaś 50. narodniny našeje narodneje organizacije Domowiny w lĕše 1962. Mimo togo comy teke dojśpiś bogatše wobžĕlenje serbskich kulturnych kupkow na wubĕžowanju ludowego wumĕłstwa 1961/62.

Z rejowarskimi kupkami wšobocnje žĕłaś

Smy se žĕlili do dwĕju kupkowu. Z dirigentami jo žĕłał bratš Horst Nagel wot Statnego ansambla za serbsku ludowu kulturu a z rejowarskimi kupkami ako gosć sotša Hana Faseyna wot Doma za serbske ludowe wumĕłstwo, dokulaž rejowarje z ansambla su dejali wotjĕś na turneju. Wobžĕlich se w kupce rejowarjow. Zastupjone bĕchu rejowarske kupki: Borkowy, Janšojce, Trjebin, Carny Chołmc, Wjeliki Čisk, Bĕlin, Bĕła Gora a Lubnjow. How se njejo ned prědny raz praktiski zwucowało, ale smy se rozgranjali wo wšakich šĕžkosćach a starosćach, kenž naše rejowarske kupki maju. Mogu groniś, až su nawjedniki kupkow a rejowarki a rejowarje sami tak pšawje swoju wutšobu wusypali.

Borkojska kupka njama wĕcej žednogo nawjednika a wušej togo su nĕkotare cłonki kupki wotejšli. Tak jim psedewšym brachuju golce. Teke w Bĕlinje, Bĕłej Gorje a Janšojcach maju starosći w dobywanju golcow do rejowarskeje kupki. Pla žowćow jo wjeliki zajim. Njamožo nadawk rejowarskich kupkow samych byś, se staraś wo dosć rejowarjow. How deje sobu pomagaś městne statne organy.

W Trjebinje njejo rejowarska kupka w slĕdnem casu doprĕdka psišła, dokulaž jo se kupka dejała wudospołniś dla wotchada wšakich cłonkow. Nĕnto pak su tak daloko, až mogu zasej zachopiś pšawidłownje žĕłaś. W tom zwisku pokaza bratš Fabian, kenž Trjebinsku kupku nawjedujo, na to, kak ważne jo, sebje w rejowarskich kupkach dorost wuwijaś.

W rozgronje jo se teke pokazało, až njedosega, gaž se w kupce jano reje nazwucuju. W psiducem casu dejało se wĕcej na to glĕdaś, až rejowarje teke nawuknu cytaś choreografiju. Cogodla my take wšobocne žĕło z rejowarskimi kupkami trjebamy? — Aby se skšušił kolektiw a z kupkow samych wurosli pozdźejše nawjedniki rejowarskich kupkow.

Sotša Hanka Fascyna jo hyšći raz wobtwarźiła, kak ważne jo, až jo rejowarska kupka dobry kolektiw, nic jano na jawišću, ale teke na zwucowanjach a howac. Do togo słuša teke

(Pokšacowanje na 4. stronje)

(Pokšacowanje ze 3. strony)

dobra disciplina, kenž možomy dojśpiś z tym, až su zwucowanja dosć zajimne. Carno-Chołmcańska rejowarska kupka jo jadna z tych, kenž jo psisamem wše šĕžkosći psewinuła, a psez zajĕzd do Jenźelskeje jo se jeje kolektiw hyšći wĕcej wukšušił.

Za dobre zgromadne žĕło rejowarskich kupkow w psichoże su se psibytne tak zjadnali, až se wutworiju nĕkotare konsultacijne centry, kenž dostanu nawod zboka ansambla. Tak budu se w Borkowach psiducy raz schojźowaś kupki Janšojce, Bĕlin, Bĕła Gora, Hus, Lubnjow a Borkowy. W Bĕłkojskem wokrejsu budu se centralnje nawjedowaś kupki Trjebin, Miłoraz a Brĕzowka a we Worjejskem wokrejsu Carny Chołmc a Wjeliki Čisk. To se wĕ, až cłonki ansambla njamogu do kuždeje kupki jĕś. Togodla jo take centralne rĕdowanje wjelgin psigodne. Derje by było, gaž mogali z kuždeje kupki se nawjednik a jaden rejowarski por na centralnych zwucowańskich a kubłańskich wjacorkach wobžĕliś. Mimo togo su psibytne rejowarske kupki se za to wugronili, až dejał se taki zwucowański wjacor žĕliś do dwĕju žĕłowu. Połojca wjacora dejała se wužywaś za praktiske zwucowanje a druga połojca za teoretiske wuwježenja.

Wumĕnjenje za systematiske žĕło w kupkach pak jo, až se nĕnto w tych rejowarskich kupkach, kenž njejsu hyšći dospołne, na to žĕła, až zestajaju znejmjeńša styri pory gromadu, aby w oktobrje mogali pšawidłownje žĕłaś zachopiś. Daś se w gmejnach městne statne organy w tom nastupanju sobu zasajźuju, kenž drje njamaju mjenjej zajima na wuwišu kulturnego žĕła w gmejnje.

Tak jo prědny kulturnokubłański žeń był wjelgin wuspĕšny, dokulaž smy tam zgonili, kotare kamjenje cłonkow našych kulturnych kupkow tłoce. Zawĕśći budu psiduce centralne žĕłowe schojźowanja pomagaś, toś te kamjenje z drogi wuporaś a rozwiś wobšyrne kulturne žywjenje teke w Dolnej Łužycy.

M. Pawlowa

Smy mogali poglĕdnuś do žĕła serbskich mejstarjow muziki

Mĕjach gožbu, chylku psiposłuchaś w kupce dirigentow a spĕwarjow. Tam jo mĕł bratš Horst Nagel wot Statnego ansambla za serbsku ludowu kulturu wjelgin zajimny psednosk. Won jo wulicował wo wuwišu serbskeje muziki a jo psi tom pokazał wšake zajimnosći, kak wobžĕłachu a komponowachu tšo najwĕtše komponisty Karlo August Kocor, Juro Pilk a Bjarnat Krawc. Psibytne su psiposłuchali ako šulske žĕši, což pokazujo, až jo bratš Nagel rozmĕł na zajimnu wašnju maśiznu swojim psiposłucharjam rozkładowaś. Jano škoda, až wo takich zajimnosćach ze serbskeje muzikoweje historije wjele njecytamy!

*

Psi skończnem zgromadnem wugodnosćenju togo wjacorka su psibytne wugronili, až witaju pomoc a nawjedowanje w takej formje. Dirigenty sebje žycachu, aby se toś te kubłanja zwĕzali ze zarĕdowanjami městnego fachowego zjadnośeństwa dirigentow. To za psichodne zmakanje, kenž se wotmĕjo dnja 18. oktobra, wotpowĕdnje psigotowaś, jo słušnosć městnych statnych a Domowinskich organow.

G. Hantška

cVc No 39

30.9.1961

Wšykno wobydlarstwo jo nejwutšobnjej pšepšosone!

„Źěns jo swěźeń . . .“

Ako smy južo gano našym cesćonym cytarjam pšipowěźeli, jo Statny ansambl za serbsku ludowu kulturu w Budyšynje w dlejšem źěle pšigotował wosebny program za Dolnu Łužycu. Ansambl w pšiducych dnjach ze swojimi wustupami zachopi. W mjenju našeje narodneje organizacije pšepšosujomy wšykno wobydlarstwo na toš to wjasołe zarědowanje Statnego ansambla za serbsku ludowu kulturu. Won wustupi na slědujucych městnach:

2. 11. 1961	Liškow	19.30 goźin
3. 11. 1961	Most	19.30 goźin
4. 11. 1961	Ochoze	19.30 goźin
5. 11. 1961	Běła Gora	19.30 goźin
7. 11. 1961	Popojce	19.30 goźin
9. 11. 1961	Wusokej pla Wětošowa	19.30 goźin
11. 11. 1961	Jasyń, wokrejs Grodk	19.30 goźin
12. 11. 1961	Rowno	19.30 goźin
14. 11. 1961	Grodk	19.30 goźin

Napominamy na tom městnje wšykne Domowinske kupki, aby we zgromadnem źěle z wejsnymi klubami swědobnje a dokradnje pomagali toš te zarědowanja pšigotowaś a tak zawěśćili, až se pšawje bogata licba woglědarjow na toš tych zarědowanjach wobźěli.

cRd 254 28.10.

Krótke kulturne powěśće

Z ansamblom natočeli

(nd) Zašły tydźeń štwórtk a pjatk je serbska redakcija rozhłosa ze solistami, chórom a orchestrom Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury natočiła wšo hromadźe 11 nowych titlow. Kaž zastupnik rozhłosa rjekny, su poskićenja wumělcow we wuběrnej kwaliće na paski přišli.

Předstaji-li so „Smjertnica“?

(nd) Před někotrymi dnjemi zwoprawdźi so raz Rostockske wujednanje třoch serbskich wumělskich kołow, wob čas so zhromadnje zeńć a wo zhromadnych należnosćach rěčeć. Na zeńdźenju w Serbskim domje rozmołwjachu so zastupnicy třoch kołow wo někotrych problemach swojeho skutkowanja w lěće 50. narodnin Domowiny. Mjez druhim woni poručichu, w jubilejnym lěće předstajić Pilkowu operetu „Smjertnicu“.

Nowa estrada

(nd) Budyska centralna agitpropna skupina je so — kaž bě to tež zwoprědka wotmyslene — po ludowych wólbach trochu rozšěriła a nowy program nastudowała. Wón ma estradny raz a dožiwi bórze swoju prapremjeru.

ND 255
30.10.61

Nowa forma wobstała

Druhi „Dźeń serbskeje kultury" w Delnjej Łužicy

Dołho rěčimy hižo wo polěpšenju kulturneho dźěła a wo z tym zwisowacym lěpšim kulturnym zastaranju Delnjeje Łužicy. Tola mało je z tutoho planowanja a rěčenja dotal wušło. Tohodla zeńdźe so w prěnjej połojcy tutoho lěta wobwodny sekretariat Domowiny ze zastupnikami SLDź a SLA a wuradźowaše wo konkretnych naprawach za polěpšenje kulturneho dźěła. Dojednachu so mjez druhim na hódne serbske kulturne zarjadowanja w Delnjej Łužicy. Z teje přičiny přijědźe spočatk lětušeho nowembra Statny ansambl serbskeje ludoweje kultury z delnjoserbskim programom „Žěns jo swěžeń, žěns jo swěžeń, witše hyšći cely žeń" na turneju do Delnjeje Łužicy, a Serbske ludowe dźiwadło předstaji w šulach dwurěčnych kónčin Delnjeje Łužicy dźěćacu hru „Poprjancowa chěžka". Tute zarjadowanja maja stworić atmosferu kulturneje dźěławosće w Delnjej Łužicy a wjesnu ludnosć ke kulturnemu skutkowanju pozbudźować.

Druha stronka naprawow wobsteji w tym, zo damy našim nowodnikam lajskich kulturnych skupin trěbny nawod za pěstowanje serbskeje kultury. Z pomocu SLA přewjedujemy měsačnje w Delnjej Łužicy „Dźeń serbskeje kultury". Prěnje tajke zarjadowanje, kotrež měješe drje hišće spočatne słabosće, přewjedźechmy 20. septembra 1961. Br. Gerat Hančka zwurazni w nadawku wobwodneho sekretariata, zahajejo prěnje tajkeho razu zarjadowanje: „Chcemy kulturne dźěło w Delnjej Łužicy na wyši schodźenk pozběhnyć a z tym pomhać 50. narodniny našeje organizacije Domowiny w lěće 1962 přihotować. Nimo toho chcemy tež docpěć bohate wobdźělenje serbskich kulturnych skupin na wubědźowanju ludoweho wumělstwa 1961/62."

Na zarjadowanje běchu přišli zastupnicy rejwarskich skupin z Bórkowow, Janšojc, Trjebina, Čorneho Chołmca, Wulkeho Ćiska, Bělina, Běleje Gory a Lubnjowa. Sotra H. Elic-Fascyna, sobudźěłaćerka Domu za serbske ludowe wumělstwo, so z wobdźělnikami zaběraše. Na prěnim zeńdźenju hišće njezwučowaše z nimi, ale zastupnicy skupin wusypachu swoje přeća, rěčachu wo ćežach a dojednachu so wo dalšej dźěławosći: Wutworja w Błótach tajki zwučowanski centrum, dokelž ma so wosebje rejwarska skupina Bórkowy spěchować. Zaměr zwučowanjow ma być, zo so tam wukmanja wobdźělnicy, zo bychu móhli sami rejwarske skupiny nawjedować.

W druhej dźěłowej skupinje běchu so zešli dirigenća a nawodnicy chórow, z kotrymiž br. Horst Nagel, chórowy nawoda w SLA, dźěłaše. Přednošowaše zhromadźenym wo wuwiću serbskeje hudźby, wosebje wo dźěławosći K. A. Kocora, Jurja Pilka a Bjarnata Krawca. Přitomni tole jara witachu, dokelž jim to w praktiskim dźěle z chórami dwurěčnych kónčin pomha.

Jako dalši problem wobjednachu dźěławosć RSWŠ Choćebuz na kulturnym polu. Chcedźa ju podpěrać a so wo to starać, zo kulturna skupina docpěje tajku skutkownosć, kajkuž ju měješe něhdy Kulturna brigada podobneje institucije w Hornjej Łužicy. Tohodla zwučuja wumělcy SLA popołdnju ze šulerjemi a na druhim „Dnju serbskeje kultury" — dnja 10. oktobra 1961 — zeńdźechu so tohodla wšě skupiny kulturneho ansambla RSWŠ Choćebuz w Bórkowskej młodowni. Br. Mučišk, zamołwity wučer za kulturne dźěło na RSWŠ měni: „Dyrbjachmy z nowym šulskim lětom znowa započeć a zestajichmy sej nowy chór. Pobrachuja nam wosebje holče hłosy, kotrež změjemy we wjetšim měrje hakle w nowym šulskim lěće, tak zo budźe chór hakle potom dospołny. Dale mamy hišće kapału a kabaretnu skupinu. Rejwarsku skupinu hišće nimamy, štož chcemy tež hakle w přichodnym šulskim lěće docpěć." Dotal je br. B. Njekela, hudźbny redaktor Serbskeje redakcije RADIA NDR, chór nawjedował, a je nazwučował hižo 40minutowski program. W nowembrje chcedźa prěni króć z kabaretnej skupinu wustupić. Z kapału serbskeje šule, kotraž bu tohorunja hakle runje założena, zwučowaše na tutym dnju br. Njekela. Kapała trjeba wosebje instrumenty, akordeony. Dyrbi so přemyslić, hač njehodźi so młodym zahoritym šulerjam ze župnymi instrumentami pomhać. W tutym zwisku wšak mělo so naspomnić, zo ma poprawom župa „Jan Skala" tež swojim člonam w Delnjej Łužicy pomhać. Župa njesmě jenož registrować docpěte wuspěchi swojich členow, ale so starać wo množenje tych wuspěchow.

Wječor zwučowachu rejwarske skupiny z Bórkowow, Belina, Golenka, Husa pod nawodom br. Jungrichtera. Kubłar bě sam něhdy rejowar Bórkowskeje skupiny. Kubłanje ma so wosebje po wobsahowej stronce polěpšić, zo bychu wšitcy zastupnicy jednotliwych rejwarskich skupin dokładnje sej jednu reju přiswojili a ju w swojej skupinje rozšěrili.

Tutón druhi „Dźeń serbskeje kultury", wosebje wječorne zeńdźenje dirigentow, hdźež H. Nagel přednošowaše wo serbskim masowym spěwje a dirigentow nawuči „Spěw dźěławych", je pokazał, zo maja župy tute zarjadowanje hišće za wěc wobwodneho sekretariata a njewidźa w nim pomoc za polěpšenje kulturneho dźěła. Nichtó njepřijědźe ze župow Běła Woda, Gródk a Kalawa a ze župy Gubin/Barść njejsu ani na prěnje a ani na druhe zwučowanje nikoho pósłali, hačkuli je tam wosebje trěbne, dźěłać z dirigentami, dokelž w chórach tajkich dwurěčnych wjeskow kaž w Tureju a Drejcach hač do dźensnišeho hišće serbski spěw njepěstuja. Tohodla budźe so wobwodny sekretariat tež zaběrać z tutej należnosću, zo bychu župy poskićenu pomoc SLA tež prawje přijimowali.

Škoda bě, zo njepřijědźe kapałnik, kotryž měješe z Bórkowskej dujerskej kapału zwučować. Přichodny raz njemělo so to skomdźić, a je tež planowane, lajske dźiwadło do programa zapřijeć. Snano něchtó z SLDź přijědźe a budźe z lajskej skupinu w Debsku zwučować.

G. Kral

Staatliches Ensemble für sorbische Volkskultur, Bautzen

Mittwoch: den 11. Oktober 1961, 20.00 Uhr, Hotel „Stadt Bautzen"

Festliches Konzert

Ausführende: Orchester des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur

Solisten: Ursula Bensch, Sopran, Staatliches Ensemble
Paul Scholze, Bariton, Staatliches Ensemble
Karl-Heinz Naumann, Klavier, Hochschule für Musik, Dresden

Dirigent: Oswin Jäpel

Vorverkauf bei Fa. Guder u. Co., Bautzen, Kesselstraße. Telefon 30 08.

Swjedźenski koncert

(nd) Přichodny tydźeń srjedu wotměje so w Budyšinje na žurli hotela „Město Budyšin" swjedźenski koncert, kotryž wuhotuja solisća a orchester Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu. Mjez druhim poskića so owertěra k operje „Jan a Kata" Korle Awgusta Kocora a „Serbska swita" K. Strieglera. Jako solistaj skutkujetaj sobu Wórša Bjeńšowa a Pawoł Šołta. Diriguje Oswin Jäpel. Program so započnje w 20 hodź. Wšitcy z bliska a daloka su na tute wurjadne zarjadowanje přeprošeni.

NCI
6.10.61

Statny ensemble serbskeje ludoweje kultury Budyšin

Srjedu, 11. oktobra 1961, 20 00 hodź., w hotelu „Město Budyšin"

Swjedźeński koncert

Hraje orchester Statneho ensembla serbskeje ludoweje kultury

Solisća: Wórša Beńšowa sopran
Pawoł Šołta bariton
Karl-Heinz Naumann klawěr
z Wysokeje šule za hudźbu w Drježdźanach

Dirigent: Oswin Jäpel

Předpředań zastupnych lisćikow pola fa. Guder & Co. w Budyšinje na Kotołskej - tel. 3008

Nd Nr 235
6.10.1961

Ansambl z Madźarskeje zaso domoj

Po nimale dwě njedźeli trajacej turneji po Madźarskej ludowej republice je so 35 ludźi sylna skupina našeho Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu srjedu nocy zaso do domizny wróćiła. Kaž nam direktor Statneho ansambla, tow. Handrij Cyž, w prěnjej rozmołwje zwurazni, je zajězd był nimo měry wuspěšny. Naši wuměłcy su w spřećelenej Madźarskej měli wšědnje jedyn wustup w městach a na wsach a su při tym přeprěčili cyły kraj prěki a podłu. Z tuteje strony je wuprawa wězo była jara napinaca, ale kaž tow. Cyž rjekny, su wšitcy swoje najlěpše dali a so woporniwje za wěc zasadźili. Tež ze strony diplomatiskeho zastupnistwa NDR w Madźarskej je so našim wuměłcam za wustojny program a za zahorite předstajenje poskićenjow wuprajiło wulke připóznaće.

Ducy domoj je skupina našich ansamblowcow pozastała hišće w Ostravje (ČSSR) a tež tam na wosebite přeće swój program poskićiła. Tež tute předstajenje bu wulce wuspěšne.

SZ Nr 238
6.10.1961

FESTLICHES KONZERT

Am 11. Oktober veranstaltet das Orchester des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur zu Ehren des 65. Geburtstages seines verdienstvollen Leiters, Kapellmeister Oswin Jäpel, ein festliches Konzert in den Sälen des Hotels „Stadt Bautzen". Damit verabschiedet sich zugleich Oswin Jäpel von seiner Bautzener Wirkungsstätte, um weiterhin, wie schon seit zehn Jahren, das Dresdener Konzertorchester zu betreuen.

Die Vortragsfolge bringt zumeist von K. A. Kocor, dem Altmeister sorbischer Kunstmusik, aus dessen komischer Oper „Jakub und Kata" die Ouvertüre und zwei Duette für Sopran und Bariton (gesungen von Frau Ursula Bensch, Absolventin der Musikhochschule Dresden, und Paul Scholze, zur Zeit Musikstudent) in der Orchesterfassung von Oswin Jäpel. Von Kurt Striegler, dem langjährigen bekannten Dresdener Opernkapellmeister und Freund der Sorben, hören wir zwei Sätze aus der „Sorbischen Suite", die im virtuosen Orchestersatz sorbische Volksliedmelodien verarbeitet. Fidelio F. Finke (Nationalpreisträger und Hochschullehrer) ist anläßlich seines 70. Geburtstages mit dem „Capriccio über ein polnisches Volkslied" mit Klavier vertreten (Solist Karl-Heinz Naumann, Dresdener Hochschule). Mit der allgemein beliebten stimmungsvollen Ouvertüre zu der Oper „Oberon" von Carl Maria von Weber gedenken wir des frühromantischen deutschen Komponisten zu seinem 175. Geburtstage in diesem Jahre. Festlichen Ausklang bildet die „Unvollendete Sinfonie h-Moll", das geniale klassisch-romantische, spannungsgeladene Meisterwerk von Franz Schubert.

Das Programm enthält sorbische und deutsche Musik und unterstreicht den Gedanken der Zusammengehörigkeit zwischen Sorben und Deutschen. Das Orchester will damit zeigen, daß es neben seinen laufenden Ensembleeinsätzen auch selbständige sinfonische anspruchsvolle Werke überzeugend darzubieten vermag.

Helmut Fritsche

Program za Delnju Łužicu

Žadanje, Delnju Łužicu lěpje kulturnje zastarać, je tak stare, zo hižo nichtó njewě, hdy je so prěni króć wuprajiło. Na pospytach ženje a też w najmłódšej zašłości njeje pobrachowało; dopominamy so jenož na předstajenje wjesołomuznych ptačokwasnych programow w Błótach abo na koprodukciju SLDź-ansambl z „Burom z herbstwom" a wosebitym spěwnym dźělom w delnjoserbšćinje lětsa w zapustowym času.

Tola ze wšěmi tutymi prócowanjemi so wutroby našich Błótowčanow hišće njemóžachu prawje zhrěć. Přeco pobrachowaše móhłrjec hóčka na e, mjenujcy, zo ludźo potom to, štož so jim poskićeše, wobhladowachu a přijimowachu jako swoje. Hustodosć so njeje na wšelake wosebitosće dźiwało.

W našim Statnym ansamblu přihotuja wokomiknje nowy program za Delnju Łužicu. Naš młody hudźbnik Horst Nagel je wot nawodnistwa SLA zamołwity nadawk dóstał, program w małej formje z 25 ludźi sylnym chórom, z 15 do 20 hudźbnikami a 6 porami rejwarjow zestajeć, na kotrymž so nětko hižo z 10. septembra dźěła.

Jako so w tutych dnjach z młodym wumělcom wo stawje přihotow rozmołwjachmy, chcychmy najprjedy wědźeć, hač so ze wšeho spočatka dźiwa na to, za koho program je.

Smy so přeswědčili, zo so dźiwa. Horst Nagel k tomu mjez druhim powědaše: „Smy z direktorom Handrijom Cyžom a Janom Bulankom deleka pobyli a na městnje za tym hladali, što je třebne. Někotři kulturni prócowarjo z Delnjeje Łužicy su potom też sami wudźěłali koncepciju za program, z kotrejež smy zakładne mysle přewzali. Tak myslu, zo wobeńdźemy strach njewobkedźbowanja wšelakich wosebitosćow. (Směmy z našeje strony dodać, zo Horst Nagel je sam někotre lěta w Delnjej Łužicy skutkował a tuž ludźi, wobstejnosće a też móžnosće derje znaje).

Za předstajenja same su sej wuzwolili formu, kotraž wotpowěduje mentaliće błótowskeje ludnosće. Budźe to swjedźeński a zapustowy program pod hesłom, kotrež w Błótach kóždy znaje: Žens jo zapust, žens jo zapust, witše hyšći ceły žeń! Tute heslo njebudźe jenož na jewišću napisane, ale budźe so też hišće na hinaše wašnja jewjeć.

A jednotliwe poskićenja? Też wone su dospołnje na delnjoserbski publikum přiměrjene. Tak nazwučuja ansamblowcy jenož zwučene delnjoserbske pěsnje, ale też někotre, kotrež su hakle njedawno w Delnjej Łužicy w ludźe zezběrali a znowa wobdźěłali.

Z rejemi je to podobnje. Předstajeć budźe so „Chodojća reja", kotruž je sobudźěłaćerka Domu za serbske ludowe wuměłstwo H. Fascyna w Ochozach nadešła a sfilmowała. Jan Domaška ju nětko choreografuje.

Po cyłych Błótach znatej a woblubowanej postawje stej Maja a Liza; wonej budźetej tohorunja sobuskutkować a z ludowej mudrosću někotryžkuli njedostatk poswikać.

A hišće něšto njebudźe pobrachować, štož je w Delnjej Łužicy smjerć woblubowane: dujerska hudźba. Wězo wona zapiska serbsku muziku.

Skrótka: w ansamblu so wokomiknje chutnje a z přemyslenjom na programje za Delnju Łužicu dźěła. A wšitko pokazuje na to, zo budźe z toho něšto cyłeho.

C. Kola

Nol Nr 233
4. 10. 61

(Volkskorrespondenz) **Während unter einem sternenklaren Oktoberhimmel sich die Jugend der Stadt Bautzen zu einem imposanten Fackelzug vereinigte, kamen die ersten Gäste und Gratulanten aus allen Bevölkerungskreisen, um an der Festveranstaltung zum 12. Jahrestag der DDR teilzunehmen. Froh und festlich gestimmte Menschen füllten die Räume des Hotels „Stadt Bautzen". Viele bekannte Gesichter, hervorragende Persönlichkeiten**

9.10.1961

Das Orchester des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur eröffnete mit den Klängen der Nationalhymne der DDR die festliche Veranstaltung. Danach ergriff der Vorsitzende des Rates des Kreises, Genosse Altmann, das Wort. Er

Mit seinen Liedern und Tänzen erfreute das Staatliche Ensemble für sorbische Volkskultur die Anwesenden. *(Foto: Archiv)*

Genosse Altmann schloß seine Festansprache mit den Worten: „Es ist die geschichtliche Aufgabe der DDR, mit den Friedenskräften in Westdeutschland den Krieg aus dem Leben des deutschen und der anderen Völker Europas für immer zu verbannen."

Das anschließende Kulturprogramm des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur war ein bunter Strauß sorbischer Volkslieder und Melodien, gepflückt an der Spree zwischen Bautzen und Cottbus.

Die Lieder, die Musik und Tänze zauberten die Bräuche und Volkssitten der Sorben und die Bilder der vielgestaltigen Landschaft des zweisprachigen Gebietes auf die Bühne. In farbenprächtigen Trachten wirbelten die Mädchen und Jungen in Tänzen voller Lebensfreude über die Bretter. Dem folgten Lieder für den Frieden, über den Sozialismus und die Schönheit der deutschen Heimat.

Alte sorbische Sagen wurden in unserer Republik zur Wirklichkeit. Jetzt gehört dem Volk alles, was unter seinen Händen entstand und heranwächst. Künstler und Werktätige sind eine Einheit im Wissen und Handeln für eine glückliche Zukunft unseres Volkes.

Brausender Beifall belohnte die Mitglieder des Ensembles für ihre künstlerischen Leistungen. Sie unterstrichen durch ihre Kunst, durch ihr parteiliches Auftreten die Worte der Festansprache.

Gemeinsam verbrachten die Gäste dann fröhliche Stunden bei Musik und Tanz. VK Schubert

Koncert serbskeje a němskeje hudźby

Srjedu, 11. oktobra, wuhotuje orchester Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu w žurli hotela „Město Budyšin" swjedźenski koncert na česć 12. róčnicy narodnin Němskeje demokratiskeje republiki. Je to zdobom rozžohnowanski koncert zasłužbneho dołholětneho načolnika orchestra, kapałnika Oswina Jäpela, kotryž nětko ze swojeho Budyskeho skutkowanišća woteńdźe, zo by dospołnje swój Drježdźanski koncertny orchester přewzał.

Poskićenja předwidźa w prěnim rjedźe hudźbu Korle Awgusta Kocora, staromištra serbskeje wumělskeje hudźby. Z jeho komiskeje opery „Jakub a Kata" wusłyšimy owertěru a dwaj duetaj za sopran a bariton (spěwanej wot kn. Wórše Bjeńšoweje, absolwentki Drježdźanskeje hudźbneje wysokeje šule, a Pawoła Šołty). Orchestrowe sadźby su wot Oswina Jäpela. Wot Kurta Striglera, dołholětneho znateho Drježdźanskeho opernego kapałnika a přećela Serbow zahrajetej so dwě sadźbje z jeho „Serbskeje suity", w kotrejž su serbske ludowe melodije předźěłane. Fidelio F. Finke (lawreat Narodneho myta a wučer na hudźbnej wysokej šuli) je při składnosći swojich 70. narodnin z „Capriccio na pólsku ludowu pěseń" z klawěrom zastupjeny (solist je Karl Heinz Naumann, student hudźby z Drježdźan). Z powšitkownje wobluбowanej owertěru k operje „Oberon" wot Carla Maria von Webera wopominamy tutoho zažneho romantiskeho němskeho komponista k jeho 175. narodninam w tutym lěće. Koncert wuklinči z „Njedokónčenej sinfoniju h-moll", genialnym klasiskoromantiskim mišterskim dźěłom Franza Schuberta.

Program wobsahuje serbsku a němsku hudźbu a wuzběhuje tak mysl zhromadnosće mjez Serbami a Němcami. Orchester pak chce z tutymi poskićenjemi pokazać, zo nimo swojeho wšědneho ansamblskeho skutkowanja zamóže tež samostatnje sinfoniske twórby přeswědčiwje poskićeć.

H. Fryča

Nd Nr 236 7.10.1961

Swjedźenski koncert w Budyšinje

(nd) Nahladna ličba přećelow sinfoniskeje hudźby zhromadźi so zawčerawšim wječor w Budyskim hotelu „Město Budyšin", zo by so na swjedźenskim koncerće z dotalnym zasłužbnym nawodu orchestra Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury, kapałnikom Oswinom Jäpelom, rozžohnowała. Oswin Jäpel ma w lěće 1951 założeny Drježdźanski koncertny orchester dale nawjedować a poradźować.

Wot dirigenta wuběrnje interpretowane hudźbne twórby a z wysokim wumělskim začućom zanjesene solistiske poskićenja sopranistki kn. Wórše Bjeńšoweje, baritona br. Pawoła Šołty (člonaj Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury) a člona Drježdźanskeje Wysokeje šule za hudźbu, pianista Karl-Heinza Naumanna, připosłucharjo z dołhotrajacym, dźakownym přikleskom přijimachu. (Wo swjedźerskim koncerće rozprawjamy w jednym z přichodnych wudaćow našich nowin dokładnišo.)

Nd 240 13.10.61

Program za Dolnu Łužycu

Pominanje, Dolnu Łužycu lěpjej kulturnje zastaraś, jo tak stare, aż jużo nichten njewě, ga jo se prědny raz wugroniło. Na wopytanjach njejo nikula a teke nic w nejmłodšej zachadnošći brachowało, dopomnjejomy se jano na pśedstajenje wjasołomuznych programow „Ptaškoweje swajźby“ we Błotach abo na zgromadny program Serbskego ludowego źiwadła ze pśedstajanim graśa „Bur z derbstwom“ a małeje spěwneje kupki ze pśednjasenim spěwow w dolnoserbskej rěcy w zapustowem casu.

Ale weto — ze wšyknymi toś tymi procowanjami se njejsu wutšoby našych Błośanarjow mogali zgrěś. Pśecej jo něco brachowało, mjenujcy, aż luźe potom to, což jo se jim pśedstajiło a pśednjasło, njejsu ako swojo wobglědowali a pśijimowali. Cestodosć se njejo glědało na wšakorake wosebnošći.

W našom Statnem ansamblu pśigotuju we wokognušu nowy program za Dolnu Łužycu. Naš młody muzikaŕ Horst Nagel jo wot nawjednistwa SLA zagronity nadawk dostał, zestajaś program w małej formje z 25 luźi mocnym chorom, z 15 do 20 muzikarjami a 6 porami rejowarjow. Na programje se něnto jużo wot 10. septembra źěła.

Ako smy gano z młodym wumělcom wo stawje pśigotowanjow se rozgranjali, smy kśěli nejpjerwjej wěźeś, lěc se wot wšogo zachopjeńka na to glěda, za kogo jo program. Smy wo tom pśeznanjone, aż se na to glěda. Horst Nagel jo k tomu mjazy drugim gronił:

„Smy z direktorom Handrijom Cyžom a Janom Bulankom dołojcy byli a na městnje za tym glědali, co jo trěbne. Někotare kulturne procowarje z Dolneje Łužyce su potom teke sami wuźěłali koncepciju za program, z kotaregož smy zakładne mysli pśewzeli. Tak myslim, aż wobejźomy tšach njeźiwanja na wšake wosebnošći. (Smějomy z našogo boka dodaś, aż jo Horst Nagel sam někotare lěta w Dolnej Łužycy źěłał a tak luźe, wobstojnošći a možnošći derje znajo.)

Za pśedstajenja same su sebje wuzwolili formu, kenž wotpowědujo mentaliśe błotojskeje ludnošći. Bužo to swěźeński a zapustowy program pod gronidłom, kenž we Błotach kuždy znajo: Źěns jo Zapust, źěns jo Zapust, witśe hyšći cały źeń! Toś to gronidło njebužo jano na jawišću napisane, ale bužo se teke hyšći na drugu wašnju jawiś.

A jadnotliwe podawanja (Darbietungen)? Teke toś te su dospołnje na dolnoserbski publikum pśiměrjone. Teke njenawuknu cłonki ansambla jano zwucone dolnoserbske spěwy, ale teke někotare, kenž su akli gano w Dolnej Łužycy w luźe zezběrali a wotnowotki wobźěłali.

Z rejami jo to podobne. Pśedstajaś bužo se „Chodotowa reja“, kotaruž jo Hanka Fascyna, sobuźěłaśerka Doma za serbske ludowe wumělstwo w Ochozy nadejšła a sfilmowała. Toś tu reju Jan Domaška něnto choreografujo.

Po cełych Błotach znatej a woblubowanej postawje stej Maja a Liza, wonej bužotej tejerownošći w programje sobustatkowaś a z ludoweju mudrosću někotaryžkuli brach pošwigaś.

A hyšći něco njebužo brachowaś, což jo w Dolnej Łužycy wjelgin woblubowane, a to jo dujarska muzika. Se wě, aż bužomy słyšaś serbsku muziku.

Krotko: w ansamblu se we wokognušu chutnje (ernsthaft) a ze pśemyslowanim na programje za Dolnu Łužycu źěła. A wšykno pokazujo na to, aż bužo z togo něco cełego.

C. Kola

Ansambl z Maźarskeje zasej domoj

Po pśisamem dwa tyźenja trajucej turneji po Maźarskej ludowej republice jo 35 luźi mocna kupka našogo Statnego ansambla za serbsku ludowu kulturu srjodu nocy zasej slědkpśiśěła. Ako jo nam direktor Statnego ansambla, tow. Handrij Cyž, w prědnem rozgronje zwuraznił, jo zajězd był wjelgin wuspěšny. Naše wumělce su w spśijaśelonej Maźarskej měli wšednje jaden wustup w městach a na jsach a su pśi tom pśejězdźili cały kraj prěki a podlu. Z togo boka glědane jo było drogowanje wjelgin napinajuce, ale ako jo tow. H. Cyž gronił, su wšykne swojo nejlěpše dali a se woporniwje za wěc zasajźowali. Teke zboka diplomatiskego zastupnistwa NDR w Maźarskej jo se našym wumělcam za wustojny program a za zagronite pśedstajenje podawanjow wugroniło wjelike pśipoznaśe.

Ducy domoj jo kupka našych žowćow a golcow wot ansambla wustała hyšći w Ostravje (ČSSR) a jo teke tam na wosebne życanje swoj program pśedstajiła. A teke toś to pśedstajenje jo było wjelgin wuspěšne.

Srjodu, dnja 18. 10. 1961, zasej kulturny źeń

Ako sćo jużo cytali, lube cytarje, pśewjeźomy něnto mjasecnje kulturny źeń za dalšne polěpšenje serbskego kulturnego źěła w Dolnej Łužycy. Pśiducy taki kulturny źeń pśewjeźomy srjodu, dnja 18. oktobra 1961:

a) w 14.00 goźin zwucuju kulturne kupki RSWŠ we „Młodowni“ w Borkowach.

b) w 19.00 goźin zwucuju rejowarske kupki we „Młoźinskej śpě“ w Borkowach-Kupach.

c) w 19.30 goźin zwucujo dujarska kapała Borkowy w gosćeńcu „Roggatz“ (Wilišća) w Borkowach.

d) w 19.00 goźin zwucuju w RSWŠ w Chośebuzu dirigenty a nawjedowarje chorow.

Na wšyknych toś tych zmakanjach wobźěle se wumělce SLA z Budyšyna, a pšosymy naše župy a kupki, aż toś te zmakanja dokradnje pśigotuju. Pśepšosujomy teke cłonkow našeje organizacije, našych funkcionarow, cłonkow kulturnych kupkow a dalšnych zajimcow, aby toś te zmakanja woglědali a se aktiwnje zasajźili za wopśewanje a rozwiśe serbskeje kultury w Dolnej Łužycy.

Gerd Kral

CVC CVA 41
14. 10. 1961

Po puću z ansamblom

Wo dalšej premjerje Statneho ansambla serbske e ludowe e kultury

Kulturna dźěławosć je najskutkowniši naš srědk za socialistiske kubłanje ludnosće. Z tuteje přičiny je so poslednje posedźenje Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny wosebje z tym zwisowacymi prašenjemi zaběrało, zo by tak dało zazběh do noweho rozmacha za kulturnu dźěławosć organizacije.

Dwójce hižo přewjedźeny „Wječork radosće", kotryž je nastał na iniciatiwu sekretariata Zwjazkoweho předsydstwa, je na tutym puću jedna kročel. Kamjenska župa přihotuje „Nazymski koncert", kiž tež do tutoho wobłuka słuša. Statny ansambl serbskeje ludoweje kultury je ze samsneje přičiny w prawym času so počał na swoju misiju w našich dwurěčnych a serbskich wsach hotować.

Pisachmy hižo wo delnjoserbskim programje statneho ansambla, wo kotrymž na našej dźewjatej stronje wozjewjamy wšelake wobrazy. Tón runje tak spjelnja nadawk kaž program, z kotrymž tuchwilu druha skupina ansambla pod nawodnistwom Jana Bulanka po Hornjej Łužicy puću je.

Wobaj ansamblowskej programaj, kaž tež zarjadowanje „serbskeje lochkeje muzy" pak nimaju jenož nadawk, zo dźěławej ludnosći hodźiny powučenja, wokřewjenja a zabawy wuhotuja; zdobom ma so budźić zajim za kulturnu dźěławosć, přihotować rola, zo bychu kulturne skupiny a wjesne kluby dóstali tworiće lski pohon za ludowowumělsku samotworiwosć.

Direktor ansambla, br. H. Cyž praji, zo činja z jewišća politiku. To snano toho abo tamneho wot wobhladanja programa wotdźeržuje. Ale što nětko tuta politika přihladowacym ludźom powěda? Njeby-li był měr, to njebychu móhli spěwać, hajić serbsku kulturu a zeznawać kulturne kubła druhich ludow. To je fakt, to je politika. A kajku politiku ansambl čini? Wězo nic tajku, kotraž podpěra barbarow kultury, kaž hanjerjow Židow, přesćěharjow Serbow, brónjerjow a druhich do tuteje kategarije zaličenych. Nowy program swědči jara derje wo sprawnej, humanistiskej politice, kotruž naše knježerstwo a strona dźěłaćerskeje klasy činitej. Tohodla so ansamblowcy w programje też dźakuja knježerstwu, stronje, dźěłaćerjam a prodrustwownikam.

Program w tak mjenowanej małej formje je wospjet dalši postup porno dotalnym. Zwonkownje jewi so to w dwěmaj wěcomaj: Nimale wšitke spěwy a reje njeje ansambl spěwał a rejwał, ani rozhłós wusyłał; forma programa je nic jenož w Serbach nowa. Je to na jara žiwe wašnje z pomocu projektowanych wobrazow wuhotowany program, kiž nimale wšě techniske móžnosće wjesnych jewišćow a žurlow zwužiwa.

Hólcy a holcy z ansambla su přebywali wjele we wukraju. Njejsu pak tam jenož zanošowali serbske spěwy, ale też za tym pohladali, što maja druhe ludy do kulturnych bohatstwow. Mnoho sej sobu přiwjezechu. To wšitko su zestajeli do swojeho programa. Kak so to na jewišću jewi? Započnu z připowědźenjom, kotrež přihladowarjej rozkładźe, kajki je program a što z nim chcedźa. Na to zaklinči žortny jendźelski spěwčk; prěnja stacija w programje je Jendźelska. Na hornim wobrazu za hólcami je widźeć běła płachta, na kotruž při spěwanju projektuja wobrazy wo Waliziskej, kak su tam zastupnikow z našeje republiki witali, a wo tamnišej krajinje. Po tutej pěsničce wustupi solist a zanjese z barítonowym hłosom spěw wo wojaku, w kotrymž so praša, čehodla dobywa zemju, kraje, rolu a ludy. Z woprawjenjom tutón spěw zaklinči, dokelž w samsnym času, hdyž přebywaše serbska kulturna skupina w Jendźelskej, jědźechu wojacy Bonnskeje armeje też do Jendźelskeje, do Waliziskeje. A zaso spěw z Jendźelskeje. Přichodna stacija je Budyšin, hdźež mjez druhim postrowja w chórje našu rjanu kaž družku Łužicu. Wuhladamy rjane diapozitiwy wo Budyšinje.

Štož su sej z Pólskeje ludoweje republiki přinjesli, w Madźarskej, mjez tamnišimi Juhosłowjanami doživili, ducy domoj w Słowakskej widźeli a zasłyšeli — wšo to je w programje. Też spěwaja wo němskim kraju, a zanjesu serbske ludowe spěwy.

Njeje to rewija, tunja kaž druhdy pola krajneje a hóstneje direkcije. Widźimy a słyšimy chór, rejwansku skupinu, hubnych harmonikarjow, mału instrumentalnu skupinu. Wonkowna nowa forma ma swoju wěstu přićahliwosć, so přihladowarstwu jara lubi. Tuta pak njeznuzuje wumělskosć do někajkich wuskich wobłukow. Je to jara zbožowna harmonija. Mały chór spěwa jara wustojnje ludowe spěwy, prócuju so pola wukrajnych wosebje wobchować w dalokej měrje originalny raz. Tu je wumělski nawoda a dirigent Jan Bulank jara wuspěšnje dźěłał. Kaž hižo prajachmy, spěwy su nimale wšě dotal hišće njeznate, też serbske! Wobswětla to wone chutne přihotowanske dźěło, zo njebu ničo spraskane, zo su člonojo ansambla w poslednich tydźenjach do swojeje premjery jara pilni byli.

Ansamblska skupina z hornjoserbskim programom nětko po wjeskach a městačkach puću je. Ruba sej prěni króć puć na małe jewišća a žurle a ma samo planowane, wustupić w šulskich rjadownjach, hdyž njeje we wsy žurle. Tole je też hódne naspomnić, dokelž wuzběhnje so z tym też jara jasnje zaměr, kotryž ansambl ma. Njeboja so wěstych ćežow, kotrež bychu jich móhli překwapić.

Kak přihladowar tole wšo prócowanje widźi, je so na zarjadowanju w Chróšćicach prajiło. Stanje tam prodrustwownik a rjeknje, zo je dźěło wumělcow tam na jewišću za njeho runje tak wjele hódne, kaž dźěło na polu w ratarstwje. Njeje to fraza, ale jara derje přemyslene wuprajenje ratarja, kotryž też słomu njemłóći. To je chwalba w jara wysokej potency, připóznaće, kajkež pyta runjeća. A njepočahuje so to jenož na nowy program Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury, ale na wšo wumělske dźěło. Też to pak je zaso wuspěch ručneho a duchowneho dźěła wumělcow ansambla.

M. Völkl.

Nd 271

18. 11. 1961

Wjac hač tři piwa hódne

Wo delnjoserbskim programje Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury

„Skónčnje je ansambl z prawym programom přijěł!", měnješe delnjoserbski funkcionar. Skónčnje? Njeby prawje a sprawnje było rjec: „Hižo!" Zwjeršnje widźane ma prěni mjenowany prawje, ale wšu prawdu wupraja naše twjerdźenje: Po połdra lěće je Statny ansambl serbskeje ludoweje kultury nazwučował rjany wulki program, wuhotował Ptače kwasy a nětko w tak mjenowanej małej formje (po 60 ludźoch) sej wudźěłał wosebity program za delnich Serbow a dalši, z kotrymž njedźelu, dnja 12. nowembra we Wukrańcicach započnje wustupować. To je šwarny pensum, kotryž wumělsce a technisce nawodźa a sobudźěłaćerjo institucije dokonjachu. Nětčiše nawodnistwo njeje jenož lubiło, so wo Delnju Łužicu starać, ale je místersce za tola poměrny krótki čas zmištrowało to, štož dotalne po 8 létach njezamó.

Cyły delnjoserbski program je znowa wobkručił prawosć nastupjeneho puća ansambla. Młodźi, zmužići wumělcy su so swojeho wumělskeho gratu přimnyli a do dźěła dali. Wumělski nawoda Jan Bulank, direktor H. Cyž, chórowy nawoda H. Nagel, rejowar a choreograf J. Domaška, hudźbny pedagoga H. Fryča a wšitcy druzy su wutrajnje a wuspěšnje za nowymi pućemi pytali a je namakali. Wumělske nawodnistwo je powołało młodych za zamołwite nadawki.

Tak měješe Horst Nagel program za Delnju Łužicu zestajić, nazwučować a nawjedować. Tutón swój wulki prěni nadawk w ansamblu je wón swědomiće a jara derje spjelnił, čemuž jemu a kolektiwej gratulujemy.

Tak kaž bu młody H. Nagel zamołwity, tak też wón młodych k sebi sćahny. Sam drje poda jedne z najlěpšich poskićenjow ze swojej „Delnjoserbskej rejwanskej switu". Při nim steješe Jan Domaška, kiž je so wot dobreho rejowarja na choreografa wuwił a „Chodojću reju" schoreografował. Tole je też dopokaz za prawosć wšeho dźěła, zo dźensa młodym ludźom w ansamblu wjele móžnosćow wuwića skića a jich podpěraju. Młodym dyrbi pak so też pomhać. Hrozy bjez dwěla strach pola J. Domaški, zo bjez kruteho zakłada sej móže zajěć do woclobetonowych kolijow, kotrež su proste a krute a kiž nimaja wuhibki. Słyšachmy spěwy a hudźbu Fryče, dotal njeznateho J. Wernera, spěwachu słowa J. Kocha, H. Budarja a druhich.

Ale też mjez spěwarjemi je H. Nagel namakał kmanych solistow, štož bě překwapjace. Nimo znateho G. Woskeho, kiž bjez dwěla rjenje spěwa, ale kotryž njeměł při spěwanju zabyć też za jeho hłós trěbny mikrofon. Nimo wuwučeneje a wukubłaneje solistki W. Bjeńšoweje-Brankačkéc a H. Niemza słyšachmy prěni króć solistiske hłosy Hercoga, Ackermanna, Goldberga a jara so lubjaceje Hubertoweje.

Rjad rjanych a wumělsce dobrych ludowych spěwow su sej wupytali. Natwarjace a złožowace so na motiwy delnjoserbskeho ludoweho wumělstwa, kaž Fryčowa pěseń „Och, spěwaj ty holca" abo H. Naglowa swita delnjoserbskich spěwow „Mój luby jo so rozgněwał", „Do Popojc ja njepojědu", „Ha, ja tam wječor domoj dźěch", abo Krawcowy chór a capella „Běž, pohladaj" buchu zamóžiće interpretowane. To samsne wuswědčenje mělo so wupisać dobrej zwoprawdźenej ideji: Někotre delnjoserbske spěwy je Horst Budar z Choćebuza do němčiny přełožił a ansambl je je tak zaspěwał. Jenička, nic jenož mało nimokulena je melodija wot J. Wernera. Je to hubjeny wukónc, zymny, na emociju scyła njeskutkowacy.

H. Nagel, kiž dotal hłownje z chórom dźěłaše, dirigowaše też orchester, kotryž poskići pruskim pochodam ze swojimi přemyslnje wupytanymi stučkami prawy a trěbny paroli.

Po prěnim dypku programa praji pódla mje sedźacy młodostny němsce: Za zastupny pjenjez bych sej radšo tři piwa kupił.

Zo program njezahori jenož Liškowćanow, to je dźens hižo jasne. Druhdźe so snano hišće bóle do njeho zalubuja. Wšitko běžeše kaž na štyčku. Započa so z połku B. Njekele a Jurja Kocha: „Dźens je swjedźeń, dźeńs je swjedźeń, jutře hišće cyły dźeń". Wšitko spěwachu a rěčachu w delnjoserbšćinje.

Nowosć bě dźiwadłowniskeho razu wustup „Maja a Liza". Njebě a njeměješe to być skeč. Je to prozaiska scena, rjana, we wuběrnej ludowej rěči spisana, a w hišće rjeńšej wuběrnej ludowej rěči přednjesena. W. Bjero bě scenu spisał, dźiwadźelniča M. Ulbrichec ju nazwučowała a Nataša Ch. Šołćic a Lora Groicherec ju pěknje předstajištej. Woprawdźe, mały wjeršk, w hewak hižo tak po wyšinje pućowaceho programa. Wony horjeka mjenowany susod njepřełožowaše rěčane słowo jenož swojim přećelam, ale samo přikleskowaše (na žurli, hdźež tehdy wječor a hewak němsce rěča, so nadobo hižo wšitcy smějachu; serbsce rozumjachu.)

Cyłkowny program je potajkim poradźeny, zmištrowany pospyt. Do toho słuša też wot J. Hempla namjetowany jewišćowy zawěšk, kiž přichadźacemu wopytowarjej hnydom praji, zo jewišćo dźens njeje za hru „Unter dem Lindenbaum" ale za něšto ważniše, ludowumělske wuhotowane. Pytnyć pak bě, zo falowaše ruka režisera. Druhdy wšak spytachu jednotliwcy wobraz někak wožiwić, ale wosta to spontaniska należnosć. Škoda! A škoda też, zo G. Woski jenož na spočatku a na kóncu wustupi. Tajki njedypkowy program njesmě wšak so přez připowědźenja, wujasnjenja roztorhać, ale někajki wupuć za lěpše zrozumjenje programa měł so namakać. Njepředleži tola ani čišćany program. Tole njejsu někajke słabosće, za kotrymiž je nowinar hodźiny pytał, zo by měł znajmjeńša też por słowow negatiwnje nabiteje kritiki.

Na kóncu rozprawy wo programje nochcemy zabyć na woneho wěrneho mojeho susoda. Wón tam hišće sedźeše při poslednim spěwje, zeskoči potom z blida, přikleskowaše a praji tajke něšto kaž, zo je so jemu lubiło. Program bě potajkim za njeho tola wjace hódny, hač tři karančki Choćebuskeho piwa.

Na adresu župy: Chceće-li měć wuspěch z programom ansambla, to program lěpje propagujće, nic pak w Choćebuzu, ale tam, hdźež Budyšenjo wustupja. Chceće-li něšto do programa abo po nim rjec, tak sej prjedy toho přemyslće, štož budźeće prajić, hewak něšto prajiće, štož scyła nima ničo prajić, kaž je so to stało. A rěčće k ludźom, nic k wjercham a sćěnam!

M. V.

Nd 9.11.1961

Mjazsobnu dowěru dażaržaś!

Njok nic groniś pśeśiwo ansambloju, ten jo swoju wěc derje gotował, ale wšykno pśigotowanje wokoło premjery zboka Chośebuskeje župy njejo rowno było nejlěpše. Južo žurla w Liškowje njejo była pśigodna za taki program, zewšym nic za premjeru. Pod špatnymi rumnostnymi poměrami jo, se wě, śerpjeła jasnosć a cystosć głosow. A rejowarska kupka jo měła mało městna za rejowanje. Doceła dejało se w pśichoźe pśi wupytanju žurlow za pśedstajenje takich programow lěpjej pśemyslowaś. Njewěrim, až su wjaski, źož jo se program wšuźi pśedstajał, byli glucnje wupytane.

Wuwitanje pśez bratša G. Hantška, cłonka wobwodnego sekretariata Domowiny, běšo w porědku. Ale źěkowanje pśez komisariskego sekretara Chośebuskeje župy na końcu programa njejo było rowno wutšobne. Wěcej źěka a pśipoznaśa jo sebje naš Statny ansambl za serbsku ludowu kulturu, pśedewšym zagronity cełego dolnoserbskego programa Horst Nagel zasłužył. Lěcrownož jo to jich powołanje, su cłonki ansambla gromaźe z Horstom Naglom wjele procy nałožowali za nastudowanje togo programa za Dolnu Łužycu.

Wěm se hyšći derje spomnjeś na zgromadne rozgrono wo kulturnych pšašanjach ze zastupnikami ansambla a serbskimi funkcionarami a pśistajonymi w Chośebuzu lětosa w nalěśu, źož jo direktor ansambla, bratš Handrij Cyž, někak tak groni: ‚Derje, my wam pśinjasomy dolnoserbski program w małej formje, ale jadno wuměnjenje my stajimy, až se wence na wjaskach ludnosć derje na to pśigotujo, aby my měli dosć pśiglědowarjow. Našym źowćam a golcam njegotujo wjasele, wustupowaś pśed źaseś luźikami!' Tegdy su funkcionary Domowiny ze župnego a wobwodnego sekretariata na to wotegronili, až to njejo žeden problem, publikum mogu garantowaś, gaž se program pśinjaso w dolnoserbskej rěcy. Toś ta mjazsobna dowěra pak se njejo zboka Domowiny źaržała. To jo se na pśedstajenjach dolnoserbskego programa w slědnych dnjach w Chośebuskej župje pokazało.

M. Pawlowa

11. 11. 1961 Nr 45

Statny ansambla za serbsku ludowu kulturu z Budyšyna jo nam pśigotował napšawdu rědny program, z kotarymž won tuchylu pla nas w Dolnej Łužycy wustupujo. Wěcej wo tym cytašo w našej rozpšawje na tśeśej stronje

(Foto: Fuchs)

cVC

11. 1. 1962

... a hišće wuspěšniše do nowego lěta

(nd). Sekretariat Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny bě dnja 27. decembra wšěch člonow Zwjazkoweho, wobwodneju a župnych předsydstwow Domowiny a wšitkich sobudźěłaćerjow serbskich institucijow ze swojimi přiwuznymi do Budyšina do „Kehelernje“ na zarjadowanje přeprosył, zo bychu, kaž předsyda Domowiny br. Kurt Krjeńc w swojej powitanskej narěči wuzběhny, lěto wuspěšneho dźěła zakónčili z někotrymi wjesołymi zhromadnymi hodźinkami. Rejwarjo, spěwarjo a solisća Statneho ansambla poskićichu pisany kulturny program, w kotrehož wobluku powědaše 1. sekretar Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny, br. Bjarnat Nowak, wo jednym z wjerškow w našim kulturnym prócowanju, wo zapućowanju serbskich ludowych wumělcow do Jendźelskeje a wo wulkim wuspěchu na mjezynarodnym wubědźowanju na Musical Eistedfodd (hlej wobrazaj).

Z mnohich rozmołwow na zarjadowanju wuklinča, zo rozwija naši serbscy dźěłaćerjo a prodrustwownicy, naša serbska młodźina a naši přisłušnicy inteligency w lěće 1962 znowa aktiwnje wšě swoje tworiće-lske mocy za skrućenje našeje Němskeje demokratiskeje republiki.

(Foće: K. Hajna)

Nd
21 16
Nr 1
1. 1. 62

NO 45 11.11.61

Dolnoserbski program ansambla „wjelikna wěc“

Dłujko njejo se mě jaden kulturny program tak derje spodobał, ako w toś tych dnjach kšasny program Statnego ansambla za serbsku ludowu kulturu w małej formje za Dolnoserbow. Za kuždego, kenž jo ten dolnoserbski program wiźeł, jo to było wodychanje a rozwjaselenje, z cogož jo pocerał nowe mocy a jo se wotnowotki mogał pśeznaniś wo bogatości a rědności serbskeje kultury. Jo to wjelgin żywy program, kenž jo wobšyrnje na ludowe spěwy a ludowu muziku natwarjony. Program jo wjelgin wotměnjecy — spěwanje, rejowanje a muzikowanje — a do togo zapleśone sola ako teke rozgrono znateju dolnoserbskeju postawowu „Maje a Lize“, daju zwisujucemu programoju wosebnu wagu. A napnětosć a zagoritosć pśiglědarjow se njemoli pśez pśipowěźenje jadnotliwych spěwow. Celkowny program jo taki pšawy ludowy swěžeń, w kotaremž se pokazujo radosć nad žełom, radosć nad našym rědnym žywjenim.

Z programa sapa taki optimizm a wjasele, aż se to wustatkujo na pśisłucharjow tak, ako by woni toś ten swěžeń sami swěśili. A to jo jaden wjelgin ważny moment, kenž jo w zachadnosći na našych kulturnych zarědowanjach cesto brachował, mjenujcy wuska zwězanosć wumělcow na jawišću z publikumom w žurli.

Mějach gožbu, sebje wobglědaś premjeru toś togo Dolnoserbskego programa w Liškowje.

Spěwajucy: „Žěns jo swěžeń, witše hyšći cały žeń“, pśiśěgnu spěwarje a rejowarje do žurle. A jużo se program zachopi. Słyšymy sled rědnych ludowych spěwow: mjaz drugim „Jaskolicka, šwigolicka“ a „Sołta kśěł mě žowku daś“. Wustupijo rejowarska kupka. Pyšne narodne drastwy wudospołniju toś ten swěžeńśki program a porědnjejšyju celkowny wobraz. W němskej rěcy zaznějo spěw: „Der Bettler aus Ungarn“. Slěduju někotare wjasołe ludowe spěwy, žož wustupiju solisty z pśewodom orchestra. Słyšymy spěw: „Do Popojc ja njepojědu“. Napnęte a z wjaselim glědaju luźe w žurli na „Chožyšćowu reju“, w kotarejž se golce dražnje ze žowćami. Kuždy młožeńc se swoju lubku wupyta, jaden pak dej se spokojiś a troštowaś z chožyšćom. Ze zagoritosću słuchaju pśiglědowarje programa na wjasoły ludowy spěw: „Ja mam lubku z Bageńca . . .“, kenž jo w luźe šyroko znaty.

Se wě, aż w tom programje njebrachujotej dolnołužyskej postawje „Maja“ a „Liza“, kenž cesto njeźelu w dolnoserbskem wusćěłanju rozgłosa słyšymy. Wjeliknje cłonka ansambla L. Šołśic a L. Groicherojc, wobej pochadatej z Dolneje Łužyce — toś tej postawje pśedstajatej. Wobej derje dolnoserbski powědatej. To se publikum wjaseli a take wjelgin pśipoznajo. Zasej słyšymy chor z „Njeswěru“. „Stup dalej“ rejujo rejowarska kupka. Potom zagrajo orchester někotare kšasne ludowe štucki: „Nad morjom stojtej dwa groda“, „Měj ty dobru noc“ a druge. W žurli jo wšykno cełoško, ako znějo melodija toś tych rědnych arijow. Wjasele a zagoritosć pśinjaso do publikuma teke žowćowa tšojka ze staryma slepjańskima spěwoma: „Schylila se jarobinka“ a „Posćel maśi“. Pśizamknjo se solo na kozłu. A reja z Miłoraza zakońcy toś te chłošćonki ze Slepjańskich końcynow. Chto njesłyšy rady jadnu wjasołu polku, kotaruž jo orchester pod dirigowanim Horsta Nagla wjelgin derje zagrał.

Z tym jo se pśibliżył końc togo rědnego dolnoserbskego programa. „Spěw lichotnych burow“ wot Jura Kocha jo rědne a dostojne zakońcenje, w kotaremž se mjazy drugim groni:

Lětstotki smy gnojili rolu
ze swojim znojom a kšwju.
Smy drěli se na kněskem polu
za kšut a gramotu wšu.
Nënt nalětny wětšyk jo wotwlakł
slědny ten njewědy kur.
Jo slědne se zwězby nënt zeblakł
lichotny, drustwowy bur.

Prědny dolnoserbski program ansambla jo se wšyknym woglědarjam na premjerje w Liškowje wjelgin derje spodobał. Snaź njejsu někotare spěwy, zaspěwane wot celego chora, ten pšawy wotgłos a pśiklask namakali, což drje jo na tom lažało, aż luźe njejsu te teksty pšawje rozměli a melodije běchu docela njeznate. Ale myslim, aż to njejo někak wosebnje moliło abo škóźeło w celkownem programje. Cały program jo wusćěłał wjeliku żywjeńsku radosć, kotaruž my pśi zarědowanju a twarjenju nowego socialistiskego żywjenja trjebamy.

Žěkujomy se na tom městnje wjednistwu ansambla, kenž jo wosebny program w małej formje za Dolnu Łužycu zmožniło. Nejwětšy žěk pak słuša dirigentoju a komponistoju Horst Nageloju, kenž jo toś ten rědny program zestajał a nazwucował, ako teke wšyknym sobustatkujucym žowćam a golcam wot našogo ansambla. Woni su se napšawdu procowali, daś swojo nejlěpše, lěc w spěwanju, rejowanju, grašu abo wugronjenju.

K našym wobrazam

Wobraz gorjejce: Młody rejowarski porik z wjasoleje „Chožyšćoweje reje". Toś tu reju jo choreografował Jan Domaška, kenž jo se wot šykownego rejowarja w ansamblu wuwił na choreografa.

Wobraz we srježi: Juskotajucy reju-ju žowća wokoło golca, kenž ma chožyšćo w ruce. Jo to scena z „Chožyšćoweje reje", kenž jo se pśiglědowarjam wjelgin spodobała.

Wobraz spozy: How wiźimy chor a rejowarsku kupku, kenž su rowno do žurle pśisěgnuli ze spěwanim „Žěns jo swěžeń, žěns jo swěžeń, witśe hyšći cały žeń ..." a se pŕězy zestupali. Tekst rědnego spěwanja jo napisał Juro Koch, kenž jo Beno Njekela skomponował do wjasoleje polki.

Wobraz dołojce napšawo: Wustup „Maje a Lize" w toś tom programje jo pla publikuma wjeliki wotgłos namakał. A L. Šołšic a L. Groicherojc stej to wjelgin kšasnje pśedstajałej. Wušej togo stej toś tej dolnoserbskej postawje wjele lužam znatej z wusćěłanja dolnoserbskego rozgłosa.

Wobraz dołojce nalěwo: Wjelgin wotměnjecy jo był dolnoserbski program ansambla małeje formy. Pśecej zasej jo woglědarstwo zwjaseliła rejowarska kupka ze wšakorakimi rejami.

Nc Nr 45 ; 11.11.1961

Nd 271 18 11 61

Žěnsjo swĕžeń
žěnsjo swĕžeń

Fota: red./Rab.; rys.: Schnellenberg

To su se wšykne smjejkotali

Program SLA jo namakał dobry wotgłos

(NC). W psedslědnem cysle našogo Casnika smy rozpšawjali wo premjerje Statnego ansambla za serbsku ludowu kulturu w Liškowje. Toś ten ansambl jo mjaz tym swoju turneju po Dolnej Łužycy wuspěšnje skończył. Wšuźi su namakali naše serbske ludowe wumělce žywy wotgłos a wutšobne psipoznaše za swoje rědne a spodobne podawanja. Pšawje jo se jadnoło w takich wsach, žož su zwězali na spomnjeńske swětocnosći psi goźbje 44. dnja wrośenja Wjelikeje socialistiskeje oktoberskeje rewolucije, ako wo tom wulicutej slěducej powěśći našeju dopisowarjowu:

Brjazyn. Srjodu, dnja 8. nowembra jo Statny ansambl za serbsku ludowu kulturu z Budyšyna how prědny raz wustupił. Do togo jo měł bratš G. Hantška, kenž jo wšyknych wuwitał, krotke nagrono, w kotarymž jo spomnjeł na wuznam Wjelikeje socialistiskeje oktoberskeje rewolucije. Program ansambla jo se zachopił z luštnym spěwanim: „Žěns jo swěžeń ...“ Na to su slědowali serbske a němske spěwy a orchestralne podawanja. A kak su se starše žeńske smjejkotali, gaž stej Maja a Liza powědałej wo tom, kak jo było za cas jeju młodosći.

Jo, nam jo se ten ceły program wjelgin spodobał a nejlubjej by my sobu spěwali. Mamy teke wšyknu psicynu k spěwanju a juskanju!

R. Mroskojc,
wuknica RSWŠ Chośebuz

*

Jasyń. Njeźelu, dnja 12. nowembra běchu se zmakali wobydlarje našeje gmejny ku spomnjeńskej swětocnosći psi goźbje 44. dnja wrośenja Wjelikeje oktoberskeje rewolucije. Šołtowka, towariška Geislerowa, jo we swojom nagronje pogodnosćiła wuznam teje rewolucije. Dalej jo wona groniła, aż ma XXII. Stronski zjězd Komunistiskeje strony ZSSR teke za našu Němsku demokratisku republiku wjeliku ważnosć. Wjelicny program wo natwari komunizma podawa nam wjele pokiwow za našo źěło a kak dejmy se staraś wo derjeměše našogo wobydlarstwa.

Wjerašk togo zmakanja běšo wustup Statnego ansambla za serbsku ludowu kulturu z Budyšyna. Jasynarje su se serbskim wumělcam z mocnym psiklaskowanim za jich podawanja źěkowali. Šołtowka jo serbskim wumělcam psepodała korb struskow a jo jim życyła nowe wuspěchy. Towariš Burkert, wjednik Jasyńskeje cyglownje, jo se teke w mjenju źěłabnych togo zawoda za rědne podawanja wuźěkował.

K. Jung, lud. dopisowaŕ

NO 47
25.11.61

cNc 47, 25.11.1961

MAJA A LIZA njejstej drje runje w Hornjej Łužicy po wsach chodźiłoj a stej tam znatej kaž šěrej psaj, ale, štóž po njedźelnišim hornjoserbskim programje sej wotposka hišće w rozhłosu komentar z Berlina a potom na delnjoserbske wusyłanje posłucha, tomu njebudźetej w Hornjej Łužicy Maja a Liza njeznatej. Matej sej stajnje wjele powědać w rozhłosu, ale też w delnjoserbskim programje Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury (horjeka nalěwo). Haj wšak, ćežke to běchu časy, hdyž běštej młodej, ani njejstej byłoj jenak hódnej človjekaj, tak sej to znajmjeńša ći kublerjo myslachu. Dźens wězo njeje na tym ničo wosebite, hdźež dorosćenej dźěsći Maje a Lizy so hromadźe na kwas hotujetej. Tak je to dźensa, a přihladowarjo (horni srjedźny wobraz), kotruž tutu wěrnosć z jewišća słyša, mysla na sebje a přikleskuja w rólomaj Maje a Lizy Nataši Ch. Šołćic a L. Groicherowej, ale wšće też tutomu časej, kiž da wšěm jenake prawa a spowali dźěłace płoty a mězniki.

Naš čas so stara wo Hornju a Delnju Łužicu jenak. Do wonych něhdyšich zanjesenych wjeskow přijědu ansamblowcy, a G. Wosky (horjeka naprawo), solist mjez tutymi spěwacymi, rejowacymi, hudźacymi a předstajacymi wumělcami z Budyšina, wita wšěch na program, zaspěwa, zo wša žurla klinči.

W Pruskej rady słyša tajke porjadne pruske pochody. Zo pak hodźi so też hinak zawjeseleć a zabawjeć, wo tym swědči wustup Korle, kiž ze swojej měchawu zahra tak rjenje, zo by sej myslić móhł, zo to hižo rjeńšo njeje možno. Wosebje so nad tutym dypkom wjeselachu w Slepjanskich kónčinach, dokelž wón a spěwarce spěwaja a hudźa wšelake poskićenja tak, kaž je starši ludźo w tutej wokolinje znaja.

Wustupowali su hólcy a holcy z ansambla potajkim za Choćebuzom, w Slepjanskich kónčinach ale też blisko Wětošowa. Do toho pak su tam też přebywali a hladali za tym, hdźe jewi so hišće wona čista, njeskažena ludowa kultura. Tak namakaštaj Jan Domaška a Horst Nagel wonu zajimawu, temperamentnu reju z chošćom. To je był zapal, z toho sapaše zahoritosć. Bohužel njemóžemy wam w nowinje zaspěwać wone rjane stučki na znatu melodiju wo podawkach ze wšelakich wsow a wjeskow. To su poskali stari a młodźi, što so to takle wšitko njećini.

W. Brankačkec-Bjeńšowa je přišła mjenje bóle tola runy puć ze šule a jako wukubłana solistka jězdźi nětko z ansamblom k tym ludźom, za kotrychž je tak dołho wuknyła (deleka nalěwo).

Ansambl je ze swojim delnjoserbskim programom nastupił prawy puć, a lědma štó na tym dwěluje, zo so po swojich 11 wustupach w Delnjej Łužicy hižo njepokaza. Škoda wšak je, zo tu w Hornjej Łužicy tutón program njemóžemy wuhladać. Młodźi wumělcy maja mjenujcy tójšto za dźěło, wšako so też klětu njesmě Ptači kwas eksportować do Delnjeje Łužicy, ale chcedźa tam swjećić tajki prawy swój „Zapust".

H. Nagel

Dołho wón hišće njeje z wumělskim sobudźěłaćerjom Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury. Za wulki program, kotryž na V. Zwjazkowym kongresu Domowiny pokazachu, je wón hłownje z chórom dźěłał. Nětko je wón z hłownym wumělskim zamołwitym za delnjoserbski program ansambla, z kotrymž wuspěšnje na 11 wsach w Delnjej a srjedźnej Łužicy wustupuja.

Horst Nagel pochadźa ze Złyčina. Po wobstaću pruwowanja zralosće na Serbskej wyšej šuli w Budyšinje, skutkowaše najprjedy na Choćebuskej Serbskej šuli, hdźež so wo tamnišu kulturnu brigadu staraše. Je też z H. Nagelowej zasłužbu, zo dósta tuta kulturna skupina 1956 statne myto „Jakuba Barta-Cišinskeho". W samsnym času, hdyž hišće z brigadu zwučowaše, studowaše H. Nagel hižo w Berlinje na Němskej wysokej šuli za hudźbu dirigentstwo.

Po studiju dźěłaše w hudźbnej redakciji Choćebuskeho ścelaka RADIO DDR a bu wottam do Budyšina do Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury powołany.

271 18. 11. 1961

Kleine Form – große Wirkung

Nach der Premiere des Großprogrammes im April und der Premiere der kleinen Form für die Niederlausitz am 2. November, konnte das Staatliche Ensemble für sorbische Volkskultur Bautzen am Sonntag, dem 12. November, in Weigersdorf, Kreis Niesky, seine dritte Erstaufführung in diesem Jahr durchführen.

Das gezeigte Programm stand unter der Leitung des künstlerischen Leiters des Ensembles, Čisinski-Preisträger Jan Bulang und bot den Zuschauern einen Querschnitt aus dem Volkskunstschaffen einiger europäischer Länder, in denen das Ensemble bisher Tourneen durchführte.

Neben dem englischen Scherzlied „Sing a song of sixpence" wurden von den Gesangssolisten und dem kleinen Chor u. a. polnische, tschechische, slowakische, südslawische, sorbische und deutsche Volkslieder gesungen. Aus den Darbietungen der Tanzgruppe ragten besonders ein polnischer „Krakowiak" und ein in Jugoslawien beliebter Rundtanz (Kolo) hervor. Letzterer erhielt durch die Mitwirkung des Chores noch seine besondere Note. Die Einstudierung der Tänze lag in den Händen von Eberhard Fuhrmann.

Außer dem kleinen Chor, den Gesangssolisten und der Tanzgruppe, waren eine Rhythmusgruppe, ein Mundharmonika-Trio und die beiden Pianisten Kurt Adler und Martin Wurche am guten Gelingen des Programmes beteiligt. Die verbindenden Worte sprach Jan-Dieter Hajnk, der, erstmalig vor solch eine Aufgabe gestellt, diese vorbildlich meisterte, indem er Anekdoten und Berichte über Begebenheiten während der Auslandstourneen des Ensembles geschickt in die Ansage einflocht.

Ein besonders Lob muß man auch den technischen Mitarbeitern aussprechen, die einen wesentlichen Anteil an dem guten Ablauf der Veranstaltung hatten. Die gezeigten farbigen Lichtbilder stellten eine gute Verbindung zwischen den einzelnen Nummern des Programmes her. Die Besucher lernten dadurch Menschen, Landschaften und besondere Bauten aus den jeweiligen Ländern kennen. Durch die Beleuchtungseffekte wurden die Darbietungen der Künstler noch besonders hervorgehoben.

Alles in allem kann man sagen, daß dieser neue Weg, ein Programm aus Reisebildern verschiedener Länder zusammenzustellen, Jan Bulang gelungen ist und man kann ihm und allen Mitwirkenden dazu recht herzlich gratulieren.

Die Zuschauer des bis auf den letzten Platz gefüllten Saales der Konsumgaststätte in Weigersdorf spendeten den Künstlern herzlichen Beifall.

Da in dieser Gruppe nur etwa 40 Mitglieder des Ensembles mitwirken, ist es möglich, daß dieses Programm vorwiegend in den kleineren Orten der Oberlausitz eingesetzt werden kann. Dadurch erhalten auch unsere Genossenschaftsbauern und Arbeiter auf dem Lande Gelegenheit, sich an der Volkskunst unserer deutschen und sorbischen Menschen in der Lausitz, aber auch an dem Volkskunstschaffen anderer Länder zu erfreuen.

S. P.

SZ 276
20. 11. 1961

Schulkonzerte – Matineen

Das Orchester des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur wird neben seinen laufenden Verpflichtungen in den verschiedenen Ensembleprogrammen künftig in erhöhtem Maße mit selbständigen eigenen Darbietungen hervortreten.

Der neue Orchesterleiter, Musikdirektor Langer – bisher musikalischer Oberleiter des Staatlichen Sinfonieorchesters Suhl und künstlerischer Leiter des Orchesters im VEB Farbenfabrik Wolfen – hat sich vorgenommen, einerseits die Reihe der instruktiven Schulkonzerte (mit erklärenden Einführungen), die bereits im vorigen Jahre erfolgreich durchgeführt wurden, fortzusetzen. Mehrere Termine dazu sind schon festgelegt worden.

Andererseits sind Sonntags-Matineen (Konzerte an Vormittagen) geplant mit dem Bestreben, sie zu einer ständigen, regelmäßigen Einrichtung im kulturellen Leben der Stadt Bautzen zu machen.

Die erste Matinee findet am Sonntag, dem 26. November 10 Uhr, im Schulsaal des sorbischen Instituts für Lehrerbildung auf der Friedrich-List-Straße statt, wird vom gesamten Streichorchester bestritten und bringt Meisterwerke der Barockmusik zu Gehör. Die charakteristische Form des barocken Musizierens ist mit je einem sogenannten Concerto grosso von A. Corelli und G. Fr. Händel vertreten, und zwar am Anfang und Schluß der Veranstaltung. Eine besondere Kostbarkeit ist das Violinkonzert E-Dur von J. S. Bach. Solist ist der neuverpflichtete Konzertmeister Hans Starke – bisher Leiter der Kurkapelle in Bad Sulza. – Die Vortragsfolge wird bereichert durch eine entzückende Baritonarie aus der Kantate „Der Schulmeister" von Georg Ph. Telemann (Solist: Paul Scholze).

Die Vorbereitungen zu dieser Matinee sind bereits abgeschlossen. Es bleibt nur zu wünschen und zu hoffen, daß die Bautzener Bevölkerung, der Einladung folgt. Helmut Fritsche

20. 11. 61

Staatliches Ensemble für sorbische Volkskultur, Bautzen

Am Sonntag, dem 26. Nov., 10.00 Uhr, Aula des Sorbischen Institutes für Lehrerbildung, Bautzen, Friedrich-List-Straße

Matineeveranstaltung

A. Corelli: Concerto grosso op. 6 Nr. 10, C-Dur;
J. S. Bach: Konzert für Violine und Streichorchester, E-Dur;
G. Ph. Telemann: Arie des Schulmeisters;
G. Fr. Händel: Concerto grosso Nr. 6, g-Moll

Ausführende: Konzertmeister Hans Starke, Violine; Paul Scholze, Bariton; Das Kammerorchester des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur.

Leitung: Musikdirektor Max Langer.

Vorverkauf im Staatlichen Ensemble, Telefon 20 76, und Sorbische Volksbuchhandlung, Telefon 32 22

SZ 279
23. 11. 1961

Nc 279
29.11.1961

Wječor hudźby w serbskej čišćerni

Budyšin. Zašłu wutoru přeprosy Domowinska skupina serbskeje čišćernje swojich członow a němskich sobudźěłaćerkow a sobudźěłaćerjow do swojeje klubownje na wječor serbskeje hudźby. Kaž načolnik čišćernje br. dr. Cyž w swojej powitanskej narěči wuzběhny, měješe zarjadowanje prěni pospyt w dalšim rjedźe kulturnych zarjadowanjow być, a směmy zwěsćić, zo bě wone woprawdźe z njewšědnym doživjenjom za kóždeho přitomneho.

Pedagogiski direktor Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury, k. Helmut F r y č a, přednošowaše wo žiwjenju a dźěle K. A. Kocora a Bjarnata Krawca, najwuznamnišeju komponistow serbskeho luda. Jako powołany hudźbnik rysowaše nam K. A. Kocorowe wuwiće na serbskeho komponista a jeho płódnu dźěławosć z Handrijom Zejlerjom.

Spóznajo žadanja swojeho časa dari K. A. Kocor serbskemu ludej bohaty pokład najkrasnišich melodijow a wjetšich wumělskich twórbow. Kn. B j e ń š o w a, solistka Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury, zaspěwa nam z jeje přijomnym hłosom wšelake partije z „Naléća", mjez kotrymiž so kaž parla „Njewjesćinski spěw" błyšćeše. A spěw „Braški" baritona br. Š o ł t y hrěješe nam wutroby.

Hdyž bě K. A. Kocor kulturne namrěwstwo Serbow ze swojimi twórbami wobohaćił, tak pokročowaše mišter serbskeje hudźby Bjarnat Krawc tute dźěło jako reprezentant wumělskeje tworiwosće, kotruž bě sej z wosebitym studijom hudźby přiswojił. Dołho je so Bjarnat Krawc na tuto wumělske powołanje přihotował a hakle w pokročowanych lětach móžeše so cyle kompozicijam za swój serbski lud wěnować. A też tu so jewješe a jewi rjanosć a bohatosć wumělskeje tworiwosće, kotraž we hłubokim přećelstwje z Jakubom Bartom-Čišinskim korjenješe.

A hdyž w doskónčnych słowach br. dr. Cyž rjekny, zo bě tutón wječor serbskeje hudźby woprawdźite doživjenje, tak so tutemu měnjenju dźakownje přizamknychmy. -r.

25.11.61

Serbske nowinki

Dalšna premjera SLA

(nd/NC). Gano jo se wotměła we Wukrańcicach (wokrejs Niska), dalšna premjera Statnego ansambla za serbsku ludowu kulturu. Wumělce su ludnosći z połteragoźinskim programom mogali napšawdu něco daś.

Program jo zestajony po dożywjenjach ansambla. Pśiglědowarje su słyšali a wiźeli spěwy a reje ze Sowjetskego zwězka, Maźarskeje ludoweje republiki, z ludoweje Polskeje a Jenźelskeje. Program jo nawjedował lawreat Myta Ćišinskego, bratš Jan B u l a n k.

Nc 25.11.1961

Wot Londona do Malešec

přiwjezu sobotu spěwarjo, rejwarjo a hudźbnicy kulturne kubła. Na Malešanskim jewišću zaklinča spěwy z Jendźelskeje, ČSSR, Sowjetskeho zwjazka, Madźarskeje, Pólskeje a našeje Łužicy. Wobhladajće sej też reje z mnohich krajow! Program je jara rjany a je so mnohim hižo lubił. (Foto: Heine)

Nc 279, 29.11.1961

Wšykno wobydlarstwo jo nejwutšobnjej pšepšosone!

„Žěns jo swěžeń"

Ako smy južo gano našym cesćonym cytarjam pšipowěźili, jo Statny ansambl za serbsku ludowu kulturu w Budyšynje w dlejšem žěle pšigotował wosebny program za Dolnu Łužycu. W mjenju našeje narodneje organizacije pšepšosujomy wšykno wobydlarstwo na toś to wjasołe zarědowanje Statnego ansambla za serbsku ludowu kulturu. W někotarych wjaskach jo ansambl južo wustupił. Běšo to wjeliki wuspěch. Program pšedstaja se hyšći na slědujucych městnach:

7. 11. 1961	**Popojce**	**20.00 gožin**
9. 11. 1961	**Wusokej pla Wětošowa**	**20.00 gožin**
11. 11. 1961	**Jasyń, wokrejs Grodk**	**20.00 gožin**
12. 11. 1961	**Rowno**	**20.00 gožin**
14. 11. 1961	**Grodk**	**20.00 gožin**

Napominamy na tom městnje wšykne Domowinske kupki, aby we zgromadnem žěle z wejsnymi klubami swědobnje a dokradnje pomagali toś te zarědowanja pšigotowaś a tak zawěśćili, až se pšawje bogata licba wogledarjow na toś tych zarědowanjach wobźěli.

Ansambl zawjazk spjelnił

Premjera delnjoserbskeho programa wobstała

(nd) Dopjelnjejo swoje winowatosće, je Statny ansambl serbskeje ludoweje kultury nazwučował wosebity program za delnjołužiskich dźěławych, kotryž wón zašły štwórtk w Liškowje (Choćebuski wokrjes) prěni króć předstaji.

Pod nawodom młodeho choroweho nawody, Horsta N a g e l a, pokaza 60 na programje wobdźělenych wumělcow ze swojimi spěwami, rejemi a hudźbnymi poskićenjemi swoju chutnu wolu, starać so po swojim wašnju wo pozběhnjenje kulturneje dźěławosće w delnjołužiskich župach. Premjera lubi, zo swoje zaměry docpěja.

Hačkuli mějachu wumělcy pod tójšto městnymi ćežemi swój premjerny program přednjesć, to tola njespěwachu, njerejowachu a njehudźachu bjez wuspěcha: Wutroby připosłuchacych prodrustwownikow, dźěłaćerjow a kursistow ze susodneho Dešanka woni zhrěchu a zahorichu, wo čimž swědči po jednotliwych poskićenjach so stopnjowacy přiklesk. Je to zasłužba cyłeho kolektiwa, jeho nawody, solistow W. Bjeńšoweje, G. Woskeho, J. Domaški, kiž steješe na čole rejwanskeje skupiny a Nataše Ch. Šołćic. Na tutym wječoru dožiwi 11 poskićenjow swoju prapremjeru. Cyły program měješe ludowumělski raz, a spěwy, reje a hudźba złožowachu so nimale wšitke na narodne motiwy delnjoserbskeje kultury. Jědnaće króć lětsa hišće z tutym rjanym programom wustupja, a nadźijomnje budu župne organy tróšku lěpje tute hódnotne wustupy mjez ludnosću popularizować.

Dalša premjera SLA

(nd) We Wukrańcicach dožiwi dalši program Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu njedźelu wječor swoju premjeru. Wumělcy ansambla poskićichu ludnosći połdrahodźinski jara pisany a wotměnjacy program, kotryž so přihladowacym jara spodobaše. Wo tutym swědčeše wosebje sylny přiklesk po juhosłowjanskej reji „Kolo", kaž tež po juhosłowjanskim spěwje a po rjedźe słowakskich ludowych pěsnjow we wobdźělanju za chór, sopranowy solo a klawěr.

Program je zestajeny po dožiwjenjach, kotrež je Statny ansambl za serbsku ludowu kulturu w běhu swojich zašłych nimale 10 lět měł. Přihladowarjo zasłyša a wuhladaja spěwy a reje z Jendźelskeje, z našeje domizny, z Pólskeje, ze Sowjetskeho zwjazka, z ČSSR a Madźarskeje ludoweje republiki.

W mjenje přitomnych prodrustwownikow a dźěłaćerjow z Wukrańcic — žurla bě połna — podźakowa so sobudźěłaćer rady Niščanskeho wokrjesa člonam ansambla za program, kotryž nawjedowaše lawreat Myta Čišinskeho, Jan Bulank. Jako solisća wustupichu k. K. Rjewjerkowa, J.-D. Hajnk, J. Rjek a dalši.

Festliches Abschiedskonzert

Bautzen. Mit einem „Festlichen Konzert" verabschiedete sich unlängst der bisherige verdienstvolle Leiter des Orchesters des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur im „Stadt-Bautzen"-Saal der zweisprachigen Spreestadt. Kapellmeister Oswin Jäpel am Pult strahlte wiederum jene suggestive Kraft und große Sorgfalt aus, die erneut die Weite seiner künstlerischen Fähigkeiten bezeugten und seinen Klangkörper zu achtunggebietenden Leistungen anspornten.

Daß der Dirigent auch zu den gehaltvollen Werken unserer Gegenwartskomponisten das richtige Verhältnis findet, bekundete unter seiner liebevollen Ausdeutung das diszipliniert und klangschön musizierende Orchester des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur Bautzen mit der Interpretation der Ouvertüre zur komischen Oper „Jakub und Kata" von K. A. Kocor, dem Altmeister sorbischer Kunstmusik, in der Orchesterfassung von Oswin Jäpel. Die beiden Zankduette der Eheleute aus der gleichen Oper wurden von Ursula Bensch (Sopran) und Paul Scholze (Bariton) mit stimmlichem Wohllaut und charakteristisch wirkungsvoll gestaltet.

Von Kurt Striegler hörten wir das Menuett aus der „Sorbischen Suite", das in seiner transparenten musikalischen Struktur vom Orchester locker und flüssig, anmutig und beschwingt geboten wurde.

Mit der Aufführung seines „Capriccios" über ein polnisches Volkslied für Klavier und Orchester wurde Fidelio F. Finke anläßlich seines 70. Geburtstages geehrt. Oswin Jäpel führte sein Orchester auch hier trefflich zu einer eindruckstief profilierten Wiedergabe der kontrasterfüllten Naturstimmungen. Solist Karl-Heinz Naumann (Dresden) deutete den Stimmungsgehalt seines Klavierparts am Försterflügel dynamisch und rhythmisch in delikater Aussage.

Von J. Sibelius hörten wir ein sinfonisches Gedicht „Finlandia" op. 26. Oswin Jäpel und sein impulsiv mitgehendes Orchester verliehen dem Werk in seiner immerhin kühnen Tonsprache Wucht, Glanz und Farbe.

Anläßlich seines 175. Geburtstages ehrten Dirigent und Orchester Carl Maria von Weber mit der Aufführung der Ouvertüre zur Oper „Oberon". In der Zusammenfassung aller Orchesterstimmen erreichte Oswin Jäpel in den leuchtenden und markanten Klangbildern der Ouvertüre eine beflügelte Aussage.

Mit Sorgfalt hatte Oswin Jäpel im musikalischen Höhepunkt und Ausklang des Abends die Interpretation der prächtigen „Unvollendeten" (Sinfonie in h-Moll) von Franz Schubert in allen Details angelegt. Um gelöste

SNN 161 10.11.61

SNN 161 10.11.1961

Šulske koncerty — matineje

Orchester Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury budźe w přichodźe nimo swojich winowatosćow w najwšelakorišich ansamblskich programach we wjetšej měrje tež ze samostatnymi poskićenjemi wustupować.

Nowy nawoda orchestra, hudźbny direktor L a n g e r — dotal hudźbny wyši nawoda Statneho sinfoniskeho orchestra Suhl a wuměłski nawoda orchestra ludoweje Farbenfabrik Wolfen — je sej předewzał, pokročować z rjadom instruktiwnych šulskich koncertow, z kotrymiž bu loni wuspěšnje započate.

Wyše toho pak su njedźelniše matineje (dopołdniše koncerty) planowane. Tu je wotmysł, je sčinić ze stajnym, prawidłownym zarjadowanjom we wuměłskim žiwjenju Budyšina **Prěnja matineja wotměje so njedźelu, 26. nowembra (10.00 hodź.), w awli Serbskeho wučerskeho wustawa na Friedrich Lisztowej.** Wuhotuje ju cyły smyčkowy orchester z mišterskimi twórbami barokneje hudźby. Na matineji słyšimy tež Pawoła Šołtu jako solista.

Přihoty za tutu matineju su skónčene. Zwostanje jenož přeće a próstwa, zo Budyska ludnosć, kotraž so z tym na to skedźbni, naše přeprošenje sćěhuje a so wot hudźbneho elana, wurazowej sylnosće a žiwjenskeje radosće barokneje hudźby putać a pohnuć da.

Helmut Fryča

NN 273 21.11.61

Poriedźeńka

Štwórtk tydźenja pisachmy na kulturnej stronje wo delnjoserbskim programje Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury. Sta so nam tam hruby zmylk. Njeje to H. Naglowa swita delnjoserbskich spěwow „Mój luby jo so rozgněwał", „Do Popojc ja njepojědu", „Ha, ja tam wječor domoj dźěch". Tutu switu je napisał Helmut F r y č a. Prosymy wo wodaće.

NN

Na městnje so wo stawje přeswědčił

Zastupowacy minister za kulturu, G. Witt, hósć Serbow

Zašłu srjedu powitachmy w Budyšinje wuznamneho hosća — zastupowaceho ministra za kulturu, tow. Güntera Witta. Tow. G. Witt předsteji w ministerstwje za kulturu nimo druheho, skupinje za serbske prašenja a je tohodla na statnej runinje jedyn z tych načolnych funkcionarow knježerstwa, kotřiž maja spěchowanje a wuwiwanje serbskeje kultury na starosći.

Wěsće budźe čitarjam „Noweje doby" znate, zo su nětko tež nimo Wotrjada za serbske prašenja při nutřkownym ministerstwje wotpowědne resp. podobne fachowe skupiny za serbske prašenja pola fachoweju ministerstwow za kulturu a ludowe kubłanje, kotrež njeposrědnje podsteja jednomu zastupowacemu ministrej. Tute skupiny poradźuja wotpowědne wotrjady a sektory ministerstwow při rozrisanju a spjelnjenju kulturnych a šulskich prašenjow a nadawkow w němsko-serbskich kónčinach.

Tuta nowa a wyša kwalita statneho nawjedowanja serbskeje kultury jewješe so na přikład tež w tym, zo dojěđže sej zastupowacy minister za kulturu do Serbow nic zo by snano jeno něhđže reprezentował knježerstwo, ale zo by studował jako zamołwity statny funkcionar kulturno-politiske położenje w dwuréčnych kónčinach a zo by so scyła jónu doslědnišo ze serbskim kulturnym žiwjenjom zeznał. Tow. G. Witt wobhlada sej mjez druhim zajimawu literarnu wustajencu w Serbskim domje, hdźež jeho wustojnje přewodźeše knjez dr. J. Młynk (hlej k tomu tež nastawk w „Nowej dobje" w čisle 288 ze zašleje wutory „Minister Witt wopyta literarny muzej"). Po tutych prěnich zaćišćach dojěđže sej tow Witt do Korzymja, hdźež běše wokrjesna rada Budyskeho wokrjesa zhromadnje z gmejnu zjawne rěčne hodźiny zarjadowała. Něhđže 25 dźěławych z Korzymskich tekstilnych zawodow a wjesnych kaž tež zawodnych funkcionarow diskutowaše z tow. Wittom wo swojich wuspěchach a starosćach předewšěm na kulturnym polu. Hłowny problem wšak bě, zo njeje so zamołwitym w Korzymju hišće poradźiło, zwjazać wjesne kulturne žiwjenje z tym w městnych zawodach, hdźež su na tutym polu dale a hdźež maju tohorunja dołholětne nazhonjenja. Nimo toho woznamjenja tute zhromadne kulturne žiwjenje a tworjenje tež pohłubšenje stykow mjez dźěłaćerjemi a prodrustwownikami kaž tež wostatneje wjesneje ludnosće.

Wróćiwši so z Korzymja přijachmy hosća w rjanych rumnosćach kluba w Serbskim domje, hdźež poskićichmy tow Wittej mały wujimk serbskeho hudźbneho tworjenja. Zynkopaski nowych serbskich šlagrow a serbskich ludowych a wumělskich spěwow běchu z dopokazom, zo mamy tež w Serbach čiłe hudźbne žiwjenje. W tutym zwisku minister Witt poruči, tohorunja někotre nowe serbske šlagry na tačelach wudać; wón bě wo kwaliće a arangementach našeje šlagroweje produkcije přijomnje překwapjeny. Praktiske dožiwjenje serbskeje kultury běše za hosća wustup Statneho ansambla w Budestecach. Wěsće budźe mnohim čitarjam našich nowin tutón program ansambla hižo přez same dožiwjenje znaty. Přiklesk Budestečanow bě drje najlěpše připóznaće za tutón po formje a wobsahu swojorazny program ansambla. Tež tow. Witt wupraji so z připóznaćom wo tutych wumělsce a politisce hódnotnych poskićenjach.

Jako wukónc swojeho wopyta w Budyšinje wotmě so w Serbskim domje bjesada z načolnymi funkcionarami serbskich kulturnych institucijow, hdźež mějachu składnosć, wobjednać aktualne kulturno-politiske prašenja w zwisku z dalšim wuwićom noweje socialistiskeje serbskeje kultury.

Tutón wopyt zamołwiteho statneho funkcionara w Budyšinje swědči wo tym, zo přicpěwa so serbskej kulturje při natwarje socializma nimo měry ważny politiski wuznam a zo sej kulturne žiwjenje w dwuréčnych kónčinach bjez njeje předstajić njemóžemy.

J. K.

cVol 292
14. 12. 1961

Zjawne naprašowanje

My člonojo Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury, kotřiž smy z jara wulkej prócu w krótkim času 28 nowych chórow nazwučowali a kotřiž chcychmy z tutymi koncert na česć 100. narodnin našeho mištra Bjarnata Krawca wuhotować, prašamy so Zwjazkowy, Drježdźanski wobwodny a Kamjenski župny sekretariat kaž tež předsydstwo Domowinskeje skupiny w Pančicach, hač su ze swojej njedźěławosću za poradźenje Krawcoweho koncerta, kotryž so jara słabeho wopyta dla w Pančicach-Kukowje přewjesć njehodźeše, chcyli zwuraznić, zo je hajenje Krawcoweho namrěwstwa jenož należnosć našeho Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury. Smy njesměrnje wjele hodźin zwučowali. 55 ludźi z nas je na koncert jěło — a to podarmo. To je wjace hač njezamołwite postupowanje, sprěnja nam napřećo a zdruha napřećo wobzamknjenju Domowinskich organow wo woswjećenju 100. narodnin Bj. Krawca.

Člonojo ansambla

*

Pobychmy ze samsnym programom w Lipsku. Wustupichmy tam 15. decembra w Domje němsko-sowjetskeho přećelstwa před poměrnje tola jara wjele přihladowarjemi. Dźakujemy so studentskej skupinje „Sorabiji", direktorej Serbskeho instituta, prof. dr. Nedej, a dr. L. Hajnec za to, zo su so wo poradźenje tohole koncerta postarali.

cVol 301
24. 12. 1961

Pro prědnej etapje Domowinskego wubĕžowanja

Dobry start za Budyšyn

Wot sekretara Zwězkowego psedsedarstwa Domowiny, bratša Jura Grosa

nC 50
16.12

nC 50
16.12.1961

wo wjele jo se polepsyła nosć našych kulturnych kupkow.. wolbnych zgromaźinach we Worjejcach, Kamjeńcu, Budyšynje a teke zdźĕla w drugich kupkach su wugotowali kulturne kupki sobu wolbne zgromaźiny abo su se wužywali druge kulturne srědki. Jo teke wjelgin zwjaselece, až se na našych zgromaźinach wĕcej spĕwaju naše kšasne ludowe a doprědkarske spĕwy.

Naš statny ansambl jo wosebnje w slědnych mjasecach ze swojimi dostojnymi a godnymi kubłańskimi programami w Dolnej a Gornej Łužycy sta Serbow rozwjaselił. Wuspĕšne su teke byli wustupy kulturneje brigady na „Wjacorkach radosći“ w našych wsach a Kamjeńska župa jo wugoto- traditionelny nazymski

asecna etapa wubĕžowa- spĕšna. Za to słuša źĕk enž su ze swojim źĕłom psinosowali. Daś pak onjenje wšyknym woje moce za ch na- a

---

Universitätsfestspiele 1961

Das Sorbische Institut der Karl-Marx-Universität und die Sorabia, die Ortsgruppe Leipzig des Hochschulverbandes der Domowina, veranstalten

am Freitag, dem 15. Dezember 1961 - 19.30 Uhr

im Haus der Deutsch-Sowjetischen-Freundschaft, Dittrichring, einen

Sorbischen Liederabend

der dem Schaffen des Komponisten

Bjarnat Krawc-Schneider

anläßlich seines 100. Geburtstages gewidmet ist.

*

Mitwirkende: **Solisten und der kleine Chor des Staatlichen Ensembles für sorbische Volkskultur, Bautzen**

Ansprache: **Dr. P. Nedo**

*

Wir erlauben uns, Sie zu dieser Veranstaltung einzuladen.

Sorabia
Felfe, stud. vet. med.
Vorsitzender

Sorbisches Institut
Dr. Nedo
Direktor

III/18/184 Lp 10901 61

Nd 195
22.8.61

Ze skutkom dopokazać dowěru k našemu knježerstwu

Tow. Handrij Cyž, lawreat Myta Ćišinskeho, čłon rady Drježdźanskeho wobwoda a direktor Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu k naprawam knježerstwa NDR:

„Z wjesołosću sym słyšał a z optimizmom witał naprawy našeho knježerstwa a magistrata Wulkeho Berlina přećiwo machinacijam militaristow a fašistow we wječornym Berlinje a wječornej Němskej. Dołho dosć je naše knježerstwo wšitko móžne spytało a njeličomne namjety předpołožiło, zo by so měrowe zrěčenje podpisało a naša Němska so na měrniwym puću zjednoćiła. Nětko pak bě na času, znjemóžnić dalše šćuwanje a wikowanje z ludźimi, kiž so ze stron špionažnych a agentowych centralow přez wječorny Berlin organizowaše.

Runje jako Serb sym stronje dźěłaćerskeje klasy a našemu knježerstwu dźakowny za tute naprawy. My Serbja smy prěni króć w stawiznach našeho luda namakali w našej Němskej demokratiskej republice swoju woprawdźitu wótčinu a tež my přińdźemy nětko z tutymi nowymi naprawami wulki krok doprědka k znowazjednoćenju Němskeje a k podpisanju měroweho zrěčenja. Za nas nětko rěka, z nowymi socialistiskimi skutkami dopokazać swoju njeskónčnu dowěru k našemu knježerstwu a hišće lěpje zasadźeć wuměłstwo jako bróń w boju wo wuchowanje měra a za dobyće socializma.

Z našimi wólbami dnja 17. septembra dopokazujemy wšěm dwěłowacym a skiwlacym, zo smy rozsudźeni, docpěte naše wuspěchi dale powjetšić a ze wšěmi mocami luda zakitować.“

Nd 203
31.8.61

Přihłosujemy

My 342 čłonojo zawodneho zjednoćenstwa Towaršnosće němsko-sowjetskeho přećelstwa w Budyskich statnych serbskich institucijach – dźěłaćerjo, přistajeni, funkcionarojo, wuměłcy, wědomostnicy, lektorojo a redaktorojo, wučerjo a kubłarjo ze Statneho ansambla za serbsku ludowu kulturu, sekcije Serbske šule při Němskim pedagogiskim centralnym instituće, Instituta za serbski ludospyt při Němskej akademiji wědomosćow w Berlinje, wotrjada za serbske prašenja w ministerstwje nutřkownych naležnosćow, Serbskeho ludoweho dźiwadła, sekretariatow župy, wobwoda a zwjazka Domowiny, Ludoweho nakładnistwa Domowina, Domu za serbske ludowe wuměłstwo, Polytechniskeje wyšeje šule, serbskeje pěstowarnje „Jan Radyserb-Wjela“ a ćišćernje „Nowa doba“ – **witamy z cyłeje wutroby naprawy knježerstwa Němskeje demokratiskeje republiki za škit hranicow našeje wótčiny, za zawěsćenje měra w Ewropje a cyłym swěće. Mamy tute wobzamknjenja za prěnju rozsudnu kročel za wujednanje němskeho měroweho zrěčenja, kotrež hišće lětsa žadamy. Kóždy dźeń so dlěje komdźić, njerěka jenož, derjeměće a zbožo, ale žiwjenje milionow ludźi wohrozyć.**

Wěmy, zo je kóžde skrućenje Němskeje demokratiskeje republiki, našeje prěnjeje wótčiny, sylnjenje wěcy měra. Tohodla budźemy so na swojich dźěłowych městnach wo hišće wjetše wuspěchi prócować a dnja 17. septembra za kandidatow Nacionalneje fronty hłosować.

Nol Nr. 282 2. 12. 1961

Hinaši program

Statny ansambl serbskeje ludoweje kultury na turneji po hornjołužiskich wsach

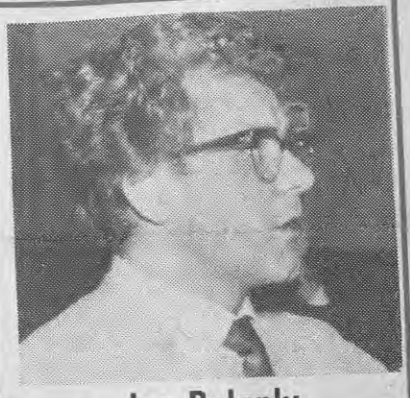

Jan Bulank:

Njebjelčanska trójka, Serbska wyša šula, I. kulturna brigada, studij hudźby w Lipsku a we Weimaru, hudźbny wučer na PI/SWW a nawoda tamnišeje kulturneje skupiny, Statny ansambl serbskeje kultury — to su dotalne skutkowanišća Jana Bulanka. Wot časa Serbskeje wyšeje šule hižo komponuje. Za hudźbu k dramje „Marja Jančowa“ dósta w kolektiwje „Myto Čišinskeho“.

Wukrańcicy, Chróšćicy, Poršicy, Nowa Wjes — to běchu prěnje stacije

Malešecy (jutře), Budestecy (přichodnu srjedu), Krakecy (9. decembra), Mulkecy (13. decembra), Kumwald (16. decembra), Miloraz (17. decembra) — to budu dalše stacije Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury, hdźež wustupja ze swojim nowym programom, kotryž skomdźić by rěkało, sej wěsće wěrno něšto přespać.

Njezeznaješ jeno spěwy a reje z Jendźelskeje, Pólskeje, Sowjetskeho zwjazka, ČSSR, Madźarskeje, našeje Łužicy, ale wuhladaš jenak kmane a dobre swětłowobrazy, kiž stworja, harmonisce so do cyłka programa zapletujo, atmosferu hódneho zapućowanja do wukraja.

A spóznaješ to, štož su hólcy a holcy z ansambla na swojich wukrajnych jězbach začuwali: Serbow spěw a reja so njetrjebatej chować před kulturnymi kublami druhich ludow, wobsteja z česću a zarjaduja so do cyłka swětoweje ludoweje kultury jako jenak hódnej.

Jan-Dytar Hajnk (horjeka nalěwo), kotryž na zajimawe wašnje nowy, po formje hinaši a po kwaliće jara dobry program připowěda, solistka Monika Rewjerkowa (horjeka srjedźa), kotrejž nimale wšudźe dołho wutrobiće přikleskuja, Jan Rjek (horjeka naprawo), kotryž pěseń wo wojaku spěwa, a mnozy druzy, cyły kolektiw, su sej pod nawodnistwom Jana Bulanka wopprawdźe wulku prócu činili a w krótkim času wobdźiwajne dźěło dokonjeli, kotrež spjelnja w jednotliwych dypkach a w cyłku žadanja, stajane na program za wjeski a město.

Próca a hódnota programa sej žadatej, zo Domowinske skupiny, kluby a gmejnske zastupnistwa wšudźe nanajswědomišo tajkele hódne kulturne zarjadowanje přihotuja, zo by wužitk za ratarjow z prodrustwow a dźěłaćerjow ze zawodow nanajwjetši był, kotřiž w tutej poldra hodźinje nabywaja čerstwych mocow a dowěry do dobyća našeje wěcy.

Statny ansambl serbskeje ludoweje kultury nazwučuje klětu Handrija Zejlerjowe a Korle Awgusta Kocorowe „Naléćo“, zo by je na tačele spěwał. To prof. dr. Nedo na 87. schadźowance wozjewi. Wjeselimy so, zo ansambl, hačkuli ma na lěto 1962 hižo wjele nadawkow, też tole hišće přewozmje a po tutym puću Serbow kulturne namrěwstwo nam a mnohim druhim spřistupni.

Nd

2. 12. 1961

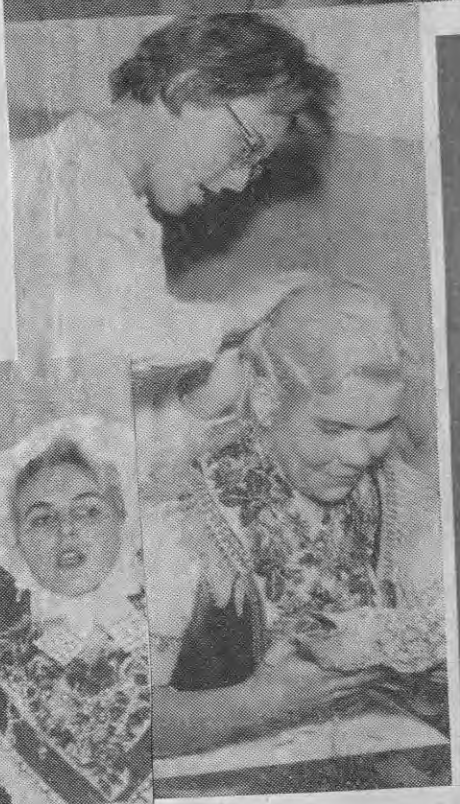

Sto by był program bjez techniki? Wo wjele mjenje skutkowny. Sto by był program bjez wonych ludźi za jewiśćom, kotrychž nichtó njewidźi? Wo wjele mjenje skutkowny.

Jan Kindermann (horni wobraz) so hižo lěta wo wšu techniku w ansamblu swěru stara. Ma tajke a hinaše aparaty a agregaty, z reflektorami wobswětluje a začěmnuje jewiśćo, dohladuje prawe słabe abo sylne posrědkowanje zwuka.

To samé móhli rjec wo žonach, kiž garderobach dźěłaju. Njehładźa jenož włosy a njedrasća jenož wuměłcow. Do wustupa maja hišće wšo móžne druhe za dźěło: Sija kostumy, wuporjedźeja drastu, wupytuja a radźa wo wšěch tych wěcach.

Tući palčikojo w ansamblu, kotrychž na jewiśću njewidźimy, su pilni ludźo, za tajku kulturnu instituciju trěbni, kaž nimale solisća. Tutón róžk na našej stronje njech tróšku naruna wone owacije, kotrež hewak ze žurle rža k wustupowacym horje.

(Foto: Hajna, tekst: Völki)

NCI NA 282
2. 12. 1961

Wot L-n-ono do Malešec

Wustup Statneho ansambla njewotměje so, kaž mylnje pisachmy, sobotu, ale kaž je to w Malešecach a wokolinje znate, njedźelu wječor. 281 1.12.61

NCl 281 1.12.1961

Ansamblowcy pola dźěłaćerjow

Zwoprawdźejo přećelske zrěčenje, kiž so mjez Statnym ansamblom serbskeje ludoweje kultury a ludowej šamotarnju we Wětrowje podpisa, přebywachu člonojo ansambla tydźenja we Wětrowskim zawodźe.

Prjedy pak hač sej člonojo ansambla do zawoda dojědźechu, rěčeše direktor zawoda w ansamblu wo wuznamje jich šamotownje za našu socialistisku industriju.

Člonojo ansambla sej w skupinkach na městnje wobhladachu produkciju šamoty, tu a tam trójku popomhachu a sej mnoho wot dźěłaćerjo dachu rozkładować. Přeprosychu jich potom na swój wulki kulturny program.

W rjanym kulturnym domje we Wětrowje běchu so zešli w popołdnišich hodźinach dźěłaćerjo — ducy z dźěła. Ludowi wumělcy předstajichu swój wulki program, z kotrymž běchu w běhu lěta po republice na turneji. Wutrobity přiklesk bě wuraz dźaka šamotownikow za rjenje wuhotowany program.

K.

NCl 283 4.12.1961

Solistaj Mónika Kjewjerkowa a Jan-Dytar Hajnk wobohaćištaj njedawny Nazymski koncert w Pančicach-Kukowje z rjanymi duetami. (Hlejće k tomu też dźensa na 3. stronje.)

NCl 285 6.12.1961

NCl 288 9.12.1961

Wórša Bjeńšowa (horjeka) sej z rjanym sopranom doby wutroby wšěch.

Dosć zamóžliwy staw smyčkarjow

Swjedźenska matineja, na kotrejž smyčkarjo Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury rjad hudźbnych twórbow wuznamnych mištrow barokoweje doby poskićichu, wotmě so njedźelu tydźenja w awli Budyskeho Serbskeho wučerskeho wustawa. Na programje stejachu Concerto grosso op. 6 čo. 10 C-dur wot Arcangela Corellija (1653—1713), koncert za wiolinu a smyčkowy orchester E-dur wot Johann Sebastiana Bacha (1685—1750) a Concerto grosso čo. 6 g-moll wot Georg Fr. Händela (1685—1759). Z programom běchu sej zarjadowarjo stajili zaměr, zeznać přećelow koncertow, předewšěm pak serbsku a němsku młodźinu z barokowej hudźbu, kotraž chce ze srědkami zynkow zwuraznić nowe žiwjenske začuwanja swojeho časa.

Na matineju je nawodnistwo Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury serbsku dorosćacu inteligencu, kotraž so připadnje dźeń do koncerta w Budyšinje schadźowaše, wšitkich sobudźěłaćerjow serbskich a němskich institucjiow a wodźace wosobiny našeho města přeprosyło. Bohužel je jeno jara mała horstka zajimcow tutu wurjadnu přileżnosć wužiła, so trochu bliže z tutym dosć rjanym směrom wumělstwa, kaž to barokowa doba bjez dwěla je, zeznać.

Ze strony Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury njeběchmy dotal zwučeni tajku hru zwukow smyčkowych instrumentow słyšeć. Na mjenowanym zarjadowanju dyrbjachu smyčkarjo sami něšto wuprajić. W barokowym orchestrje njeznajemy dujerjow w dźensnišej měrje.

Wjeršk matineje bě interpretacija adažija za wiolinu a smyčkowy koncert E-dur. Cyły instrumentowy kolektiw hudźi w pianissimje, tworjo takle zwučnu kulisu, kotraž solowu wiolinu wulkotnje wobrubi. Ju hraješe jara wustojnje koncertny mišter k. Hans Starka. Móžemy tajkemu mištrej swojeho instrumenta gratulować. Wón dźě ma zasłužbu na niwowje wšitkich smyčkarjow orchestra a je jako koncertny mišter sobu zamołwity za kolektiwnu hru smyčkarjow. Portret wo tutym sympatiskim husleriu podamy wam k pozdźišemu terminej.

Prěni raz jewješe so na koncerće mjeno hudźbneho direktora k. Maxa Langera. Wón dopokaza na tutym wustupje, zo je mišter swojeho facha. Interpretacija Georg Friedrich Händeloweje twórby Concerto grosso čo. 6 g-moll, kotraž na kóncu matineje steješe, wjedźeše wotpowědne instrumentalne skupiny ze zlutniwymi, tola zaměrnymi a jara wuraznymi pohibami přez wšě sadźby. Wšelakorosć žadanjow interpretacije so bjezporočnje wobknježi. Tole dopokaza dosć zamóžliwy staw smyčkarjow Statneho ansambla serbskeje ludoweje kultury, kotřiž woprawdźe wotpowědnje žadanjam barokoweho stila muzikantisce hudźachu. Dalše pilne, wutrajne a zaměrne dźěło sčini z orchestra wěsće jónu kedźbuhódny instrumentalny ansambl.

Kóždy posłuchar je w běhu tutych 60 mjeńšinow matineje dóstał powšitkowny přehlad barokoweje hudźby, wokřewjacy, spokojacy a rjany zaćišć přez solidne a derje poradźene wuwjedźenja wšitkich sobuskutkowacych.

J. Grubert

Nvl 287
8. 12. 1961

Jenčž w Budestecach wopyt spokoji

Zašłu njedźelu wustupi Statny ansambl ze swojim nowym programom w Malešecach. Zarjadował a organizował bě tutón wustup wjesny klub. Najskerje pak su jeho čłonojo přemało dźěłali, hewak njemóhł wopyt tajki snadny być. Bě mjenujcy jenož na 45 ludźi přichwatało. A to tola za Malešecy žana ličba njeje. Tež naš předsyda Domowiny, Kurt Krjeńc, wobžarowaše, zo bě wopyt tak snadny, a zwurazni, zo měli so tajke zarjadowanja wjele lěpje propagować.

Podobnje słabje wopytany bě wustup w Jězoru, w Delnjej Łužicy, hdźež bě na program přišło jenož 25 ludźi. Dopokaz za to, zo njeje so wustup dosć přihotował, je wuprajenje wobydlerjow tamneje wočerstwjernje, zo njejsu žane kartki dóstali, haj, zo docyła ničo wědźeli njejsu.

Hinak bě to w Budestecach. Na srjedowniši wustup bě na 100 ludźi přišło. Přitomny bě tež zastupowacy minister za kulturu, k. Witt. Znajmjeńša bě tam organizacija wo wjele lěpša hač w tamnymaj wjeskomaj. Docyła bě tutón wustup dotal najlěpši po premjerje.

K.

Nvl 288
9. 12. 61

To so wotměje!

NAŠ ANSAMBL wustupi ze swojim nowym programom dźensa, sobotu, wječor w Krakecach.

WJEČORK RADOSĆE wuhotuje so tohorunja dźensa wječor w Minakale.

CHÓROWY KONCERT na česć 100. posmjertnin mištra Bjarnata Krawca budźe wutoru wječor w SWW w Budyšinje.

Nic přechutny, nic přelochki

Nd. 284 5.12.61

Wo kulturnym programje na 87. schadźowance

Hódnotu wuznamnych, dlěšeho spominanja hódnych a hłubšich začišćow zawostajacych schadźowankow něhdy njewučinješe naposledk wječorny kulturny program. Na 87. schadźowance so wón z kruhow wobdźělnikow samych njewuhotowa, a tuž dyrbješe so župa wysoke šulstwo „Jan Skala“ za druhim wuhotowanjom rozhladować. Serbska redakcija radija NDR přewza zmužiće njesnadny nadawk, zestajeć potrjebam wjetšiny wotpowědowacy program, kiž možeše při tutej składnosći stać jenož pod hesłom: nic přechutny, nic přelochki. A swěru móžemy rjec, zo je so našim rozhłosnikam wěc derje poradźiła.

Njech pak je na spočatku też hnydom wuzběhnjene, zo ma koncert za našu rozhłosowu redakciju samu historiski wuznam, je wona tola prěni króć za čas swojeho nětko nimale dźewjećlětneho wobstaća tajke wulke zjawne zarjadowanje direktnje k posłucharjam přenjesła a tute skomplikowane předewzaće z česću zmištrowała. Za to słuša jim kaž też wšitkim technikarjam wutrobny dźak wosebje w mjenje tych wjele tysac swěrnych słucharjow, kotrymž so na te wašnje zmóžni njeposrědniše wobdźělenje na druhim dźělu schadźowanki, kotryž w přichodźe w rjedźe našich kulturnych zarjadowanjow na poslednim městnje stać njesměł.

Tola nětko k programej samomu. Zarjadowar sej na njón wuzwoli formu estrady a móžeše drje tak najlěpje spjelnić žadanje: Za mnohich wjele, za kóždeho pak znajmjeńša něšto. Někak po razu nětčišeho wobsaha „Da lacht der Bär“ naš rozhłós prěni króć też w Serbach poskići program, w kotrymž běchu wšelake elementy změšane, w kotrymž bě klasiska hudźba runje tak zastupjena kaž ludowa pěseń a moderny serbski šlager. A to so też pola nas njekusaše: nawopak wočiwidnje to skalu začuwanja z poskićenjow powjetši a dožiwjenje na wobdźělenju wobohaći. Zo wšitkim wšitko njemóžeš prawje sčinić, je stary, nic jenož serbski lac.

Hłownu zasłužbu na tym, zo program pola publikuma tajke dobre přijimanje namaka, maja bjez dwěla interpreća. Sobuskutkowacy wumělcy zaručichu mjenujcy kwalitu a niwow, faktaj, kotrajž substancy tajkeho zarjadowanja hakle k prawej skutkownosći dopomhatej. Tak Wórša Bjeńšowa-Brankačkec, kotruž po jeje studiju jako nowu móc našeho Statneho ansambla prěni raz w tajkim wulkim wobluku słyšachmy, ze swojim cunim, mjechkim sopranom wulce zahori; Bj. Krawcowe „Mój smój šloj ...“ so jej też wulkotnje poradźi. Irmgard Rječcyna (sopran) z dokonjanosću zanjese „Serbsku njewjestu“ z Kocoroweho oratorija „Serbski kwas“; z trochu wjace ćoploty pak by jeje přednošk hišće emocionalniši był. Wulki přiklesk tohorunja dóstaštaj młodaj talentaj spěwanja z Wulkeho Ćiska, Helga Kasparec a Gunhild Streittauec, za swoju ludowu pěseń. A prominentnaj šlagrowaj spěwarjej republiki, Irmgard Hase a Rüdiger Fourneé kaž też Siegfried Šram spěwachu hromadźe ze znatym kwartetom „Columbia“ serbske šlagry modernych rytmow a aranžemantow, dopokazujo, zo na polu šlagroweje hudźby za wuwićom njechromimy. Irmgard Hase a kwartet „Columbia“ zasłužitej sej hišće wosebite připóznaće za jasne serbske wurjekowanje.

A rejwanski orchester „Astoria“, nawjedowany wot Wolfganga Erharda Israela, wobkrući też ze serbskimi melodijemi swoju sobu načolnu poziciju mjez rejwanskimi orchestrami republiki. Mjeno „Astoria“ je njedźělomnje zwjazane z wuwićom kaž też rozšěrjenjom noweje serbskeje rejwanskeje hudźby, kotraž je dźensa kwalitatiwnje a kwantitatiwnje schodźenk docpěła, zo móže orchestram pomhać k tomu, derje wuńć ze 60 proc. našeje hudźby a z tym dewizy lutować, štož njeje naposledk też přinošk k produkciskej namołwje. A hdyž „Astoria“ też cyły wulki rejwanski wječor wuhotowa přewažnje ze serbskej hudźbu, potom so to njemóže wysoko dosć hódnoćić.

Na prapremjerje njebě program bohaty, jenož „Spěw kosmonawtow“ (hudźba B. Njekele, tekst L. Kole, spěwany wot kwarteta „Columbia“) dožiwi prěni raz swětło jewišćoweho swětła, ale človjek by sej k nowej kompoziciji bóle sapacu melodiju a też jadriwiši tekst přał. Nowe a njezwučene bě, někotre wěcy dać wot paskow wothrać, při čimž so při Krawcowym „Gaž wětšyk dujo pšez pola“ pokazachu swětłowobrazy wo našim sławnym komponisće, (kotrehož 13. posmjertniny běchu runje tutu sobotu) a při 2. sadźe J. Rawpoweje sinfoniskeje swity „Budyšin“ swěca hasny. Njech je też prajene, zo dwě recitaciji, přednjesenej wot Jurja Kostorža a Jurja Kocha, poskićenja wudospołništej.

Při wšěch pozitiwnych stronkach pak nochcemy někotre njedostatki zamjelčeć. Tak smy měnjenja, zo běchu tři wothraća wot paskow přewjele a zo bě hasnjenje swěcy při „Budyšinje“ runjewon pohon do njekoncentracije; čehodla so k tomu znajmjeńša njepokazachu někotre swětłowobrazy? Z tym zo so 6. a 8. dypk nimale zasobu wot paska hraješej, so program w tutym dźělu trochu ćehnješe. Tu „Čerwjenu sukničku“, kaž rad je wona też słyšana, bychmy wosebje jako wukónc programa rady parowali. Tohorunja je Gerat Kašpor, kiž hromadźe z Jurjom Kochom připowědaše, ze swojej anekdotu wo Krawcu dospołnje misnył a by njećežko přihódnišu namakał.

Cyłkowny dobry začišć programa pak też tute někotre njedostatki njemóžachu zamazać, tak zo móžemy našim rozhłosnikam, předewšěm Benej Njekeli za wuhotowanje a Ludwikej Koli za cyłkowny nawod, swěru wobkručić, zo su z tutej estradu hódnje wobohaćili schadźowanku, hdyž su nam dali tójšto k zamyslenju kaž też k wohrěwacej zabawje.

C. Kola

Wšudźe, hdźež naši ansamblowcy ze swojim nowym hornjołužiskim programom, kotryž ma jich pućowanja do najwšelakorišich krajow za wobsah, wustupuja, zbudźeja woni zahoritosć a připóznaće. Tak bě to też zańdźenu njedźelu w Malešecach. Jutře srjedu, 6. decembra, přijědu naši wumělcy do Budestec, hdźež budźe so přihladowarjam wěsće też wohniwa pólska ludowa reja spodobać, kotruž rejwanska skupina ansambla mjez druhimi předstaji.

(Foto: K. Hajna)

Nd 284

5. 12. 1961